

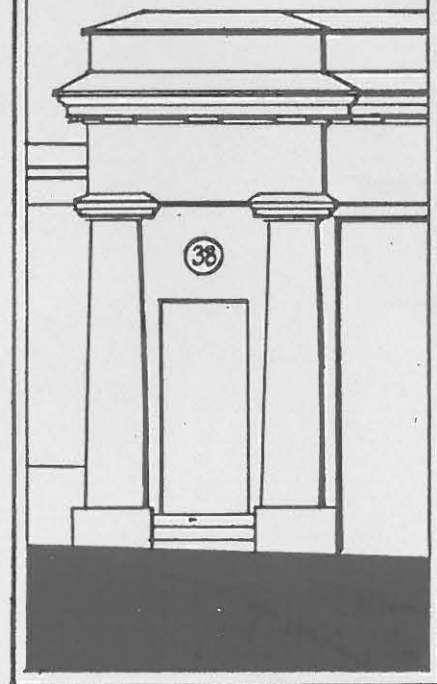
ERIKIN MÄKI
MUSEO VIRASTO

UNIONIN
KATU

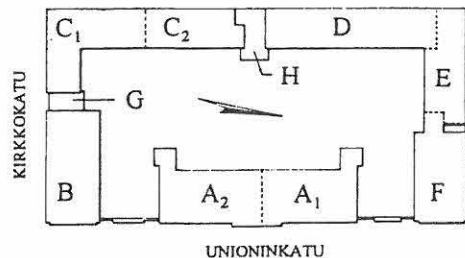
38

RAKENNUS
INVENTOINTI
1995

LYHENNELMÄ

AEDES OY

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

LYHENNELMÄ

Aedes Oy suoritti kevään ja kesän 1995 kuluessa Rakennushallituksen toimeksiannosta rakennushistoriallisen inventoinnin Helsingin yliopistolisen keskussairaalan IV Sisätautiklinikan kiinteistössä, Unioninkatu 38. Inventoinnin tavoitteena oli hahmottaa kiinteistön historiallista ja arkkitehtonista arvoa, erityisesti esteettisestä näkökulmasta. Inventoinnin suoritti arkkitehti Tuula Pöyhä.

LYHENNELMÄ

RAKENNUSHISTORIA

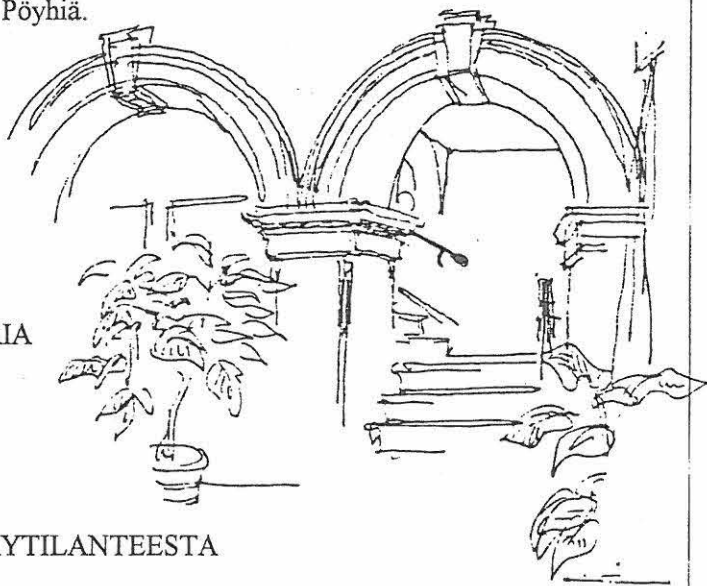
Lähteet

Liitteet

YHTEENVETO NYKYTILANTEESTA

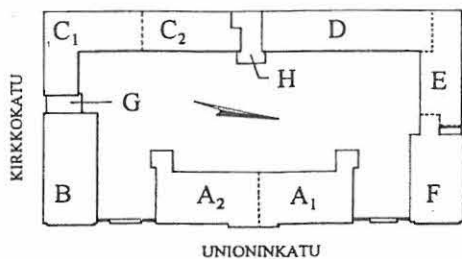
KOKOAVAT KERROSinVENTOINTILOMAKKEET KUSTAKIN RAKENNUKSESTA (A - G)

- Rakenteiden vaiheita
- Yhteenveto. Erityispiirteitä

Työ kokonaisuudessaan käsittää lisäksi yksityiskohtaiset kerrosinventointilomakkeet ja täydellisen arkistoluettelon. Erikseen on yksi valokuvakansio. Inventointikansiot on luovutettu Valtion kiinteistölaitokselle, Helsingin yliopiston tekniselle osastolle sekä Museoviraston rakennushistorian osastolle.

Sivunumerot tässä lyhennelmässä viittaavat em. varsinaiseen inventointikansioon.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

10

RAKENNUS-
HISTORIA

RAKENNUSVAIHEET PÄÄPIIRTEISSÄÄN

I Kantonistikoulu ja alkuvaiheet 1817-1832¹

Sotilaiden lapsille tarkoitettun 300-paikkaisen koulun² rakennusryhmä aiottiin ennen sen nykyistä sijoitusta rakentaa Ehrenströmin vuoden 1817 asemakaavan mukaisesti uuteen esikaupunkiin, hautausmaan laidalle, Bulevardin varrelle. Jo aiemmin Helsingissä ja pääkaupungissa Pietarissakin oli käyty mielipiteiden vaihtoa tarkoitukseen sopivasta paikasta³. Bulevardia silmällä pitäen tehtiin ainakin kaksi käytännössä samanaikaista suunnitelmaa, joista toinen oli Viaporin venäläisen insinöörikomennuskunnan everstituutnantti Brandtin ja toinen Helsingin uudelleenrakennuskomitean arkkitehti Engelin laatima.⁴ Brandtin ehdotus on todennäköisesti venäläisen insinöörikomennuskunnan piirustuksiin kuuluva, puisen koulurakennusryhmän suunnitelma, joka on päivätty Viaporissa 25.5.1817.⁵ Engelin ensimmäistä suunnitelmaa ei ole löydetty, mutta Engelin oman kuvauksen mukaan päärakennuksessa oli kahdeksan kahden kerroksen korkuista doori-laista pilasteria.⁶

¹Rakennusryhmän historiasta, kts. myös von Bonsdorff 1969. Käsillä olevassa tekstissä käytetyt ajoitukset perustuvat enimmäkseen alkuperäismateriaaliin ja se poikkeaa osaksi von Bonsdorffin esittämästä. Laajimmat esitykset rakennusryhmän arkkitehtuurista, lähinnä C.L.Engelin osista, ovat Lilius 1989 ja 1990.

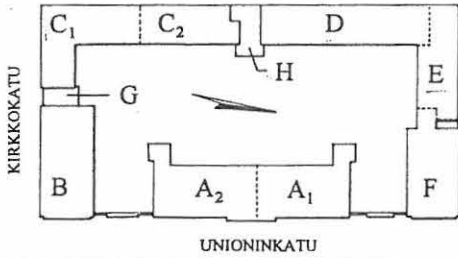
²Ks. viite 7.

³Keskusteluun osallistuivat Helsingissä sotakuvernööri von Heiden, joka ehdotti alunpitäen Vallisaarta, Insinööriosaston päällikön kenraaliluutnantti Oppermannin edustajana ev.ltn. Brandt, jolle Vallisaari jo linnoituslaitteille suunniteltuna ei sopinut sekä osaltaan Uudelleenrakentamistoimikunnan äänellä Ehrenström, jonka kompromissiehdotuksena oli Santahamina. Ks. kirjejäljenteitä alkuvaiheen kirjeenvaihdosta: liitemappi "Arkistokopioita".

⁴Helsingin uudelleenrakennuskomitean/Ehrenströmin kirjeet Viaporin insinöörikomennuskunnan päällikölle kenr.maj. Wasiliefille 22.1.1817 (10.1.1817 v.l.) valtiosihteeri Rehbinderille 15.3.1817 (3.3. v.l.) Kirjekonseptit. URK; Tutkija Jarkko Sinisalon suulliset opastukset tekijälle. - Brandtin toimeksiantajana oli esimies Oppermann, Engelin kuvernööri von Heiden. Kirjeenvaihdon perusteella on vaikea jälkikäteen arvioida, mikä suunnitelmien päällekkäisyyden todellisena syynä on ollut. Kyse on voinut olla tiedon kulkun kangertamisesta Venäjän armeijan ja paikallishallinnon virkamiesten välillä tai kahden samassa uuteen korkeampaan arvoasemaan nousevassa kaupungissa rakentavan organisaation kilpailutilanteesta. Ilmikäyneestä päällekkäisyydestä huolimatta diplomaattinen Ehrenström kertoo Engelin halunneen piirtää suunnitelmansa valmiiksi, kun ne olivat jo puoliksi tehdyt ja lähettävänsä ne sitten valtiosihteeri Rehbinderille (Pietariin), joka "en sera l'usage qu'il trouvera convenable".

⁵Brandtin ehdotus tai sen hieman myöhäisempi kopio: Arkistoluettelo 2, 324; 324a; 324b.

⁶Engelin kirje Herrlichille 21.3.1817. Sundman 1989. - Pilasteriaiheet puuttuvat Brandtilta.

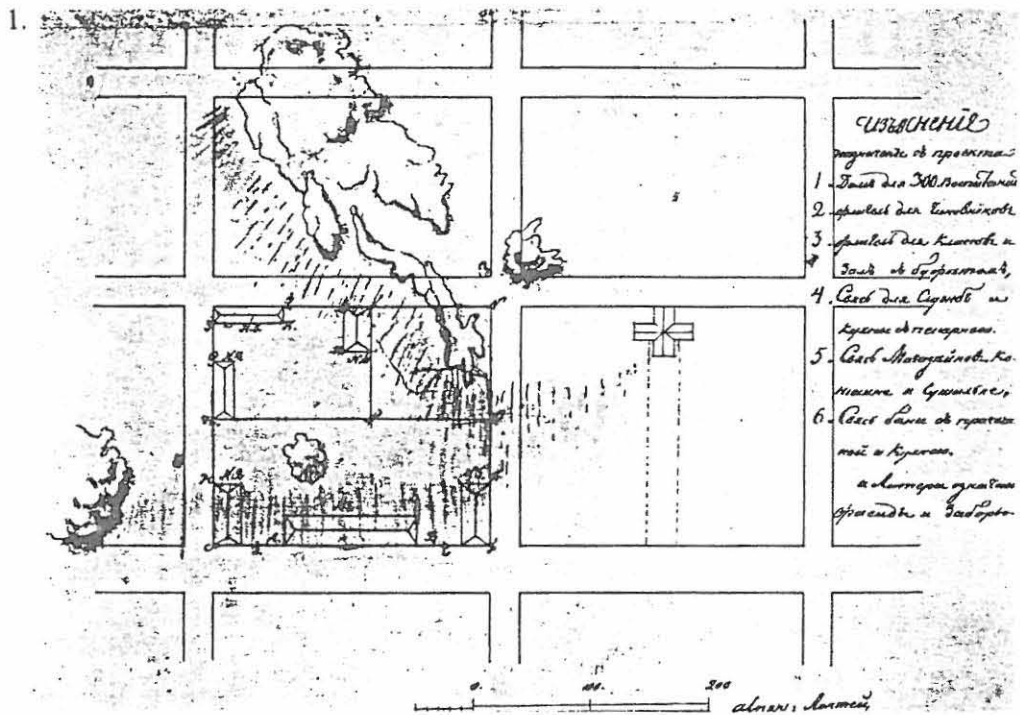
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

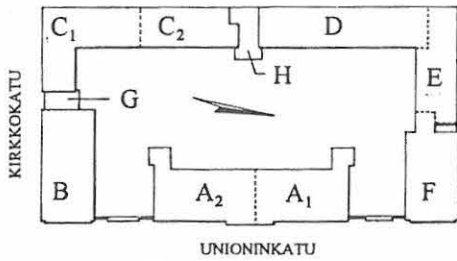
RAKENNUS- HISTORIA

Alkuvaiheen rakennussuunnitelmat:

1. Asemapiirros Bulevardin varrelle suunniteltua koulua varten, Ehrenström 1817. von Bonsdorff 1969.
2. Asemapiirros Unioninkadulle siirrettyä koulua varten, kanttonistikoulun kauden lopulta 1827. Arkistoluettelo 1, piir.no 179.

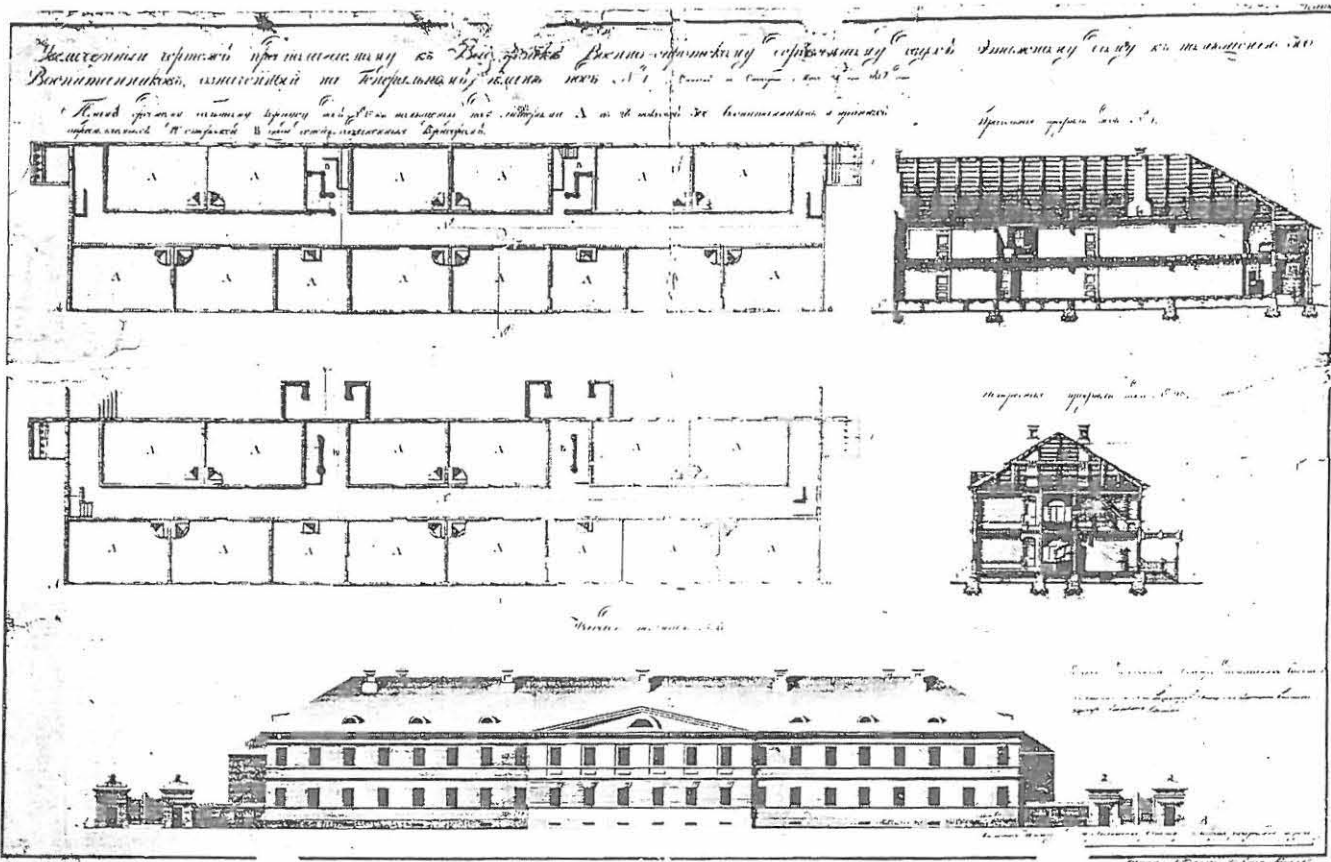
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

12

RAKENNUS-
HISTORIA

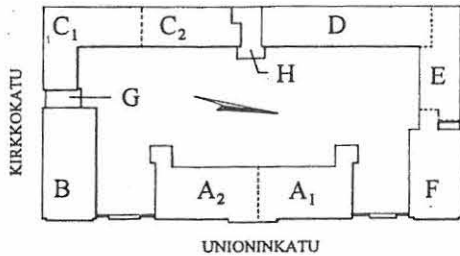
1.

Alkuvaiheen rakennussuunnitelmat:

1. Insinöörieverstiluutnantti Brandtin suunnittelema puinen koulu, toukokuu 1817. Arkistoluettelo 2, piir.no 324.
Engelin samanaikaisesta suunnitelmasta ei ole kopioita suomalaisissa arkistoissa. Koska suunnitelma lähetettiin Pietariin, voisi se venäläisistä arkistoista löytyä.
2. Arkkitehti Štaubertin mallisuunnitelma (?) sotaorpolaitosta varten. 1817/1819. Arkistoluettelo 13.
3. Seuraavalla sivulla: Engelin toteutuksen pohjana ollut suunnitelma vuodelta 1820. Arkistoluettelo 3.

2.

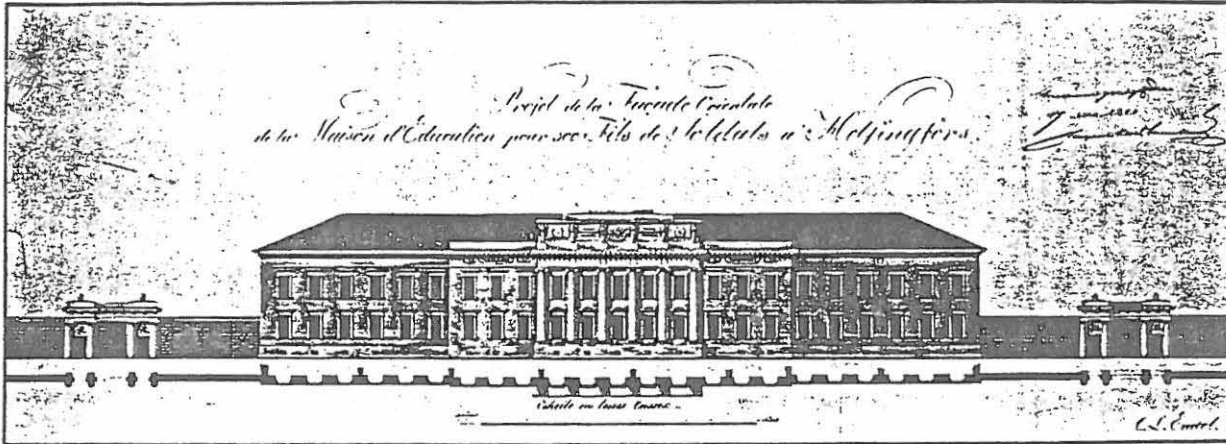
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

13

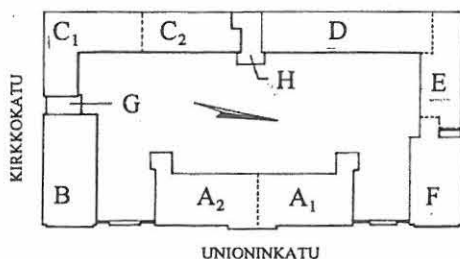
RAKENNUS-
HISTORIA

Luultavasti sekä Brandtin että ainakin Engelin myöhempi, toteutettu suunnitelma koski yksittäisten rakennusten arkkitehtuuria muttei rakennusryhmän sijoittelua, joka oli molemmissa suunnitelmissa samankaltainen. Rakennusten asemapiirros perustui mahdollisesti jonkin asteiseen malliin tällaista armeijan rakennustehtävää varten. Mielenkiintoista on Unioninkadun rakennuksia tarkasteltaessa myös Venäjän sotaministeriön ins.osaston arkkitehdin Štaubertin allekirjoittama puusta rakennettu sotaorporakennusta kuvaava julkisivupiirros, joka on päivätty joulukuussa 1817 ja kommentoitu vielä 15.2. 1819. Yhdennäköisyyden perusteella se saattaisi esittää tulevaa Helsingin kantonistikoulua, mutta yhtä hyvin kyseessä voi olla sotaorpolaitoksen tyyppipiirustus.⁷

⁷ Arkistoluettelo 13, Laatikko: "Helsinki 36. Sairaaloita, apteekkeja", valokuvareproduktio 202916; Tutkija Jarkko Sinisalon suulliset opastukset tekijälle. - Sotaorpolaitos oli Venäjällä 1800-luvun alussa Pietarissa perustettu uusi instituutio. Perusajatuksena oli, että sotilaiden lapset olivat "valtion omaisuutta", eikä lasten järjestelmän nimestä huolimatta sinänsä tarvinnut olla varsinaisia orpoja (esim. ransk. "École pour les enfants des soldats et des matelots"). Pietarin sotaorpolaitoksen rakennukset suunnitteli juuri mainittu arkkitehti Štaubert vuosisadan 1. vuosikymmenellä. Niinpä kyseessä voisi hyvin olla osa Pietarissa insinöörikomennuskunnassa suunnitellusta mallikuvastosta, jonka pohjalta Engel on Unioninkadulla nyt nähtävän julkisivun suunnitellut. Engelin luova panos rajoituisi tässä tapauksessa juuri julkisivun yksityiskohtiin. Päärakennuksen varsinaiset mittasuhteet olisivat olleet ennalta sanellut. Štaubert esiintyy myös Helsingin koulun rakennusryhmän hirsisten talousrakennusten suunnittelijana, ks. maininta edempänä tässä luvussa, arkistoluettelo 2, 504; 504a; 505.

Arkkitehti, hovineuvos Aleksandr Jegorovits Štaubert (1780-1843) opiskeli keisarillisessa taideakatemiassa, jonka "arvostettu vapaajäsen" hän oli vuodesta 1828 lähtien. Štaubert toimi ainakin armeijan insinööriosaston arkkitehtina ja oli mm. Pietarin Iisakin katedraalin rakennustoimikunnan johtaja. Sbornik imperatorskovo russkavo istoritseskavo obstsestva. St.Petersburg 1888. - Liliuksen mukaan hän oli erikoistunut sairaalasuunnitteluun ja teki Helsinkiin myös piirustukset Kliinistä instituuttia varten 1829-33. Lilius 1989b.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

14

RAKENNUS-
HISTORIA

Uudelleenrakentamiskomitea piti koululle esitettyä sijoituspaikkaa uudessa esikaupungissa (Fauxbourg) ilmastoltaan sopivana sekä niin tilavana, että se antoi mahdollisuuden laajaan harjoittelukenttään. Sen lisäksi rakennusryhmä koristaisi yhtä uuden esikaupungin tärkeimmistä kaduista. Komitea piti Engelin tekemää suunnitelmaa parempana ja puolsi sitä.⁸ Oli luontevaa, että uudelleenrakennuskomitean mielestä uuden julkisen rakennuksen sijoittaminen mahdollisimman näyttävästi uuteen, puusta rakennettavaan esikaupunkiin oli eduksi. Koulun suunnittelun alkuvaiheet kuvastavat kahden viranomaistahon, Viaporin insinöörikomennuskunnan ja Helsingin uudelleenrakennustoimikunnan, siis armeijan ja paikallisen siviilihallinnon keskinäisiä suhteita. Se että komitean kanta suunnitelman valinnassa voitti, vaikka rakennushanke oli puhtaasti armeijan tarkoitusta varten, osoittaa ilmeisesti uuden pääkaupungin valtakunnallista merkitystä.

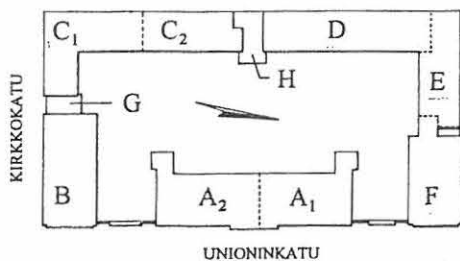
Vuonna 1820 kantonistikoulun päärakennuksen materiaaliksi sovittiin tiili aiemman puun sijasta. Samana vuonna käytiin keskustelua materiaalien hankinnasta kaupungin moniin rakennustoimiin. Uudelleenrakennuskomitea korosti, että koska Viaporissa oli meneillään laajoja rakennushankkeita ja jos myös kantonistikoulun päärakennus tehtäisiin tiilestä, ei Helsingin seudun tiilentuotanto riittäisi sekä kaupungin että insinöörikomennuskunnan tarpeisiin. Komitea ehdotti ratkaisuksi Kyminkartanon tiilituotannon käyttöönottoa. Kantonistikoulun rakennuskustannukset nousisivat kolmanneksella, mutta lopputuloksena olisi arvokkaampi, kestävämpi ja komeampi rakennus.⁹

Kenraalikuvernööri Steinheil saattoi vuoden 1820 keväällä ilmoittaa keisarin hyväksyneen, että kantonistikoulun päärakennus tehtäisiin tiilestä. Koska päärakennuksen materiaali vaihtui halusi kenraalikuvernööri myös ottaa esille koulun sijoituksen. Ehrenströmin asemakaava jakoi Helsingin kahteen Esplanadin leveän puistovyöhykkeen erottamaan osaan: kivistä rakennettavaan Vironniemen edustuskaupunginosaan ja eteläiseen uuteen esikaupunkiin, jossa sai rakentaa myös puisia taloja. Kivistä rakennettuna kantonistikoulun päärakennus olisi näyttävä lisä pääkaupungin vielä harvaan rakennettuun kivikeskustaan, ja kenraalikuvernööri ehdottikin sen uudeksi sijainniksi paikkaa Unioninkadun varrella vastapäätä aiottua kreikkalais-katolista kirkkoa tai muuta paikkaa, jossa koulu koristaisi kaupunkia.¹⁰ Uudelleenrakennuskomitea piti kenraalikuvernöörin esittämää paikkaa Unioninkadulla

⁸Helsingin uudelleenrakennuskomitean kirje valtiosihteeri Rehbinderille 15.3.1817 (3.3. v.l.) URK. Kirjekonseptit.

⁹Helsingin uudelleenrakennuskomitean kirje valtiosihteeri Rehbinderille 19.2.1820 (7.2. v.l.) ; Helsingin uudelleenrakennuskomitean kirje kenraalikuvernööri Steinheilille 21.2.1820. - Tässä yhteydessä todettiin myös, että kantonistikoulun kokoisen rakennuksen tekeminen puusta kohottaisi puutavaran hintoja ja vaikeuttaisi kaupungin muuta uudelleenrakentamista. URK. Kirjekonseptit.

¹⁰Kenraalikuvernööri Steinheilin kirje Helsingin uudelleenrakennuskomitealle 25.4.1820 (13.4. v.l.) . URK. Saapuneet kirjeet.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

15

RAKENNUS-
HISTORIA

hyvänä ja korosti, että koulukäytössä oleville rakennuksille oli paljon sopivampaa sijaita vastapäätä kreikkalais-katolista kirkkoa kuin hautausmaan vieressä kuten esikaupungissa osoitetun sijainnin mukaan olisi käynyt. Komitea esitti myös, että koska rakennushanke oli siirretty esikaupungista varsinaisen kaupungin puolelle, myös päärakennuksen molemmiin puolin suunnitellut sivurakennukset toteutettaisiin tiilestä.¹¹ Keisari vahvisti koulun uuden sijoituspaikan 14./2.1820.¹²

Kantonistikoulun päärakennus rakennettiin vuosina 1821-1823. Pohjoinen siipi valmistui vuonna 1825 ja samana vuonna päätettiin eteläisen siiven rakennustöihin ryhtymisestä. Töiden aloittaminen viivästyi jostain syystä, rakentaminen aloitettiin vasta 1827 ja rakennus valmistui lopullisesti 1830.¹³ Ainakin eteläisen siiven rakentaminen annettiin yksityiselle urakoitsijalle.¹⁴ Alunperin päärakennuksessa (A) oli pääasiassa oppilaiden majoitussalit, pohjoisessa siivessä (F) luokkatilat ja keittiö. Viimeksi valmistuneeseen eteläiseen siipeen oli kaavailtu (B) koulun pääkuraattorin ja hänen palvelusväkensä sekä opettajien asuntoja. Koulun opettajakunta ehti kuitenkin asua rakennuksessa vain hyvin lyhyen ajan tai ei ollenkaan ennen rakennusten luovuttamista maasotasairaalan käyttöön.

Engelin suunnitteleminen voidaan kokonaisuudesta osoittaa siis vain päärakennuksen Unioninkadun puoleinen julkisivu sekä julkisivuja yhdistävät harkotetut muurit. Suurin osuus uudisrakennushankkeessa on säilyneiden piirrosten perusteella ollut Viaporin insinöörieverstiluutnantti Schwederillä. Toinen alkuvaiheissa vastaavassa asemassa esiintyvä henkilönimi on insinöörieverstiluutnantti Klemens, jonka työtä Schweder ehkä jatkoi.¹⁵

Koulun tarvitsemat talousrakennukset pohjautuivat ilmeisesti Pietarista tulleisiin mallipiirustuksiin, jotka on allekirjoittanut arkkitehti Štaubert vuonna

¹¹Uudelleenrakennuskomitean kirje kenraalikuvernööri Steinheilille 6.5.1820 (24.4. v.1). URK. Kirjekonseptit. Myös piirustukset helmikuulta 1821 vahvistavat, että vielä Unioninkadun varteenkin siipirakennukset oli alunperin kaavailtu rakennettavaksi puusta. Arkistoluetelo 2, 373-376.

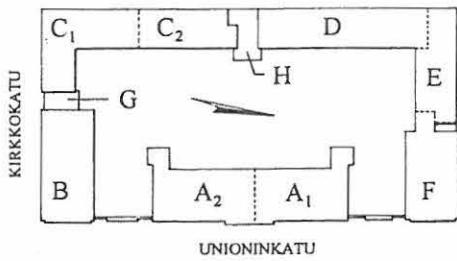
¹²Lausunto Helsingin kaupungin Kettu nimisessä korttelissa n:o 42 sijaitsevan ent. Venäläisen hospitaalin alueen omistus- ja käyttöoikeudesta. Helsingin kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat 3/1923. Ensimmäinen asemapiirros Kantonistikoulusta nykyisellä paikallaan on päivätty 14.6.1820. Arkistoluetelo 1, 176.

¹³Vuoden 1825 lopulla (23.11.) on eteläinen siipi merkitty rakennettavaksi sekä sen kohdalla olevat kalliot räjäytettäväksi. Samoin vielä 4.3. ja 2.5.1827. Rakennus on merkitty olevan rakenteilla 20.10.1828, perustustyöt olivat tekeillä. Arkistoluetelo 2, 379. Todennäköisesti rakennus valmistui vasta 1829, kuitenkin niin, että viimeistelevät sisätyöt, mm. puiset väliseinät jätettiin seuraavaan vuoteen. Arkistoluetelo 2, 381.

¹⁴Sopimuksen eteläisen siiven (B) rakentamisesta ja siihen liittyvistä maastotöistä 85 500 ruplalla teki 4.5.1827 urakoitsija Nikolai Korostšev. Akti 14272. Venäläiset sotilasasiakirjat, Helsinki 1827-30. KA.

¹⁵Klemensin suunnittelemina tai hänen alaisuudessaan suunniteltuina voi pitää piirustusten perusteella sivurakennuksia B ja F. Arkistoluetelo 2, 373-376.

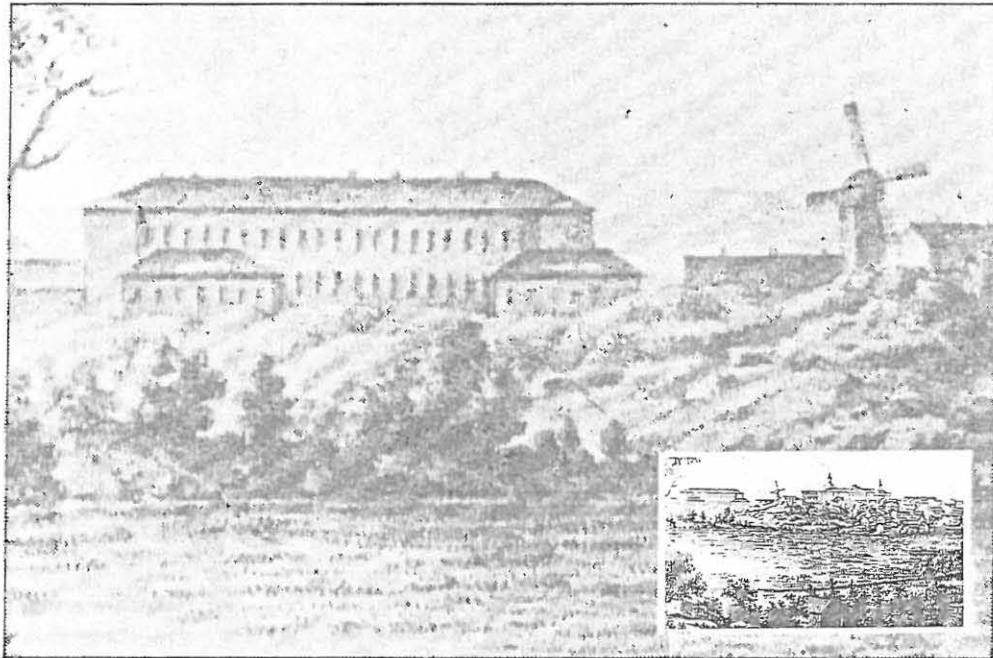
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU
16

RAKENNUS-
HISTORIA

1823.¹⁶ Kahdesta esitetystä rakennustyyppistä kumpaakin on sovellettu tontilla kahdesti: koulualan länsilaidalle vierekkäin rakennetut keittiö ja sauna valmistuivat 1823 sekä symmetrisesti pihan vastakkaisille puolille sijoitetut varasto ja talli vastaavasti 1827. Varasto säilyi viimeisenä tontin alkuperäisistä puisista apurakennuksista 1930-luvulle asti.

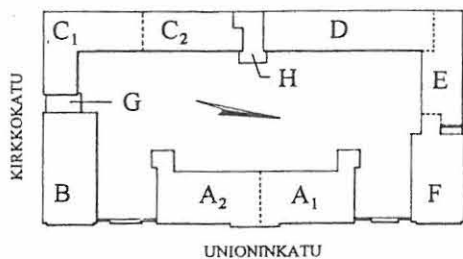
Yllä: Kanttonistikoulun vastavalmistunut päärakennus nähtynä Töölönlahden yli. Sen edessä olevista pikkurakennuksista vasempi on keittiö ja oikea sauna. Signeeraamaton akvarelli Helsingin kaupunginmuseon kokoelmissa noin vuodelta 1824, ehkä de Moinen työ. von Bonsdorff 1969.

Vieressä: Näkymä pihalta kohti juuri korotetun D:n pohjoissisäänkäyntiä. Oikealla osin näkyvä puurakennus on kanttonistikoulun ajoilta periytyvä arkkitehti Štaubertin mallipiirroksen (?) mukaan toteutettu varastorakennus. Arkistoluettelo 5, repro vk 9.24.

¹⁶Kaksi erityyppistä hirsistä talusrakennusta Helsingin sotaorpokompaniaan varten, päivätty 1.8.1823 Pietarissa, arkkitehti Štaubert, ks. edellä viite 7. Arkistoluettelo 2, 504; 504a; 505. Kts. myös Arkistoluettelo 2, 506; 507.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU
17

RAKENNUS-
HISTORIA

II Venäläinen sotilassairaala 1832 - 1917

Rakennuskantaa sotilassairaala-aikana, reprovk 10.26.

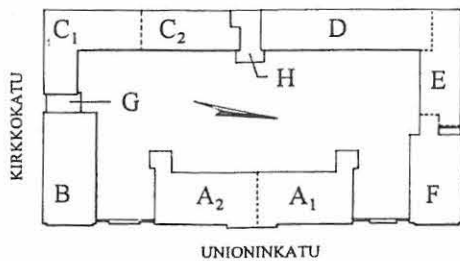
Rakennukset olivat koulukäytössä hyvin lyhyen ajan, koska jo vuodelta 1830 on ensimmäinen lähes kaikki rakennukset kattava suunnitelma rakennusryhmän muuttamiseksi sotilassairaalaksi.¹⁷ Onkin aiheellista esittää kysymys, oliko kiinteistö koskaan koulun käytössä tai ainakaan täydessä laajuudessa.

Sairaalaan kaavailtiin potilaspaiikkoja 10 upseerille, 318 sotilalle sekä 12 vangille.¹⁸ Suunnitelmaan kuului laitoksen alueen laajennus viereisiin kortteleihin. Kokonaisuutena siirtyminen koulusta sairaalakäyttöön ei vaatinut suuria muutoksia, vaan sisätilojen perusratkaisu pysyi ennallaan. Huoneiden välisiä yhteyksiä muutettiin hieman ja lämmitystä parannettiin mm. sijoittamalla uusia uuneja päärakennuksen (A) käytäviin. Toiseen kerrokseen rakennettiin ortodoksinen kirkko viimeistään vuonna 1840.¹⁹ On erittäin

¹⁷Venäläisen insinöörikomennuskunnan piirustuskokoelmassa on varhaisin säilynyt suunnitelma päivätty 13.9.1830. Arkistoluettelo 2, 373b, f, 448 c-d.

¹⁸Arkistoluettelo 2, 380.

¹⁹Venäläisen insinöörikomennuskunnan piirustuksissa on kirkolle tarkoitettu kellotorni rakennuksen katolle merkitty rakennettavaksi vuoden 1838 piirustuksessa. Arkistoluettelo 1, 199. Valmiina torni esiintyy piirustuksissa, joissa on kuvattu vuonna 1840 tehdyt työt. Arkistoluettelo 1, 208; 209.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU
18

RAKENNUS-
HISTORIA

mahdollista, että kirkkotilojen katto korotettiin ja muutettiin nykyiseen muotoonsa vasta noin 1892.²⁰ Kirkkoa oltiin aiemmin suunniteltu vuonna 1831 toisen kerroksen kaakkoisnurkkaan, mikä näkyy tältä vuodelta olevassa piirustuksessa.²¹

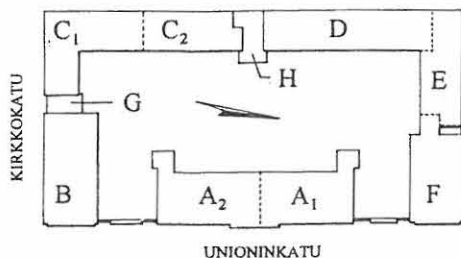
Kirkon kellotomi, jonka perusta ullakolla on jäljellä. reprovk 9.15.

Pohjoiseen siipirakennuksen (F) toiseen kerrokseen tuli entisten ruokasalien tilalle sairastiloja sekä alakertaan toimistotiloja. Rakennuksen länsipäähän tehtiin laajennus käymälöitä ja vedenlämmityslaitosta varten. Eteläisestä siivestä (B) taas tuli pääasiallisesti henkilökunnan asuntoja sekä apteekki. Eräässä suunnitelmassa vuodelta 1830 on myös näytetty mahdollisen kirkon sijoittaminen yläkerran Unionin- ja Kirkkokadun kulmaan.²²

²⁰Vuodelta 1892 on kustannuslaskentaa varten tehty piirustus liittyen kirkon ilmastoinnin järjestämiseen sekä samalla katon korottamiseen. Arkistoluettelo 2, 319.

²¹Toteutus on mahdollinen, muttei tässä yhteydessä varmennettavissa. Arkistoluettelo 2, 283.

²²Muutosuunnitelma rakennusten ottamiseksi sairaalakäyttöön, 13.9.1830. Arkistoluettelo 2, 380. Kirkkosuunnitelma ei liene toteutunut.

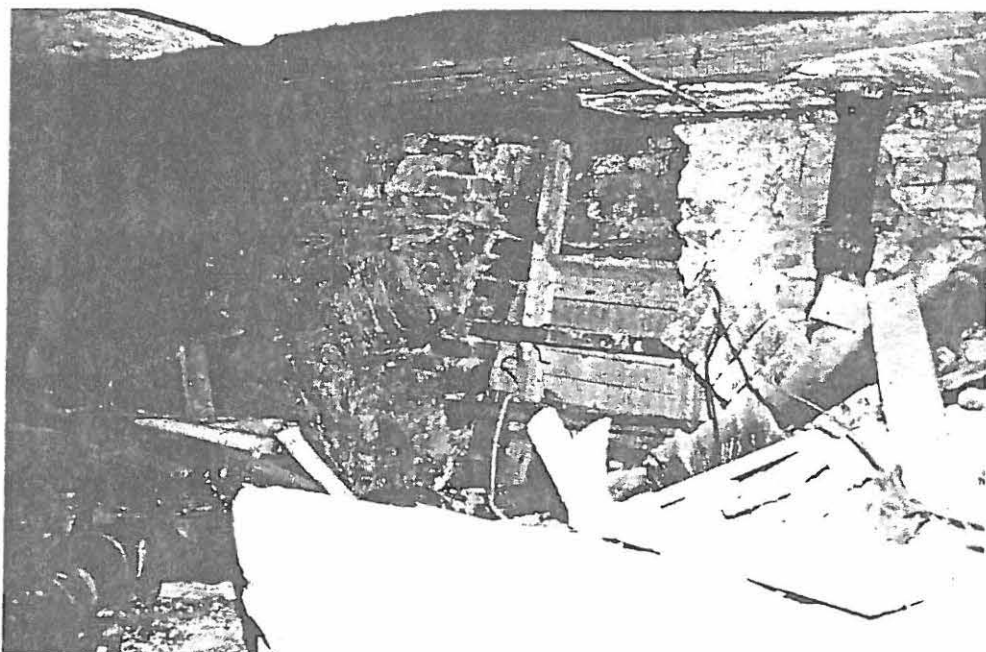
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU
19

RAKENNUS-
HISTORIA

Hygieniaan pyrittiin kiinnittämään huomiota ja monet korjaukset ja muutostyöt pyrkivät erityisesti parantamaan käymälä- ja viemärintijärjestelmää. Käymälät sijoitettiin pää- ja siipirakennuksissa muusta rakennusrungosta erottuviksi kokonaisuuksiksi, joita paranneltiin ja laajennettiin useaan otteeseen, esimerkiksi A -rakennuksen osalta vuosina 1842-43 ja 1868. Käymäläratkaisujen mallipiirustuksia saatiin Pietarista.²³

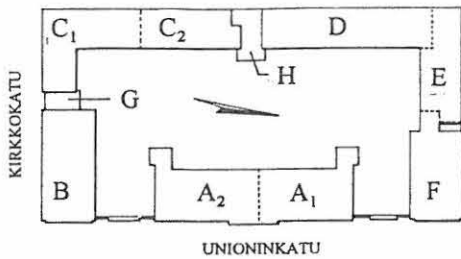

Jäänteitä vanhasta "LVI-tekniikasta": A -rakennuksen pohjoissarven, entisen käymälätornin nykyisessä ryömintätilassa on nähtävissä makin tyhjennysaukon holvikaari. Aukon kautta tyhjennettiin piirustusten mukaan kiskoilla liikunut eri kerroksista tulevien käymäläkuilujen alle sijoitettu vaunu (t).

1850-luvun alussa tehtiin sairaalan rakennuskokonaisuudessa suuria muutoksia. Vuonna 1851 suunniteltiin eteläisen siiven (B) laajentaminen kahdella ikkuna-akselilla nykyimittoihinsa ja tämän jatkeeksi puinen yksikerroksinen käymäläryhmä, johon oli käynti ulkokautta.²⁴ Vuodelle 1852 tehtiin koko kortteliin purku- ja uudisrakennustöiden suunnitelma, jossa ehdotettiin usean puisen talousrakennuksen purkamista sekä uusien yksikerroksisten kivisten keittiö- ja saunarakennusten rakentamista alueen länsilaidalle: näistä uudisrakennuksista tuli nykyisten rakennusten C ja D ydinosat. Niin kokonaissuunnitelman kuin uudisrakennusten suunnittelijoina esiintyivät arkkitehdit Gerasimov ja Melnikov, rakennusten suunnittelijoista ensimmäiset arkkitehdiksi itseään kutsuvat Engelin ja Staubertin jälkeen.²⁵ Sekä sauna että keittiörakennus esitettiin asemapiirroksessa rakennettuina huhtikuussa 1854.²⁶

²³Käymälähygieniaan liittyviä piirustuksia on säilynyt runsaasti. Kts. Arkistoluetelo 2.

²⁴Arkistoluetelo 2, 388; 389.

UNIONINKATU 38

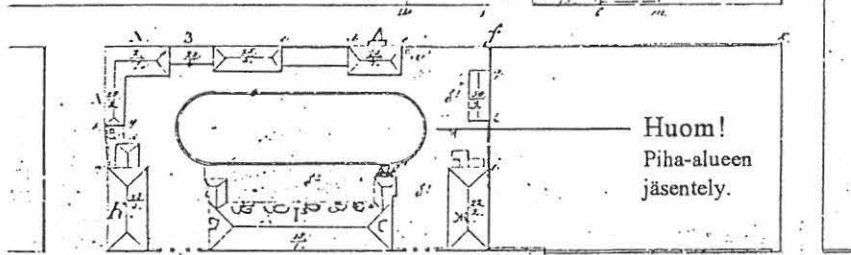
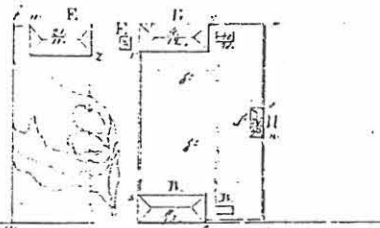
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU
20

RAKENNUS-
HISTORIA

Pohjoisempaa näistä kahdesta, saunaa, laajennettiin vähitellen mm. uudella keittiöllä ja juuri ennen ensimmäistä maailmansotaa rakennusta korotettiin kerroksella, jolloin se saavutti nykyiset ulkomittansa (D). Eteläisempi, alunperin keittiönä toiminut rakennus taas esitetään täydennettynä lähes nykyisiin C -rakennuksen mittoihin jo vuonna 1860.²⁷ Kivisen ydinosa laajennuksen alta purettiin tuolloin puinen talli ja samalla koko rakennus korotettiin kaksikerroksiseksi. Näiden korotusten myötä alueen keskinäinen hierarkia hämärtyi kun aiemmat matalat apurakennukset korvattiin volyymitään lähes päarakennuksen kokoisilla piharakennuksilla. Myös aiempi täydellinen symmetria hävisi. Varhaisempia matalia puisia sivurakennuksia yhdisti tontin länsipuoliskolla (ilm. puinen) aita - tuolloinen rakennusryhmä lienee vaikuttanut avoimemmalta kuin itsenäistymisen alkuun mennessä syntynyt "linnoitus".

Sairaala-alue 1840-luvun lopulla: tontin Fabianinkadun puoleista reunaa reunusti rivistö pienehköjä puisia apurakennuksia, joiden tilalle 1850-luvulla nykyisin nähtävät rakennukset alkoivat kohota. Sotilassairaallalle kuului myös rakennuksia Fabianinkadun länsipuolelta (ylh. oik.).
Arkistoluettelo 1, piirr.no 224.

Sotilassairaalan käytön korkeasuhdanteita olivat vaarallisten sairauksien epidemia-ajat, kuten vuodenvaihte 1855-56, jolloin sairaalaan tuoduista 365 kolerapotilaasta kuoli 258.²⁸ Kesäaikoina oli käytössä pihamaalle pystytetty teltaosasto, johon sijoitettiin terveempiä potilaita. Tällainen pihamaan käyttö esiintyi ensimmäisen kerran piirustuksissa vuonna 1851.²⁹

²⁵Kyseessä ovat todennäköisimmin armeijan insinööriosaston vanhempi arkkitehti Grigori Fedorovitš Gerasimov ja insinööriosaston arkkitehti, V.A.Glinkan oppilaaksi mainittu Aleksei Prokofjevits Melnikov (1820-1872). Sbornik imperatorskavo russkavo istoritseskavo obstsestva. St.Petersburg 1888.

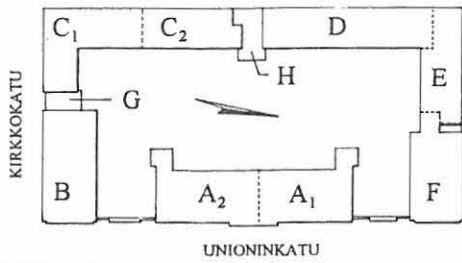
Näiden kahden arkkitehdin allekirjoittamia ovat Helsingin sotasairaalan purku- ja uudisrakennustöiden suunnitelma 13.11.1851 sekä vuodelle 1852 ehdotetut työt, Arkistoluettelo 1, 230; eteläisen siiven (B) laajennussuunnitelma 26.4.1851, Arkistoluettelo 2, 388; kivisen keittiön uudisrakennussuunnitelma, vahv. 13.11.1851, Arkistoluettelo 2, 408.

²⁶Arkistoluettelo 1, 232; 233.

²⁷Arkistoluettelo 1, 238. Keittiö siis siirrettiin C:stä D:hän samoihin aikoihin kun C:stä päätettiin laajentaa sairasosastojen rakennus.

²⁸Heyfelder 1856, s. 105.

²⁹Arkistoluettelo 1, 229; 230. Kts. myös Stenman 1968, s. 6.

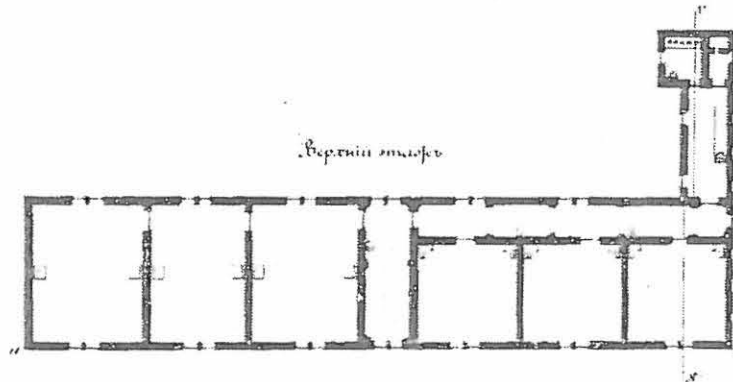
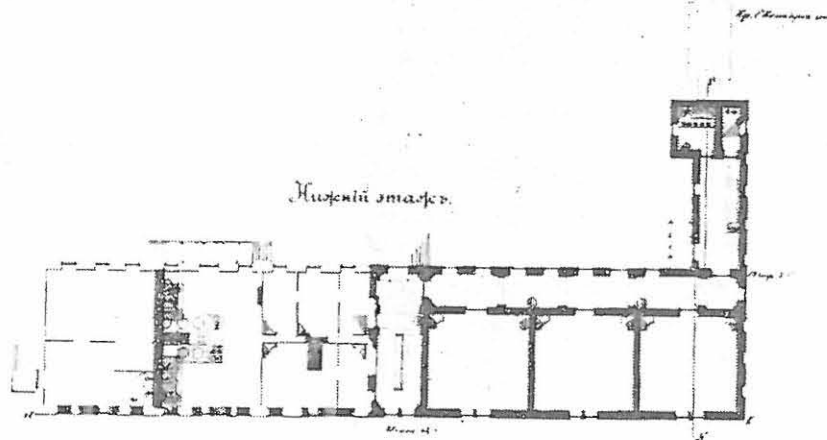
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU
21

RAKENNUS-
HISTORIA

1850-luvulla rakennetun yksikerroksisen keittiön laajentaminen lähes nykyisiin mittoihin (C) 1860-luvun aluksi. Arkistoluettelo 2, piirr.no 441, 442.

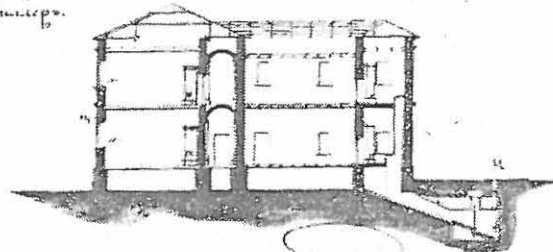

в подлинном истинном состоянии существующих при основании здания. Высота от 11' 10" до 12' 0" в 1850 г.

Эти чертежи:
саны в 1857 году
чертил архитектор Великого Кня-
ства Финляндского Генерал-Адъютант
Графъ Беръ.

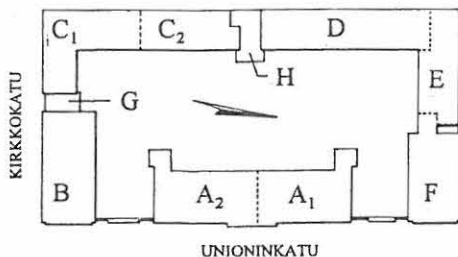
Подлинный подлинник:
инженер подполковникъ Брандтъ.
инженер-поручикъ Винтеръ.

Продолж. № 15.

подлинник в рукоп: Чертежи архитектора Беръ.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU
22

RAKENNUS-
HISTORIA

III Helsingin yleinen sairaala, myöhemmin Helsingin yliopistollisen keskussairaalan sisätautisairaala 1917-

Helsingin yleisen sairaalan hallitus käsitteli 4.5.1918 Sisäasiainministeriöltä tullutta kyselyä voisiko ja millä tavoin entisen venäläisen sotilassairaalan tiloja käyttää yliopiston klinikoita varten ja voisiko sen takia luopua Kasarmikatu 22 sijoitetusta poliklinikasta. Asiaa varten perustettiin työryhmä, johon kuuluivat professorit Schauman, Grönholm ja af Forselles sekä dosentit Boije ja Ehrström.³⁰ Pian tämän jälkeen (14.5.1918) yleinen sairaala sai määräyksen huolehtia venäläisen sotilassairaalan irtaimistosta.³¹

Lääkintöhallitus päätti 23.5.1918, että kaksi pohjoista rakennusta Unioninkadun varrella tuli heti luovuttaa yleisen sairaalan sisätautiosaston poliklinikkaa (F) ja propedeuttista osastoa (A) varten.³² Alkukesästä käytiin vielä keskustelua siitä, kenen käyttöön muu osa alueesta tulisi, mm. senaatti halusi pitää osan alueesta sotilassairaalan käytössä.³³ Myöhemmin kesällä (17.7.) tehtiin päätös, että entinen sotilassairaala yhdistettäisiin kokonaan yleiseen sairaalaan. Muutos- ja korjaustöitä varten yleisten rakennusten ylihallitukselle myönnettiin 356 000mk.³⁴

Senaatin esityksestä perustettiin komissio tekemään ehdotus sairaala-alueen tilojen jaosta eri toimintojen kesken.³⁵ Tilojen uudelleen järjestelyssä ja varustelussa korostettiin alusta alkaen suurta säästäväisyyttä.³⁶ Muutos suunnitelmat syksyn 1918 aikana teki Yleisten rakennusten ylihallituksen I. sairaala-arkkitehti Ernst Albin Kranck (1864-1936). Suunnitelmiin sisältyi päärakennuksen (A) muutos propedeuttiseksi osastoksi, eteläisen asunto- ja apteekkisiiven (B) muutos korvaklinikaksi, kirurgisen osaston (C) Kirkko- ja Fabianinkadun kulmassa muutos gynekologiseksi klinikaksi, pohjoisen siiven (F) muutos lääketieteelliseksi poliklinikaksi sekä joitakin muutoksia

³⁰Pöytäkirja 4.5.1918. Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA.

³¹Pöytäkirja 28.5.1918. Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA.

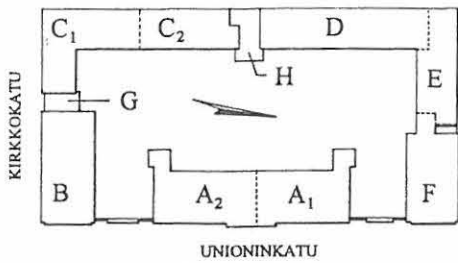
³²Pöytäkirja 13.6.1918. Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA.

³³Muistio 25.6.1918 kokouksesta senaattori A. Castrenin luona 20.6.1918. Saa-puneet kirjeet 1918. Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA.

³⁴Pöytäkirja 24.7.1918. Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA. Pöytäkirjojen ulkopuolisena selityksenä sille, että useista kiinnostuneista valtion organisaatioista juuri yliopistolliset klinikat saivat rakennusryhmän käyttöönsä on esitetty, että työryhmään kuulunut propedeuttisen klinikan professori Ossian Schauman oli sisäministeri Arthur Castrenin lanko. Stenman 1968, s. 6.

³⁵Helsingin yleisen sairaalan pöytäkirjat 14.10.1918. Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA.

³⁶Helsingin yleisen sairaalan pöytäkirja 11.11.1918. Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA.

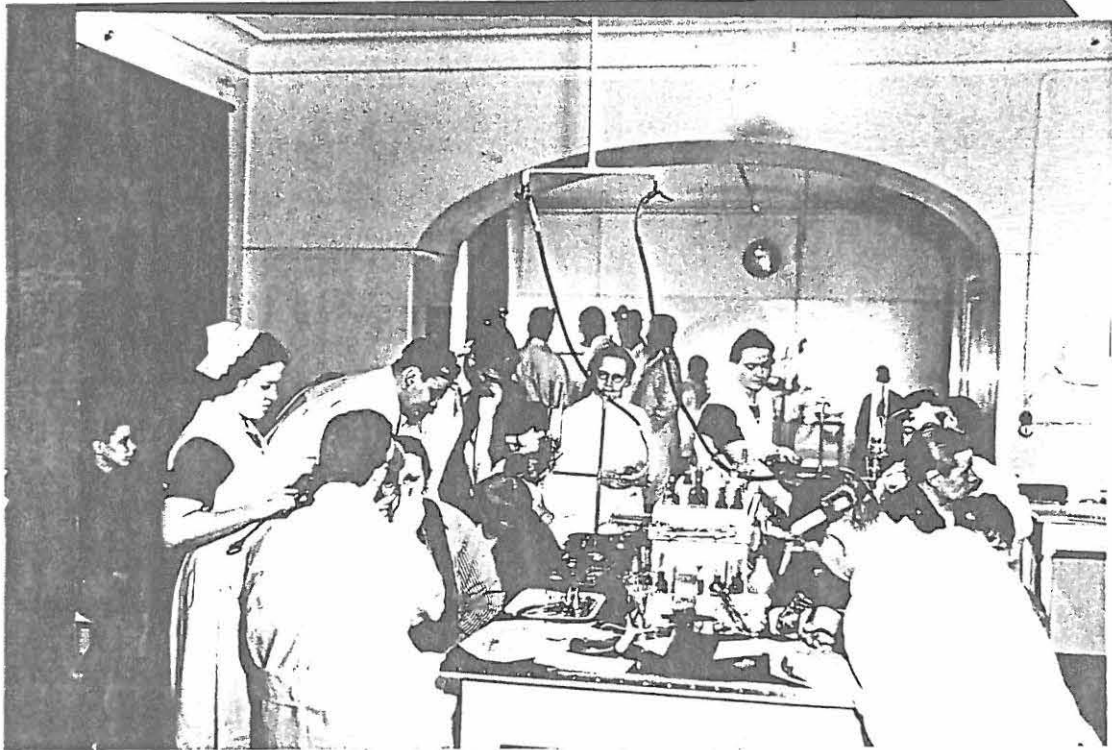

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU
23

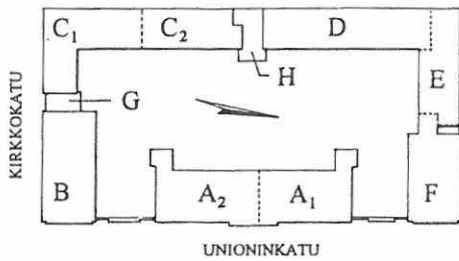
RAKENNUS-
HISTORIA

Yleisen sairaalan korvaklinikalta (B). Reprovk. 9.12.

Yleisen sairaalan poliklinikan (F) edestä. Reprovk 9.3.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

24

RAKENNUS-
HISTORIA

talousrakennukseen (D).³⁷

Vielä syksyllä 1918 oli armeijan apteekki tiloissa, joihin oli jo tehty muutospäiirustukset otiatrista (korvalääketieteellistä) klinikkaa varten.³⁸ Ensimmäiset osastot muuttivat uusiin tiloihin kesän ja syksyn 1919 aikana.³⁹ Sairaalan tilat olivat toiminnan alussa monin tavoin puutteelliset, esimerkiksi syksyllä 1919 sairaalan taloudenhoitaja totesi, että "lasaretissa Unioninkatu 38 varrella löytyy kyllä kellareja mutta ne ovat ilman lattiaa, joten niitä ei voi käyttää, ennenkuin niihin laitetaan puulattiat."⁴⁰ Muutos gynekologiseksi klinikaksi tehtiin jakamalla suuria sairassaleja lautaseinillä, korjaamalla uuneja ja uusimalla sähkövaloja, mutta esimerkiksi laboratorioita tutkimuksen ja opetuksen tarpeisiin ei tehty.⁴¹

Rakennuksissa suoritettiin korjauksia sitä mukaa kun vikoja ilmeni ilman kokonaissuunnitelmaa. Esimerkiksi kun vuonna 1920 kaksi käytöstä pois jäänyttä suurta puista ilmahormia entisessä kirkkosalissa oli pudota alas, ne vasta poistettiin. Myös viemäröinti petti tai putkistot jäättyivät väärän sijoituksen vuoksi.⁴² Peltikatot ja uunit tarvitsivat vuodesta toiseen korjaamista, mutta koko ajan korjaukset tehtiin vain välttämättömiin kohtiin.⁴³

Kootun käsityksen rakennusryhmän teknisestä kunnosta saa 4.1.1924 paikalla suoritettuna katselmuksen tuloksena tehdystä tarpeellisten korjaustöiden kustannusarviosta.⁴⁴ Lähes kaikki katot tuli korjata ja ulkoseinät kalkki-maalata uudelleen. Päärakennuksen ortodoksisen kirkon kellotorni suunniteltiin maalattavaksi uudelleen, joten ilmeisesti syytä sen poistamiseen ei

³⁷Kranckin tekemä muutossuunnitelmasarja Rakennushallituksen arkiston piirustukset, KA. Kaikkia piirustuksia ei ole päivätty ja allekirjoitettu, mutta ne kuuluvat selvästi samaan yhteyteen.

³⁸Pöytäkirja 10.10.1918. Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA.

³⁹Saapuneet kirjeet 15.8.1919. Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA.

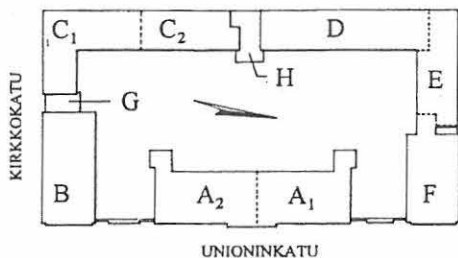
⁴⁰Helsingin yleisen sairaalan taloudenhoitaja Axel Lindholm Helsingin yleisen sairaalan hallitukselle 24.10.1919. Saapuneet kirjeet. Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA.

⁴¹Tohtori S.E. Wichmanin kirje Helsingin yleisen sairaalan hallitukselle 21.1.1924. Saapuneet kirjeet. Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA.

⁴²Uudenmaan lääninrakennuskonttorin kirje Yleisten rakennusten ylläpidon hallitukselle 14.1.1920. Tulleet asiakirjat. Rakennushallituksen arkisto. KA.

⁴³Esim. 1922, jolloin ylimääräisinä välttämättöminä töinä piti korjata useiden rakennusten vesikattoja ja kiinnittää 285 uutta peltiä sekä mm. korjattava 23 ja muurattava uudelleen 3 uunia. Kustannusarvio korjaustöille, jotka vielä tänä kesänä on suoritettava, lukuunottamatta niitä töitä, jotka on voitu suorittaa vuosikorjausmäärärahoilla 15.6.1922. Uudenmaan piirirakennustoimisto. Saapuneet kirjeet. Rakennushallituksen arkisto. KA.

⁴⁴Kustannusarvio tarpeellisia korjaustöitä varten vuonna 1924 Sairaalassa Unioninkatu 38 Helsingissä, laadittu paikalla tammikuun 4:nä päivänä pidetyssä katselmuksessa, jolloin olivat läsnä toimitsija O. Sohlström, Professori A. af Forselles, Tohtori A. Oksanen ja T:ri F. Saltzman. Sairaalarakennukset ja lääkärin virka-asunnot. Uudenmaan lääni; Helsinki-Loviisa 1887-1924. Rakennushallituksen arkisto. KA.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

25

RAKENNUS-
HISTORIA

tässä vaiheessa nähty. Rakennusten sisätiloissa suurin osa latioista, katoista ja seinistä tuli maalata tai päällystää uudelleen. Ikkunat ja ovet vaativat kunnostusta kaikissa rakennuksissa. Mukana oli myös työsuoritus joka oli määritelty: "Kellarin puhdistus venäläisvallan aikuisesta pahalta haisevasta täytteestä." Kaikkien korjaustöiden kustannusarvioksi saatiin 920 000 mk.

Kokonaisvaltaista kunnostusta ei kuitenkaan suoritettu ja seuraavina vuosina tuli esiin vaurioita mm. välipohjissa, jotka vaativat lisää kuntoselvityksiä. Mainittiin myös, että koska katot olivat vuotaneet viimeisen 4,5 vuoden aikana lähes jokaisen huoneen kohdalta, olisi koko kattorakenne uusittava ja välipohjat suurelta osin.⁴⁵ Välikattoja jouduttiin korjailemaan useissa tiloissa, koska pohjapäreet olivat liian harvassa tai vesivaurioiden vuoksi lahonneet.⁴⁶ Arkkitehti Kranck teki alustavia suunnitelmia gynekologisen osaston korottamiseksi yhdellä kerroksella, jolloin toista kerrosta olisi samalla madallettu 4,5 metristä 3,5 metriin, mutta nämä suunnitelmat eivät koskaan edenneet luonnoksia pidemmälle.⁴⁷

Gynekologinen osasto muutti uusiin tiloihin Meilahteen vuonna 1934 ja kaksi vuotta myöhemmin avattiin sen entiset tilat muutettuina sädehoitolaitoksen tarpeisiin.⁴⁸ Rakennuksen uudesta käytöstä kerrottaessa korostettiin uudenaikaisuutta ja toiminnallisuutta: "Nytt gäller det inre, där allt, från de skinande ljusa korkmattorna till de förstörade fönster och de släthyvlade dörrarna osar av målfärg och funktionalism i ordets bästa bemärkelse."⁴⁹ Uutuuden lisäksi korostui virheellinen käsitys rakennuksen alkuperästä: "Tyylipuhtaat käytävät on kuitenkin jätetty Engellin suunnittelemaan hauskaan asuun," tiesi Suomen Sosialidemokraatti kertoa.⁵⁰ On mahdollista, että C.L.Engelin jo 1800-luvulla saavuttama arvostus edesauttoi käytävätilojen säilyttämisessä entisellään. Samalla syntyi tähän saakka säilynyt kaksi vuosisataa yhdistävä korkean ja edustavan käytävätilan sekä 1930-luvun funktionalismin valoa ja ilmaa korostavan ulkoterassin yhdistelmä.

⁴⁵Tohtori S.E. Wichmanin kirje Helsingin yleisen sairaalan hallitukselle 17.1.1924 ja 21.1.1924. Saapuneet kirjeet. Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA.

⁴⁶Uudenmaan läänin lääninrakennuskonttorin vuosikertomus vuodelta 1924; Vuosikertomus rakennustoiminnasta lääkintöhallituksen alalta vuonna 1925. Rakennushallituksen arkisto. KA.

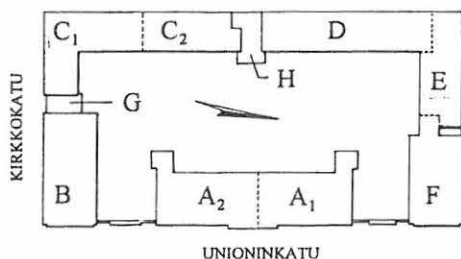
⁴⁷Tohtori S.E. Wichmanin kirje Helsingin yleisen sairaalan hallitukselle 21.1.1924. Saapuneet kirjeet Helsingin yleisen sairaalan arkisto. KA.

⁴⁸Syöpätautia vastustamaan on maahamme nyt saatu sädehoitolaitos. Helsingin Sanomat 2.8.1936.

⁴⁹En rundvandring i det nyinrättade radiuminstitutet. Hufvudstadsbladet 2.8.1936.

⁵⁰Helsingin sädehoitoklinikka aloittaa toimintansa huomenna. Suomen Sosialidemokraatti 2.8.1936.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

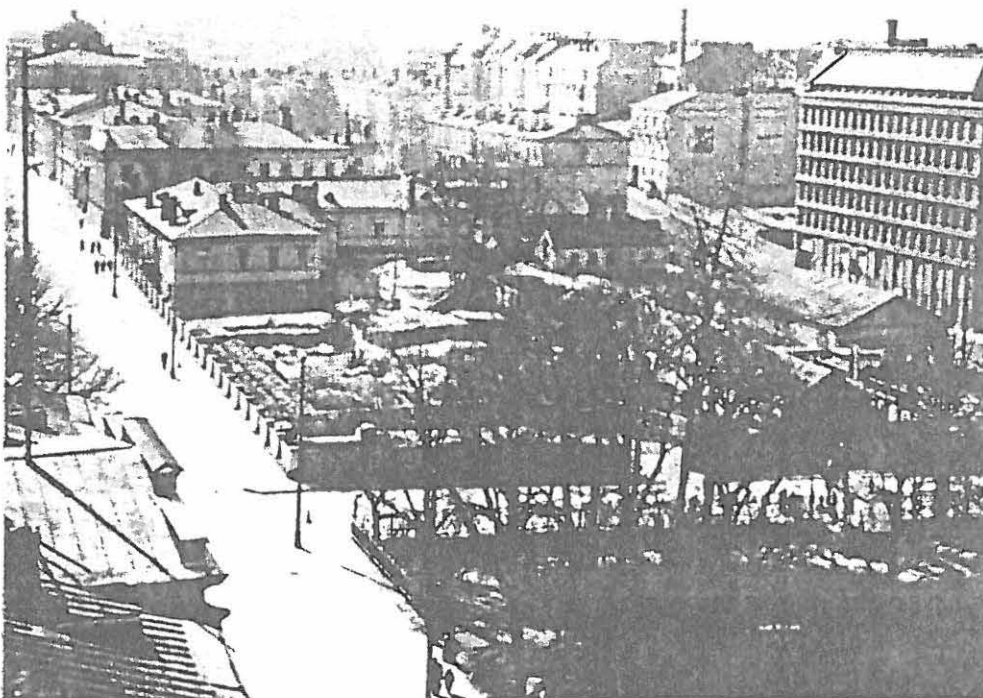
26

RAKENNUS-
HISTORIA

Vuonna 1935 purettiin alueen koilliskulman puinen talousrakennus.⁵¹ Tälle paikalle suunniteltiin kolmikerroksinen asuntolarakennus 1938.⁵² Rakennuksen suunnittelija oli arkkitehti Ragnar Wessman lääkintöhallituksessa.⁵³

Ennen toista maailmansotaa ei muita suurempia muutoksia sairaala-alueella tapahtunut.⁵⁴ Pommiosuman vuoksi sairaala jouduttiin sulkemaan lähes koko sotavuodeksi 1944 ja sodan päätyttyäkin oli korjattavaa normaalia enemmän: ikkunalasituksia, sisämaalauksia yms.⁵⁵

Sairaala-alue nähtynä pohjoisesta 1930-luvulla, reprovk 8.26.

⁵¹ Ark.no 6, Kansio: "Ulkorakennuksia", 2. Ks. edellä viite 16.

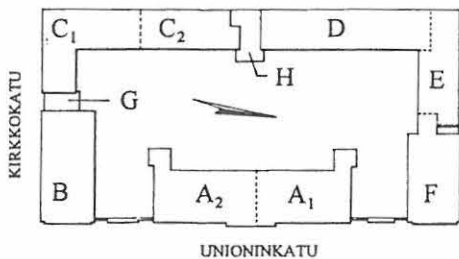
⁵² Ark.no 6, Kansio: "Metsätalon-Fabianink. puoleinen osa", 2a-8a; 2b-8b; 6c.

⁵³ Sairaalasunnitteluun erikoistunut arkkitehti Ragnar Wessman (1894- ?) toimi Lääkintöhallituksen rakennustoimistossa 1930-40, Rakennushallituksessa 1940-57 ja suunnitteli hyvin paljon muutoksia ja korjauksia Unioninkatu 38 sairaala-alueelle lähes 30 vuoden aikana.

⁵⁴ Vuosikertomukset 1937-38. Vuosikertomukset 1928-33, 1935-38. Uudelleen piirirakennustoimisto. Rakennushallituksen arkisto. KA. Otsikosta huolimatta vuoden 1936 vuosikertomuksen teksti puuttuu.

⁵⁵ Vuosikertomus Rakennushallinnon I rakennuspiirin toiminnasta 1946. Rakennushallitus. Kansallisarkistoon luovuttamattomat, Rakennushallituksen arkistossa olevat vuosikertomukset ovat epätäydelliset. Käytössä ovat olleet seuraavat vuosikertomukset: 1939-41, 1943-47, 1957-58, 1962-92.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU
27

RAKENNUS-
HISTORIA

1950 -luvulta ovat peräisin pienet rakennukset G (kokonaisuudessaan) ja H (osin). Kun ne olivat valmistuneet, sairaalan rakennusten piiri oli "täynnä". Sairaalan sisäpihalle oli sen jälkeen nykyiseen tapaan yhteys enää arvokkaan pääkatujulkisivun symmetristen muuriosuuksien vierustamien sisäänkäyntiporttien kautta. Uudisrakennusten suunnittelijana oli jälleen Ragnar Wessman, nyt Rakennushallituksen arkkitehtina. Hän laajensi lääkintöhallituksessa 1930-luvulla suunnittelemaansa sädehoitolaitoksen lisärakennusta lämpökeskukseksi, suunnitelma on päivätty vuonna 1952. Neljä vuotta myöhemmin laadittiin suunnitelmat uutta sädehoitolaitoksen kobolttitutkimusosastoa (G) varten.⁵⁶ Edistyksellinen kobolttikanuuna saatiin lahjoitukseksi Neuvostoliitosta, mistä kertoo muistolaatta pienen rakennuksen julkisivussa.

1950-luvulla toteutettiin lukuisia käyttötarkoituksimuutoksia yksittäisissä huoneissa ja osissa eri rakennuksia. Näistä töistä olivat Rakennushallituksessa vastuussa muutamat suunnittelijat, erityisesti em. Ragnar Wessman ja hänen avustajanaan Walter Rumjantsew. He loivat sairaalarakennuksiin pragmaattista, mutta detaljeiltaan ilmeisen huoliteltua ja yhtenäistä sisämiljöötä.

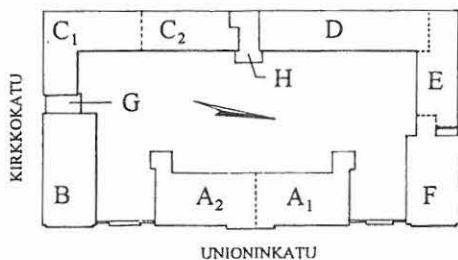
Sairaalan rakennusryhmän laaja peruskorjaus suoritettiin vuosina 1977-1982.⁵⁷ Tällöin lienee Rakennushallituksen suunnitteluosastolla luotu 30-50-lukujen sisätilailme pääosin kadonnut: jäänteitä siitä on nähtävissä ennen kaikkea B:n II kerroksessa ja E-rakennuksessa.

Arkkitehti Pekka Linkolan suunnittelema peruskorjaus suunniteltiin ja tehtiin aikana, jolloin valtion rakennusten kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen nousi tärkeäksi näkökulmaksi. Myös sairaala-alueen historialliset arvot suhteessa peruskorjauksen laajuuteen ja suoritustapaan oli keskustelun kohteena.⁵⁸

⁵⁶Arkistoluettelo 6, Kansio: "Fabianink.-Kirkkok. puoleinen osa (Sädehoitolaitos)", 6; 7a; 7b; 8; 9; 10; 11. vuoden ajan.

⁵⁷Uudenmaan läänin lääninrakennustoimiston vuosikertomukset 1977-1982. Rakennushallituksen arkisto. Rakennushallitus.

⁵⁸Museovirastossa toiminut arkkitehti Hannu Puurunen (s.1949) kritisoi suojeleminen ominaisuudessa kärkevästi tehtyä peruskorjausta. Puurunen 1982. Arkkitehti Linkolan (s.1939) suunnittelema korjaustyö ei sinänsä poikennut tasoltaan muista instituuttitrakennusten peruskorjauksista kyseisellä kaudella. Jos esimerkiksi hyväksytään vanhoihin rakennuksiin tehty sairaalan vaatima ilmastointijärjestely sinänsä, voitane todeta, että se on pystytty sijoittamaan katon vanhojen runkorakenteiden säilyttämiseen nähden paremmin kuin useassa muussa ajanjakson kohteessa.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

40

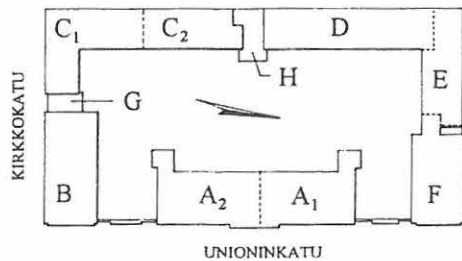
LÄHTEET

LÄHDELUETTELO

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

(ks. myös liite 1: arkistoluettelot)

- Arkkitehtitoimisto Pekka Linkolan piirustusarkisto
- Helsingin kaupunginarkisto
- Helsingin kaupunginmuseo
  - Kuva-arkisto
- Helsingin rakennusvalvontaviraston arkisto
- Helsingin yliopiston yliopistomuseo
- Helsingin yliopistollisen keskussairaalan kiinteistötoimisto
  - Piirustusarkisto
- Kansallisarkisto (KA)
  - Helsingin uudelleenrakennuskomitean arkisto (URK)
    - Kirjekonseptit
    - Saapuneet kirjeet
  - Helsingin yleisen sairaalan arkisto
    - Pöytäkirjat
    - Saapuneet kirjeet
  - Rakennushallituksen arkisto
    - Piirustukset
    - Sairaalarakennukset ja lääkärien virka-asunnot, Uudenmaan lääni
    - Tarkastuspöytäkirjat 1919-1921
    - Tulleet asiakirjat
    - Uudenmaan piirirakennustoimisto
      - Saapuneet kirjeet
      - Vuosikertomukset
    - Vuosikertomusten pohja-asiakirjat 1923-1926
  - Venäläiset sotilasasiakirjat
    - Aktit
- Lääketieteen historian museo
  - Kuvakokoelmat
- Museovirasto
  - Kulttuurihistorian kuva-arkisto
- Museoviraston rakennushistorian osasto
  - Venäläisen insinöörikomennuskunnan piirustusarkisto
- Rakennushallituksen arkisto, Rakennushallitus
  - Uudenmaan (Helsingin) piirirakennustoimisto
    - Piirustukset
    - Vuosikertomukset

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

41

LÄHTEET

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (STAKES)
Diaarit

Suomen rakennustaiteen museo
Kuva-arkisto

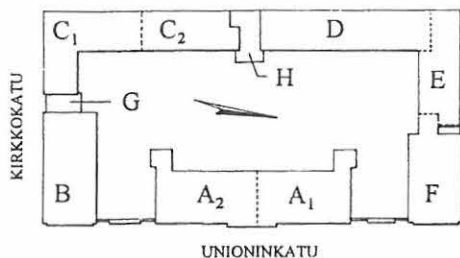
Teknillisen korkeakoulu
Arkkitehtuurin historian laitoksen piirustusarkisto

MONISTEET

Lääkärintierito - kuvia Helsingin yliopiston opetusklinikoilta 1890 - 1970. Lääketieteen historian museon moniste n:o 21. 2. painos. Tammikuu 1991.

PAINETUT LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

von Bondsdorf 1969	von Bondsdorf, Bertel, Smedslund, Tor, Ryska militärhospitalet i Helsingfors. Helsingfors.
En rundvandring i det nyinrättade radiuminstitutet. Hufvudstadsbladet 2.8.1936.	
Helsingin sädehoitoklinikka aloittaa toimintansa huomenna. Suomen Sosialidemokraatti 2.8.1936.	
Heyfelder 1856	Heyfelder, J.F., Redogörelse öfver choleran i Krigshospitalet i Helsingfors från den 25 October till den 31 Jan. 1856. Notisblad för läkare och pharmaceuter 7,8/1856.
Hornborg 1950	Hornborg, Eirik, Militär och krigshändelser. Helsingfors stads historia III. Helsingfors.
Laiho 1991	Arja Laiho (toim.), Viisaista vaimoista nykyajan kättilöiksi. Kättilökoulutus Suomessa 175 vuotta. Helsinki.
Kondakov	Kondakov, S.N., Jubileinyj spravotsnik imperatorskoj akademij hudozestv 1764-1914. s.a., s.l.
Lausunto Helsingin kaupungin	Kettu nimisessä korttelissa n:o 42 sijaitsevan ent. Venäläisen hospitalin alueen omistus- ja käyttöoikeudesta. Helsingin kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat 3/1923.
Lilius 1989a	Kantonistikoulu/IV sisätautien klinikka. Yliopiston Helsinki.

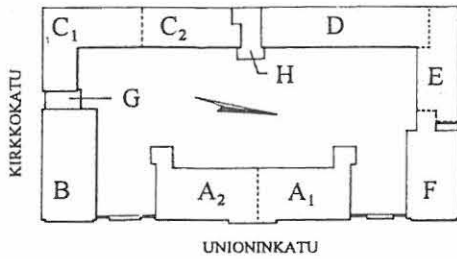
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

42

LÄHTEET

Lilius 1989b	Kliininen instituutti/ Iho- ja sukupuolitautilien klinikka. Yliopiston Helsinki.
Lilius 1990	Lilius, Henrik, Kantonistikoulu. Carl Ludvig Engel 1778-1840. Helsinki.
Lindberg 1950	Lindberg, Carolus, Rein, Gabriel, Stadsplanering och byggnadsverksamhet. Helsingfors stads historia III. Helsingfors.
Pakarinen 1990	Pakarinen, Riitta, Helsingin rakentaminen Carl Ludvig Engelin aikana. Carl Ludvig Engel 1778-1840. Helsinki.
Pesonen 1964	Pesonen, Niilo, Suomen sairaaloita. Porvoo.
Pesonen 1980	Pesonen, Niilo, Terveiden puolesta - sairautta vastaan. Terveiden- ja sairaanhoito Suomessa 1800- ja 1900-luvulla. Porvoo.
Puurunen 1982	Puurunen, Hannu, Unioninkatu 38:n klinikoitten peruskorjaus antikvaariselta kannalta. Tiili 2/1982.
Ruskij biografitseskij slovar. St.Petersburg, izdanie Imperatorskovo russkovo istoricheskovo obsestvo, 1896-1918.	
Sbornik imperatorskavo russkavo istoritseskavo obsestva. St.Petersburg 1888.	
Siirala 1964	Siirala, Urpo, Nikupaavo, Aino, Tietoja tri Arthur af Forsellesin kirurgisesta sairaalasta sekä korva-, nenä- ja kurkkutautipotilaiden hoitopaikoista Helsingissä vuosisadan vaihteessa. Helsingin Lääkärilehti 1/1964.
Stenman 1968	Stenman, Svante, Unionsgatan 38. Meditrina 1/1968.
Sundman 1989	Sundman, Mikael (toim.), C.L.Engel, kirjeet. Entisaikain Helsinki XII. Jyväskylä.
Syöpätautia vastustamaan on maahamme nyt saatu sädehoitolaitos. Helsingin Sanomat 2.8. 1936.	
Vannas 1971	Vannas, Salme, Nikupaavo, Aino, Jokivartio, Merja, Helsingin yliopiston Silmäklinikan historia 1871- 1971. Käytännön lääkäri 2/1971.
Wegelius 1982	Otto Wegelius (toim.), Helsingin yliopistollinen keskussairaala, IV sisätautien klinikka 150 vuotta. 1832-1982. Helsinki.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU
50

LIITTEET

Liite 1: ARKISTOLUETTELOT, tässä mapissa

Piirustuksia ja valokuvia seuraavista arkistoista:

- 1 MUSEOVIRASTON RAKENNUSHISTORIAN OSASTON PIIRUSTUSARKISTO
VENÄLÄISEN INSINÖRIKOMENNUSKUNNAN PIIRUSTUKSET
Asemapiirustuksia, sarja V.A.
- 2 MUSEOVIRASTON RAKENNUSHISTORIAN OSASTON PIIRUSTUSARKISTO
VENÄLÄISEN INSINÖRIKOMENNUSKUNNAN PIIRUSTUKSET
Rakennuspiirustuksia, sarja V.B.
- 3 MUSEOVIRASTON RAKENNUSHISTORIAN OSASTON PIIRUSTUSARKISTO
HELSINGIÄ KOSKEVAT RAKENNUSPIIRUSTUKSET
(C.L. Engel, 1 kappale)
- 4 KANSALLISARKISTO
Rakennushallituksen arkisto, piirustukset
- 5 LÄÄKETIETEEN HISTORIAN MUSEON KUVAKOKOELMAT
- 6 RAKENNUSHALLITUKSEN PIIRUSTUSARKISTO
- 7 HELSINGIN PIIRIRAKENNUSTOIMISTON PIIRUSTUSARKISTO
- 8 HELSINGIN YLIOPISTOLLINEN KESKUSSAIRAALA,
KIINTEISTÖTOIMISTON PIIRUSTUSARKISTO
- 9 ARKKITEHTITOIMISTO PEKKA LINKOLAN LUOVUTTAMAT PIIRUSTUKSET, "U 38"
- 10 HELSINGIN KAUPUNGIN KUVA-ARKISTO
- 11 HELSINGIN KAUPUNGINARKISTO
- 12 HELSINGIN RAKENNUSVALVONTAVIRASTON ARKISTO
- 13 MUSEOVIRASTO, KULTTUURIHISTORIAN KUVA-ARKISTO
- 14 SUOMEN RAKENNUSTAITEEN MUSEON KUVA-ARKISTO
- 15 HELSINGIN YLIOPISTO, YLIOPISTOMUSEO
- 16 TEKNILLINEN KORKEAKOULU
ARKKITEHTUURIN HISTORIAN PIIRUSTUSARKISTO

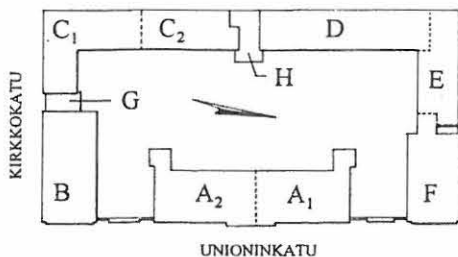
Useammissa arkistoissa esiintyvä materiaali yksityiskohtaisempine tietoineen on mahdollisuuksien mukaan sijoitettu tässä luettelossa sen arkiston yhteyteen, jossa siitä on alkuperäisin versio ts. alkuperäinen piirros tai negatiivi.

Liite 2: ARKISTOKOPIOITA, erillinen mappi

Kopioita joistakin tärkeimmistä ylläolevissa arkistoissa olevista piirustuksista.
Aukikirjoitettuja kopioita joistakin Kansallisarkistossa olevista käsikirjoituksista.

Liite 3: VALOKUVIA, erillinen mappi

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

60

YHTEENVETO
NYKY-
TILANTEESTA

YLEISTÄ

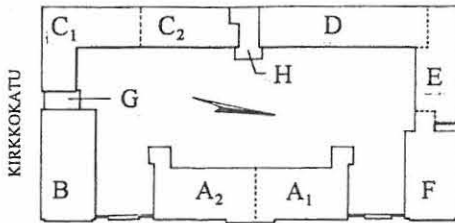
Alunperin suuriruhtinaskunnan uuden pääkaupungin edustavimpaan osaan perustetut Unioninkatu 38 instituutiorakennukset ja niiden julkisivujen arkkitehtuuri on säilyttänyt kaupunkikuvallisen asemansa muuttumattomana 1820-luvulta tähän asti.

Korttelin pääkäyttötarkoitus ei ole 1830-luvun alun jälkeen muuttunut eikä olemassa ollutta rakennuskantaa siitä syystä tarvinnut radikaalisti muuttaa, mutta käyttö sen sijaan on kasvanut ja lisärakentamishankkeet sen vuoksi seuranneet toisiaan. Kokonaisuutena **rakennusten ulkoasu** antaa vaikutelman alkuperäisestä, jota ovat muuttaneet toissijaiset oviaukot sekä 1977-82 peruskorjauksen yhteydessä tehdyt muutokset.

Rakennusten sisätilat ovat sen sijaan olleet jatkuvien melko perusteellisten muutostöiden kohteena vajaan kahden vuosisadan aikana. Muutoksia ovat aiheuttaneet sairaanhoidon menetelmien kehitys ja erilaisten hoitoyksiköiden siirtäminen rakennuksesta toiseen. Kunkin aikakauden työt on toteutettu vallinneen arkkitehtisuunnittelun hengen puitteissa.

Useita aikatasoja on säilynyt sisätiloissa huolimatta eriaikaisista laajoista peruskorjauksista. Sisätilojen suuret piirteet, kuten **käytäväjärjestelmät** ovat säilyneet, samoin **pääseinämuurien rajaamat salitilat** laajalti myöhempien muutosten ja väliseinien kätkeminä ja haluttaessa palautettavina. "Kadonneille salitiloille" tyypillisiä kattolistoituksia on suurelta osin säilynyt alakattojen takana. **Porrashuoneet** ovat yleisesti säilyneet koska käyttömuutokset eivät ole tuoneet niihin muutospaineita ja myös hissikulut on toteutettu muissa tiloissa. Kellaritiloja on muutettu useaan otteeseen, kuitenkin pienempiin osiin jaetut **D:n** holvatut kellarihuoneet sivukäytävien ovat tilallisesti selkiytettävissä: ne ovat koko sairaalan intensiivisimpiä ja selkeästi "vanhoilta" tuntuja tiloja. Ullakoilla ovat **kattorakenteet** -mittavista ilmanvaihtojärjestelmistä huolimatta suurelta osin hyvin säilyneet.

Rakennuksissa on myös säilynyt joitakin merkittäviä eri aikakausien **yhdistelmiä**, jotka osaltaan todistavat rakennusryhmän pitkästä historiasta, kuten C-rakennuksen II kerroksessa 1860-luvun ristiholvatut käytävätilat karniisilistoitukseineen ja korkealla sijaitsevine ikkuna-aukkoineen yhdistettynä 1930-luvun modernismin detaljointiin ja aurinkoparvekkeeseen.

UNIONINKATU

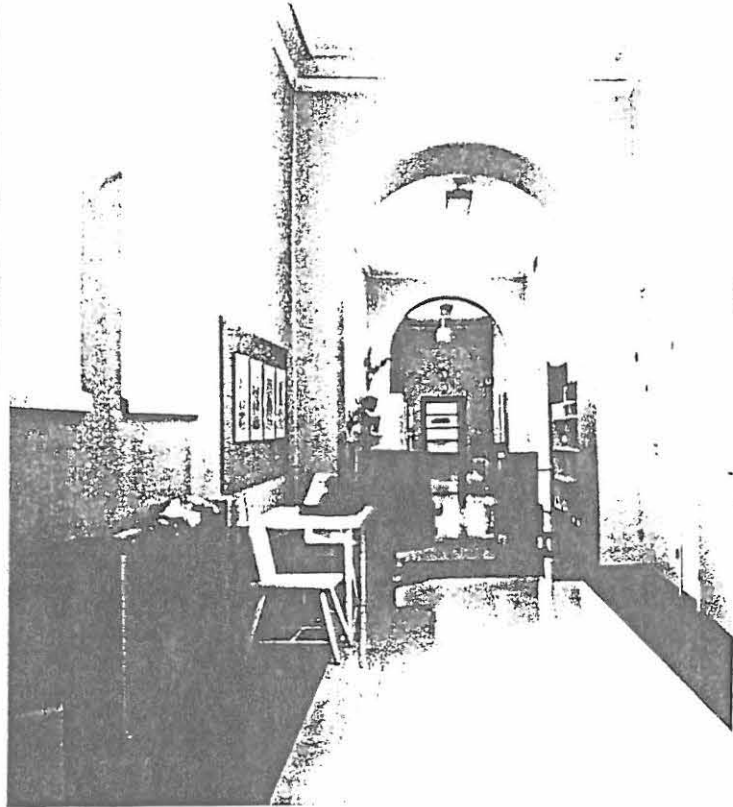
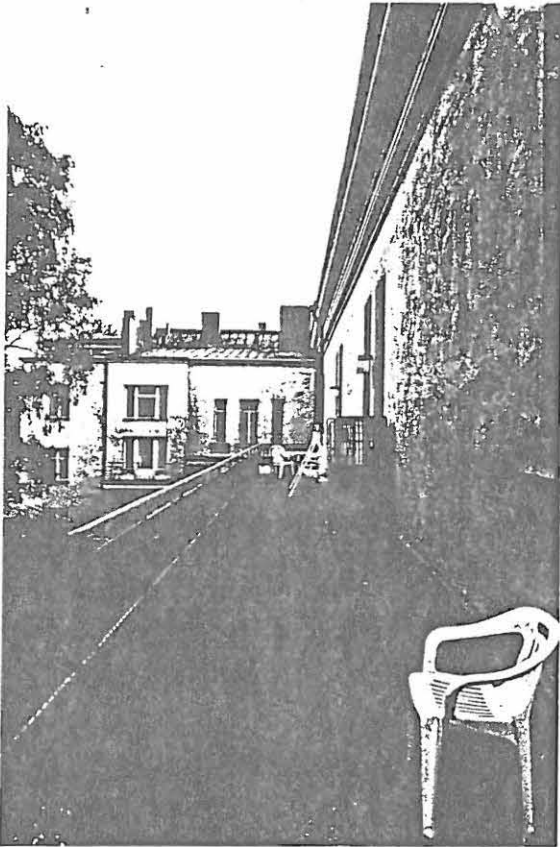
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

61

YHTEENVETO
NYKY-
TILANTEESTA

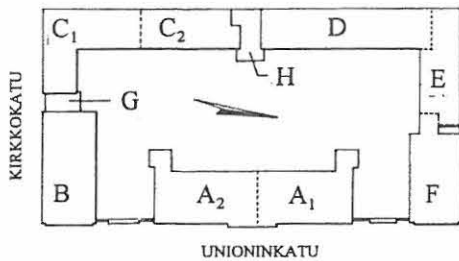

Inventoinnin tulokset

Korjaustöissä kiinteistöä tulisi käsitellä yhtäältä sisäpihan yhteennivomana ja yhtenäistämänä kokonaisuutena, toisaalta sallien kaikille kahdeksalle sen ympärille asettuneelle rakennukselle kullekin omat luonteenpiirteensä

Uusissa korjaustöissä eri historiallisia kerrostumia on pidettävä silmällä samanaikaisesti. Pääsääntöisesti tulisi varjelta kokonaisuuksia ja yksityiskohtia, jotka ovat peräisin ajalta ennen 1970/80 -lukujen taitteen suuria korjauksia. Silloin tehtyihin muutoksiin voi suhtautua vapaammin, muuttaen ja poistaen: esim. teknisten vetojen karsiminen tilaa selkeyttävänä toimenpiteenä olisi monessa kohdin eduksi. Mutta kollaasin omaiseen kokonaisuuteen voisi tulevaisuutta ajatelleen mielellään jättää myös tämän kauden merkit.

Eri rakennusten osalta näitä erilaisia hyviä (säilytettäviä/korostettavia/palautettavia) ja toisaalta epäedullisia piirteitä on pyritty hahmottamaan kerrostasoittain tehdyssä yhteenvetokaaviossa.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

62

YHTEENVETO
NYKY-
TILANTEESTA

RAKENNUSVAIHEIDEN SÄILYNEISYYS

Rakennusryhmän muutoksissa (käyttötarkoituksimuutokset tai lisärakentaminen) voidaan erottaa muita vilkkaampia kausia 1820-luvun ensimmäisen rakentamisvaiheen jälkeen:

- 1830-luvun alku: muutos venäläiseksi sotilassairaalaksi.
- 1850-1860-luvut: uudisrakentaminen sivurakennuksien osalla.
- 1917-1924 (noin): muutos yleiseksi sairaalaksi.
- 1930-luku: uudisrakentaminen (E), täydennys (C), muut muutostyöt.
- 1950-luku: runsaat sisäiset muutokset sekä G:n ja H:n rakentaminen.
- 1977-1982: suuri peruskorjaus.

Eri vaiheista on säilynyt pääpiirteissään seuraavia asioita:

Kantonistikoulun rakennusryhmän säilyneet osat ovat Unioninkadun puoleiset kolme rakennusta ja niitä yhdistävät muurit portteineen. Sisätiloissa tyypillistä tältä ajalta on A- ja B -rakennusten keskikäytäväjärjestelmä, F:n alunperin hallimaisen II kerroksen keskimuuri vyökaarineen sekä kaikkien kolmen rakennuksen kalkkikiviset pääportaikot, josta F:ssä tosin on nähtävissä nyt vain ullakolle johtava osa. Portaikkoihin liittyvät holvaukset, B:n ja F:n portaiden julkisivu arkivolttineen ja profiililistoineen porrastanteella sekä A:n pääportaan avaruus kaidejärjestelyineen. Ehkä jo alunpitäen hieman robusteina toteutettujen profiilien herkkyyttä kärsii, erityisesti F:ssä silmin nähden, käytetystä pintavahvistuskankaasta ja monista maalikerroksista. Säilyneitä alkuperäisosaia ovat lisäksi mahdollisesti myös F-rakennuksen ullakon portaan alakatto ja väliovi. Jollei alkuperäisiä niin ainakin alkuperäiseen malliin perustuvia vanhoja peiliovia on jäljellä A, B ja E -rakennuksissa kymmenkunta (osin siirrettyjä).

Varastoituja vanhoja ovia ei rakennuksesta löytynyt.

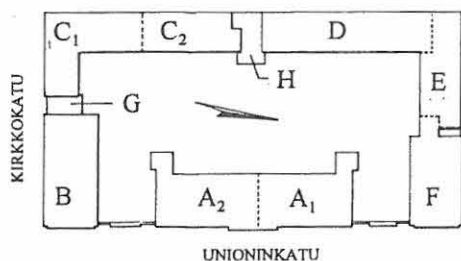
Venäläisen sotilassairaala-ajan lisärakentamisesta on tällä hetkellä nähtävissä C- ja D-rakennukset: Molemmat tehtiin alkuun 1-kerroksisina, mutta vielä venäläisellä kaudella ne korotettiin. Molemmissa on sisätiloja joko pääpiirteissään alkuperäisessä muodossa tai siihen palautettavissa.

Varsinkin C-rakennuksen säilyneet holvatut sivukäytävätilat ovat merkittäviä.

Rakennusten A, B, F ja C ulkomuotoon ovat vaikuttaneet hygienian parantamiseksi hieman erilleen muusta sairaalatilasta vedetyt käymäläosastot: näin ovat saaneet esim. nykymuotonsa 1800-luvun puolivälin tuntumassa A-rakennuksen sisäpihan "nurkkatornit".

Sotilassairaala-ajan sisätiloista ovat edelleen A-rakennuksessa olleen ortodoksisen kirkon, luultavasti nykyiseen kasettikatettuun muotoonsa 1890-luvulla korotetut tilat huomattavat. Kirkosta on jäljellä myös ullakolla näkyvä jo puretun kellotornin hirsinen alusrakenne.

Kokonaisuuden kannalta merkittävässä asemassa ovat säilyneet sisäänkäyntikatokset. Piha-alueen perusratkaisu ja osa puustoa ovat sotilassairaala-ajalta (1800-luvun alkupuoliskolta).

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

63

YHTEENVETO
NYKY-
TILANTEESTA

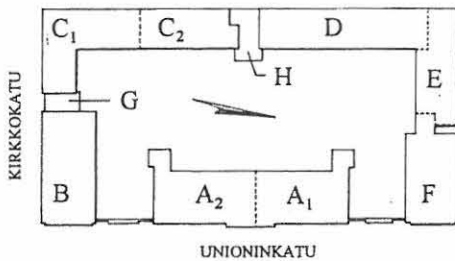
Yleisen sairaalan toiminnan aloittaminen kiinteistössä ei sinällään vielä 1920-luvulla aiheuttanut suuria uudisrakennustöitä. Näihin ei ollut juuri taloudellisia mahdollisuuksia, vaikka kevyempiä järjestelyjä paljon tehtiinkin, muun muassa moni suuri potilassali jaettiin lautaseinällä osiin. Ei ole toisaalta täsmällistä tietoa esimerkiksi siitä, mihin ajoittuivat laajat alakattotyöt, joita on täytynyt tehdä ennen sotia.

1930-luvulta on säilynyt useampia muutoksia, joista merkittävimmät ovat kokonaan uusi alunperin asuntolaksi tarkoitettu kolmikerroksinen E-rakennus, jossa on edelleen nähtävissä alkuperäistä detaljointia, esimerkiksi väliovia ja käytännössä ainoat alkuperäiset jalkalistat sekä C-rakennuksen muutostyöt, joiden näkyviä säilyneitä piirteitä ovat Fabianinkadun muutetut ikkuna-aukot ja pihan puolelle rakennettu uusi pääsisäänkäyntijärjestely ja sen päällä oleva potilaiden aurinkoparveke sekä pieni laajennusosa, johon C:n sisäyhteys entisestä käymäläkäytäväsiivestä siirrettiin.

1950-luvulta on peräisin detaljitasolla esimerkiksi sisä- ja ulko-ovia ja muita täydentäviä rakenneosia useassa rakennuksessa. Nykyisin apteekkikäytössä oleva alunperin sädehoitolaitoksen kobolttitutkimusosaston uudisrakennukseksi tehty G kertoo 50-luvusta.

Helsingin yliopistollisen keskussairaalan IV sisätautiklinikan eli kiinteistön nykyasun detaljimaaailma on pääosin peräisin 1970-80-lukujen vaihteen peruskorjauksesta. Muista aikakausista ja vaiheista on kuitenkin säilynyt niin paljon eri laajuisia tiloja ja detaljeja, että useista rakennusryhmän vaiheista on olemassa fyysisiä todisteita. Nykytilanne on kollaasi eri ajoilta.

Tämä inventointi kuvaa Unioninkatu 38:n rakennuksia vuoden 1995 tilanteessa, sairaalakäytön viimeisinä kuukausina.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

64

YHTEENVETO
NYKY-
TILANTEESTA

NYKYISTEN SISÄTILOJEN YLEISPIIRTEET

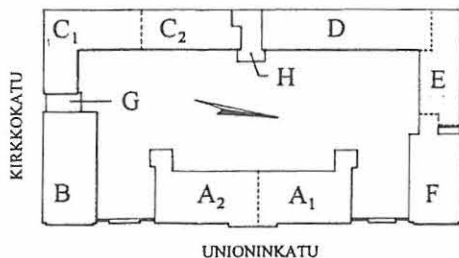
Yleistäen sisätilojen keskeinen säilytettävä arkkitehtoninen arvo on huone-tilojen joko säilyneissä tai palautettavissa olevissa volyymeissä. Olennaisia tekijöitä tältä kannalta ovat sisäpihamiljöön ja porrashuoneiden ohella sisätilojen korkeus ja seinämuurien paksuus, johon liittyy ikkuna- ja ovi- aukkojen viistopielet. Ne välittävät kokemusta "vanhasta rakennuksesta".

Detaljoinnin tasolla vain joitain piirteitä toteutetuista alkuperäissuunnitel- mista on säilynyt (ks. edellä selostettu ja yksityiskohtaiset kerrosinventoi- tikaaviot). Pintamateriaalit, värimaailma ja yksityiskohdat edustavat pääosin 1970-80 lukujen vaihdetta ja liittyvät luonteeltaan pyrkimykseen yhtenäis- sestä, selkeästä ja helppohoitoisesta sairaalamiljööstä. Tekniset järjestelmät ja asennukset ovat määrävässä asemassa.

Yleistäen:

Lattiat	Lattiapinnoitteena on joko 300 x 300 muovilaatta, pääväreinä tummanruskea ja beessi tai muovimatto, useimmiten harmaa, keltainen tai vaaleankeltainen "linokuvioitu". Erityisesti käytävissä on käytetty muovilaattaa, jolloin mainitun kahden värin avulla on rakennettu tilaa rytmittäviä kuvioiteja. Lattiat ovat melko hyväkuntoiset, mutta kynnyksettöminä "sairaalamaiset". Jalkalistojen sijaan rakennuksessa on yksinkertaiset harmaat tai rusehtavat muovinauhat lattian ja seinän liitoskohdan huolteluna. Vain E -rakennuksessa alkuperäisiä puisia jalkalistoja on laajemmassa mittakaavassa säilynyt.
Seinät	Seinäpintana ovat tasoitetut uudet levy- tai vanhat kiviaineiset seinät, jotka on maalattu telaamalla yksivärisesti vaaleaan sävyyn, useimmiten vaaleankeltaiseksi. Hyvin laajalti käytetty pintavahvistuskangasta, joka paikoin erottuu silmiinpistävästi. Osassa märkätiloista on seinillä muovimattopinnoite. Seinät ovat pääosin siistit, mutta kulmien murtumisia ja kolhuja esiintyy joka puolella sairaalakäyttöön liittyvistä silmiinpistävästä kulmavahvistuksista huolimatta.
Katot	Katto on yleisimmin valkoiseksi maalatusta kipsilevystä tehty IV-laitteet kätkevä alakatto hattulistoilla ripustettuna. On kuitenkin alakatottomiakin huone-tiloja. Suurin osa vanhoista tikutukselle rapatuista kattopinnoista, usein profiililistoineen, on säilynyt alakaton takana.
Väliovet	Väliovet ovat pääosin laminaattipintaisia uusia laakaovia, joissa on Abloy lukkopesät ja Prime -tyyppinen painike. Vanhempia laakaovia heloituksineen on säilynyt laajemmin C:ssä ja E:ssä (1930-luku) sekä B:n II kerroksessa (1950-luku). Ovien

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

SIVU

65

YHTEENVETO
NYKY-
TILANTEESTA

yleisimpinä väreinä ovat beessi ja vihreä. Jotkut ovista ovat sairaalakäytön takia ylileveitä (10M, 11M) ja erikoisvetimellä varustettuja.

1800-luvun ovia on vain BI:ssä muutamia.

Ikkunat

Aivan moderneja ikkunoita ei ole yhdessäkään rakennuksista vaan pääosin peräisin tämän vuosisadan eri aikaisista korjauksista. Ne ovat joko sisään-sisään tai sisään-ulos aukeavia. Ikkunoiden kerroskohtainen yleisilme on useimmiten yhtenäinen, niiden alkuperäiset tai vanhat heloitukset ovat säilyneet ja toimintakuntoiset tai kunnostettavissa ja nämä olemukseltaan "vanhat" ikkunat ovat olennainen tekijä historiallisen yhteyden syntymisessä. Erityisesti on huomattava D -rakennuksen monin paikoin toimintakuntoiset fortuskat ja F:n erikoiset L:n muotoiset sisäpuitteet (tukittuine) fortuskoineen.

Tekniset järjestelmät

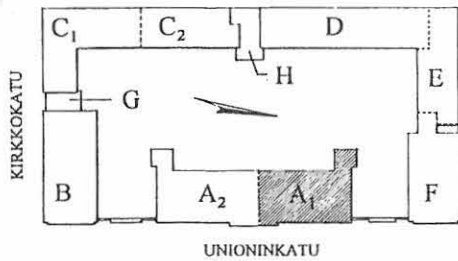
Teknisten järjestelmien päälinjat kulkevat pääkerroksissa pääosin kattojen alaslaskujen takana. Ikävä poikkeus on esim. C:n ensimmäisen kerroksen ristiholvatun käytävän katossa kulkeva sähköhylly. Kellaritiloissa on runsaasti näkyvillä olevia teknisiä vetoja.

Sähköasennukset ovat osin seinänsisäisiä, mutta tyypillistä suurimmalle osalle huonetiloista ovat alumiiniset sähkökourut, joilla on erityisesti A -rakennuksessa ikkunoiden eteen ulkoseinälle asennettuina sisämiljöötä rumentava vaikutus.

Lämmitysjärjestelmänä on vesikeskuslämmitys. Sisämiljöön kannalta positiivista on vanhojen rautapattereiden laaja säilyneisyys: liitepatterityyppejä on useita, mutta yhdessä kerroksessa lähes kattavasti aina yhtä ja samaa tyyppiä.

Sairaalavarustus

Kaikkialla on leimallista runsas sairaalavarustus, joka on lähes poikkeuksetta viimeisestä suuresta korjauksesta (kaapistot, vetokaapit, laboratoriopöydät monine vesipisteineen yms.)

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

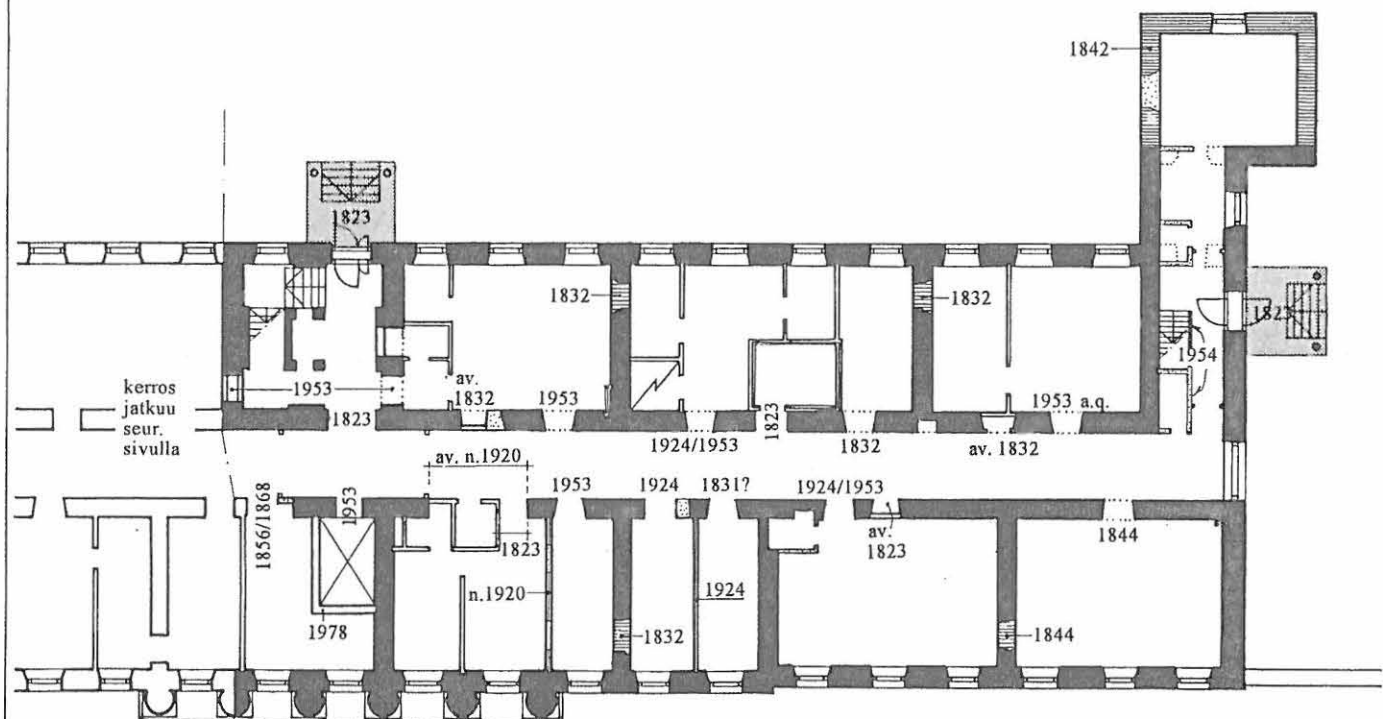
RAKENNUS KERROS SIVU

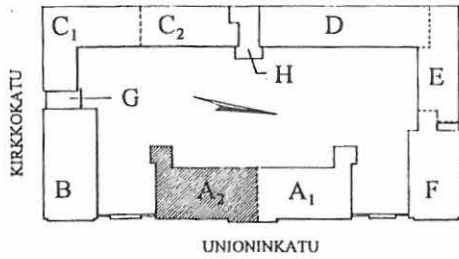
A₁ I

12

RAKENTEIDEN
VAIHEITA

- 1823 Uudisrakennussuunnitelmista ensimmäiset vuodelta 1821, työt valmistuneet ilmeisesti vuonna 1823.
- Purettuja alkuperäisrakenteita
- 1830-1850 1830- ja 1840-lukujen lisärakennus- ja muutostyöt rakennusten sopeuttamiseksi sotasairaalakäyttöön, suunnitelmapäiväysten perusteella. Säilyneet suunnitelmat ovat lähinnä vuosilta 1830-1832, 1839-1844.
- 1847 Portaat rakennettu, suunnitelmapiirroksen perusteella. Ks. A I/ ERITYISPIIRTEITÄ.
- 1850-1870 1850- ja 1860-lukujen muutostyöt, suunnitelmapäiväysten (1856-1868) perusteella.
- 1870-1900 1870-, 1880- ja 1890-lukujen muutostyöt, suunnitelmapäiväysten (1868-) perusteella.
- 1920 Muutostöitä itsenäisyyden ajan alussa noin 1918-1924 todennäköisten suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1953 Muutostöitä noin vuosilta 1953-57 suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1980 Muutostöiden toteutus vuosien 1977/82 korjaustöissä.

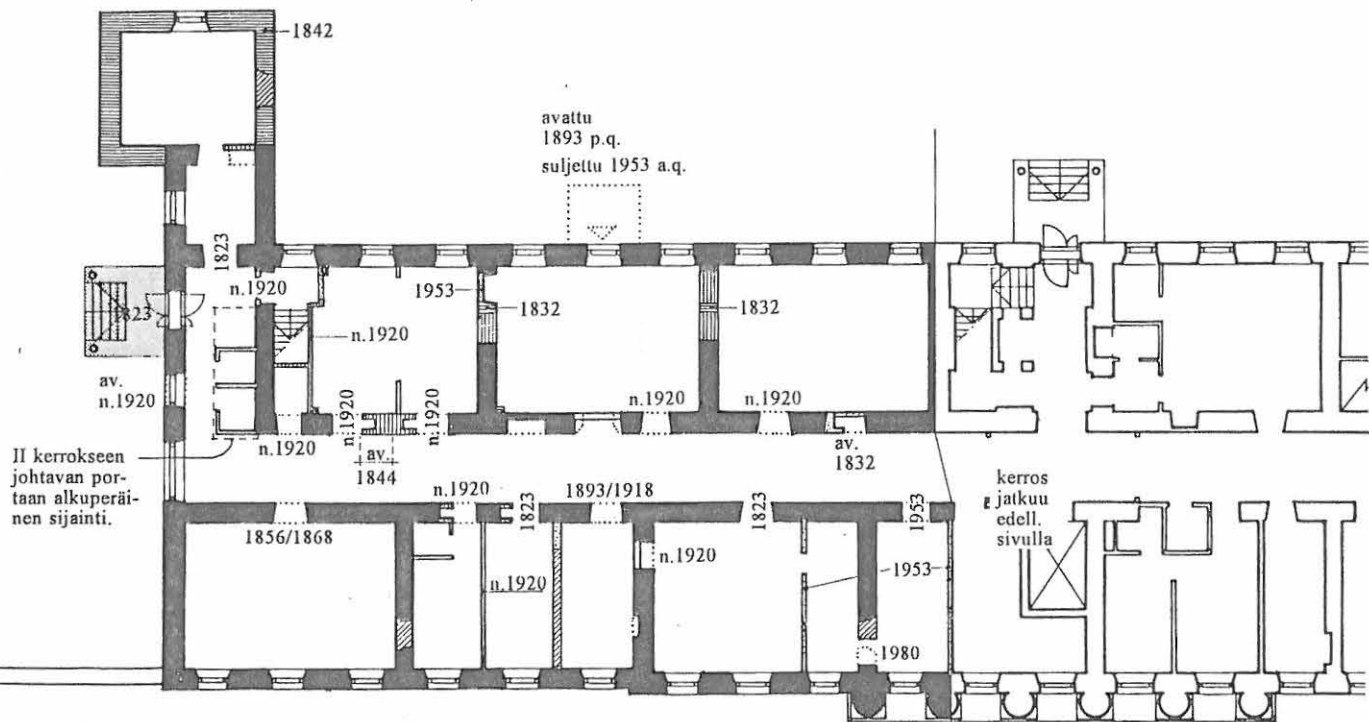

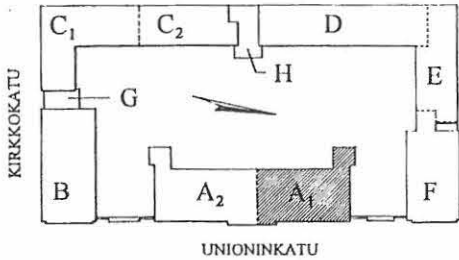
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
A ₂	I	13
RAKENTEIDEN VAIHEITA		

Merkkien selitykset: ks. edellinen sivu.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU

A I 22

YHTEENVETO

- Suuressa osassa kerroksen huoneista ikkunan editse ikkunapenkkitasen yläpuolella kulkeva sähkökoteloitointi vaikeuttaa ikkunan avaamista ja on huonetilan kannalta ikävä.

+ Alakattojen taakse kätkeytyvät ilmeisen laajalti säilyneet kattolistoitukset ja mielenkiintoiset yksityiskohdat ent. uunien kohdalla.

Mille tahansa tiloista, erityisesti suuremmille saleille ja käytävälle olisi eduksi, jos alakatoista voitaisiin luopua.

PÄÄSISÄÄNKÄYNTI & PORRASHUONE

+ Keskusrakennuksen pääsisäänkäynti ja pääporras on koko alueen keskeisin, pääasiassa sellaisenaan säilytettävä huonetila. Tila on säilynyt monia yksityiskohtia myöten: holvauksia, kalkkikiviportaat, iäkkäät sementtiosaikkilaatat, rautakaiteet, kolme kaariaukkoista kerrossisäänkäyntiä profiloituine puuosinein, kattolistat. Ks. A I/ ERITYISPIIRTEITÄ.

- Kuitenkin on tiettyjä ongelmia:

- 1950- tai 60-luvun ulko-ovi on ristiriidassa rakennuksen yleisen klassistisen ilmeen, seuraavan porrashuoneen sekä oven yläpuolella olevan vanhemman yläikkunan kanssa. Toisaalta saman henkisiä uusia ulko-ovia on tuotu useita kohteen eri rakennuksiin 1930 - 1950- ja 60-lukujen korjauksissa (Wessmanin korjaukset).
- Tuulikaapin 101 lämminilmapuhallin suuren laatikkona ikkunavälissä on ikävä yksityiskohta.
- Porrassaulan läpi keskikäytävän varrelta näkyvä hissien rst-päällystetty matala oviaukko rikkoo porrashuoneen tunnelmaa.

Voi tutkia, onko alkuperäisen tilanteen mukaisen parioven/ umpinaisemman oven palauttaminen tarkoituksenmukaista ja voisiko hissien avautumista muuttaa.

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

- 1823 Rakennustyöt pääosin valmiit: Kanttonistien majoitushuoneita.
- 1831 Maasotasaairaan leikkaussali ja potilassaleja.
- 1918 Yleinen sairaala: laboratorioita, tutkimustiloja ja potilashuoneita.
- 1980 Laboratorioita ja verikeskus.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan vastaavassa kohdassa oli umpinainen muuriseinä: sisääntulija ohjautuu porrashuoneesta käytävään oikealle tai vasemmalle.

+ Säilytettävä sisäänkäyntijärjestely katoksineen. Ks. A I/ ERITYISPIIRTEITÄ.

- Kuitenkin: oven ristiriitaisuus ympäristöönsä nähden, vrt. pääsisäänkäynti, vk 10.5.

+ Säilytettävä sisäänkäyntijärjestely katoksineen. Ks. A I/ ERITYISPIIRTEITÄ.

- Kuitenkin: oven jonkinasteinen epäsuhta ympäristöönsä nähden. Alunperin paikalla on ollut umpinaisempi pariovi, vk 11.23.

+ Yksi vanhempi sisäovi säilynyt.

Ks. A II/ YHTEENVETO

+ Säilytettävä sivuporras.

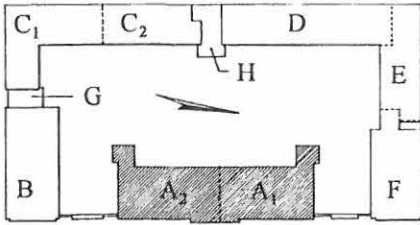
+ Tyypilliset vanhasta rakennuksesta kertovat ja tunnelmaa luovat piirteet ovat paksujen ulkomuurien viisteväistytykset ikkunoita varten & uudehkojen ikkunoiden ulkopuitteissa säilytetty 8-jakoisuus sekä käytävämurien eriaikaiset usein viistelelliset muuriaukot.

+ Ilmava käytävä: poikkeuksellisen leveä, alakatosta huolimatta korkea ja käytävän päätteinä olevien kaariaukkoon istutettujen ikkunoiden ansiosta valoisa.

- Käytävän juoksun katkaisevat käytännössä läpinäkymättömät teräslankalaseinäkkeet.

- Käytävä on rytmiltään rikkonainen runsaitten hieman sekalaisten ovien, komeroitten ym. johdosta, jotka kaikki on sijoitettu seinämurin käytäväpintaan. (Alunperin ovien sijoitus lienee ollut syvemmällä muurissa.) Toisaalta sama seikka tietysti kertoo rakennuksen runsaista muutostöistä.

Maalausjäsenöinnin palauttaminen? Ks. A II/ YHTEENVETO.

UNIONINKATU

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS

SIVU

A

I

23

ERITYISPIIRTEITÄ

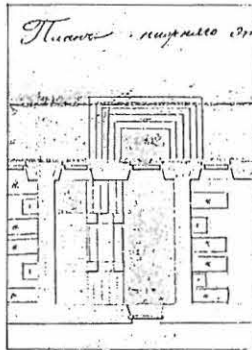
ERITYISPIIRRE: SISÄÄNKÄYNTIJÄRJESTELYT

Kerroksen kolme katettua sisäänkäyntiä graniittiportaineen ovat tärkeä säilytettävä osa kohteen arkkitehtuuria sekä antikvaarisessa tarkastelussa merkittävimpiä erityispiirteitä.

SISÄÄNKÄYNTIEN VAIHEITA

Portaat ja katokset

Kiviportaatta valmistuivat 1823, jolloin ne kaikki toteutettiin ohessa kuvatussa muodossa, muodoltaan vastaavina kuin nykyisin nähtävät D 101 portaatta. Myös B- ja F-rakennusten portaatta olivat samanlaiset, mutta puiset. Katosta ei ilmeisesti ollut.

MVRho/VIK 304.

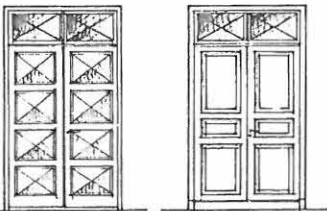
Vuonna 1849 A:n portaatta esiintyvät jo nyky muodossaan. F-rakennuksen portaattiin liittyy v. 1847 päivätty vastaa- van periaatteen sisältävä suunnitelma, joten voi olettaa nykyisin nähtävien portaiden ja katosmuodon syntyneen n. 1847-48. Yhteensä kymmenen säilynyttä valurautapylyvästä A:n (6), B:n ja F:n katoksiin on toimitannut osin Högfors, osin Fiskars valmistajaleimojen perusteella.

Katoksen runko on koottu ohuista latta-, L ja □ -raudoista ja se on katettu mustaksi maalatulla pellillä antaen kokonaisuudessaan, aumamuotoisena kohteen luonteeseen sopivan keveän vaikutelman.

Jotkut uudemmat katokset ovat miljöölle epäedullisia juuri tässä suhteessa ristiriitaisina: erityisesti D:n pitkän ramp-pikatoksen raskasmuotoisuus.

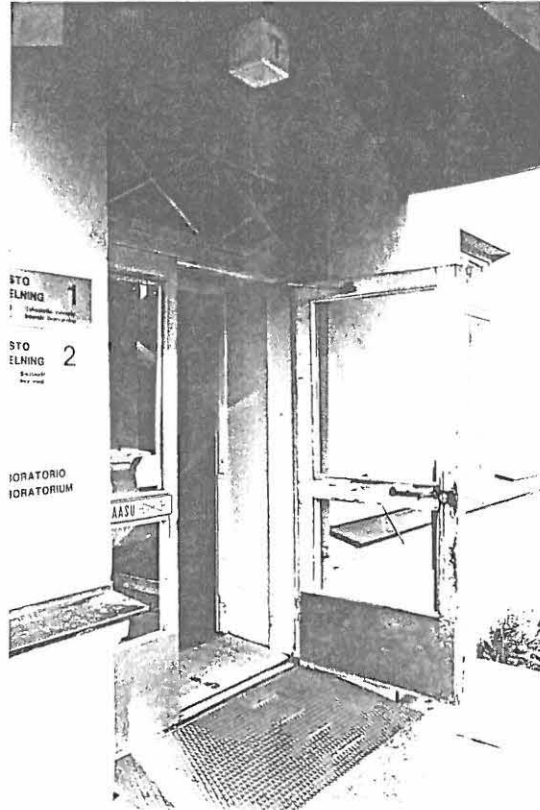
Ovet

A:n pääovi tilaan 101 ja sivuovi tilaan 147 on uusittu 1950/60 -luvulla lasioviksi. Aiemmat, vuosisadan alkupuolen ovet olivat oheisen kaltaiset umpipeiliovet:
A 101 A 147
(myös F:n molem- (myös C:n pää
mat sisäänkäynnit sisäänkäynti
F 101, 114) tilaan 101)

A:n pohjoinen sivuovi tilaan 121 lienee uusittu nyky muotoonsa 1920/30 -luvulla II kerroksen parvekkeen lisäämisen yhteydessä.

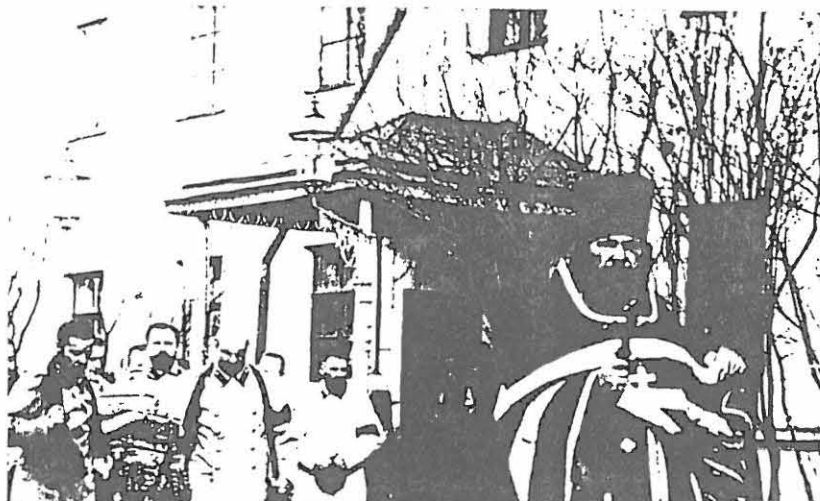
Huomattavaa on säilytetyt vanhemmat ristiinsproissatut yläikkunat kaikissa A:n kolmessa sisäänkäynnissä (kuten myös F 101:ssä).

vk 10.22

Pääsisäänkäynti (A 101) nyky muodossaan. Ovilevyt on uusittu, mutta säilytetyt vanhemmat ristiinsproissatut yläikkunat on jätetty.

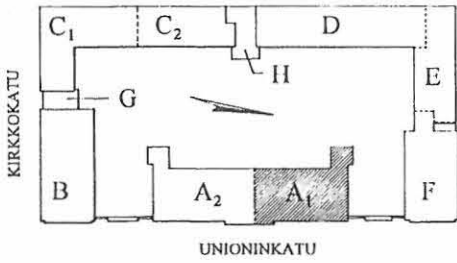
A:n sisäänkäynteihin liittyvät valokuvat: vk 10.4, 10.5, 10.6, 10.21, 10.22, 11.17, 11.23.

vk 10.32

Hautajaisaatto tulossa A:n II kerroksen ortodoksisesta kirkosta. Huomaa katospellityksen helmaan leikattu ornamentti ja varsilyhdyt, jotka nykyisin löytyvät ent. käymälätornien kulumista (tilojen 124, 149 ulkoseinäkulumista).

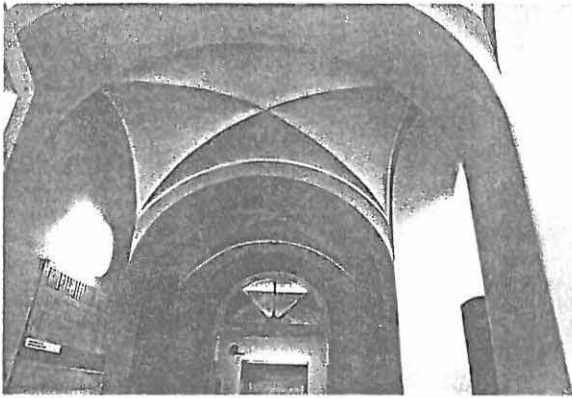

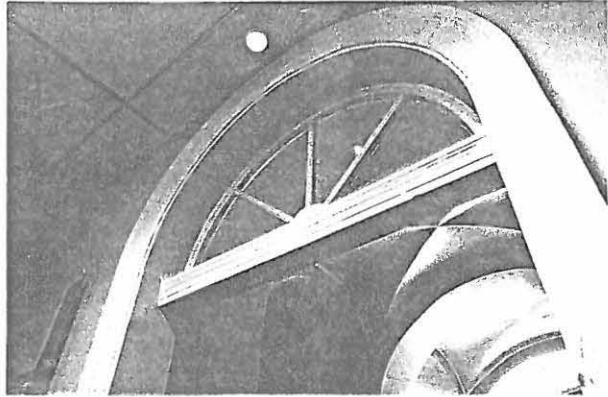
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
A ₁	I	24
ERITYISPIIRTEITÄ		

vk 10.19

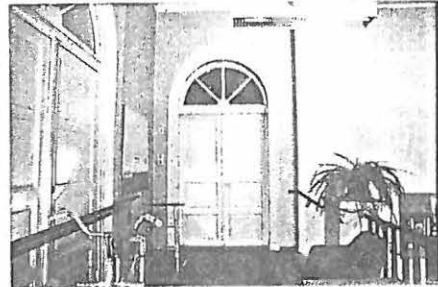

vk 10.20

Pääsisäänkäyntiovien ympäristö on hyvin kolhiintuneena ja kuluncena epäsiistin näköinen. Oven päälle kiinnitetty puhallinlaite on raskaan ja ikävän näköinen lisä.

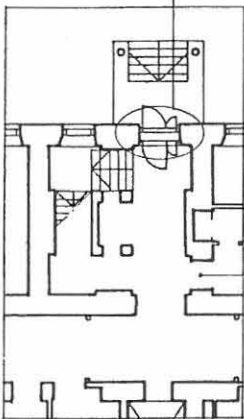

vk 8.20

vk 8.22

I kerros

Myöhempi porrashuon. henkeä rikkoa uusi oviaukko.

vk 8.25

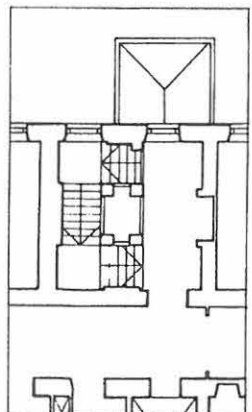
vk 8.24

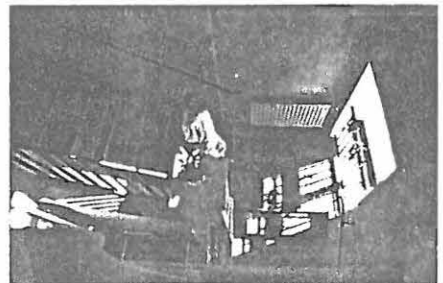
vk 8.21

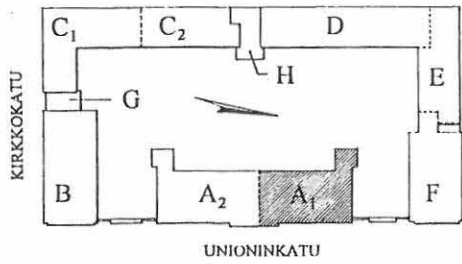

vk 8.23

II kerros

UNIONINKATU 38

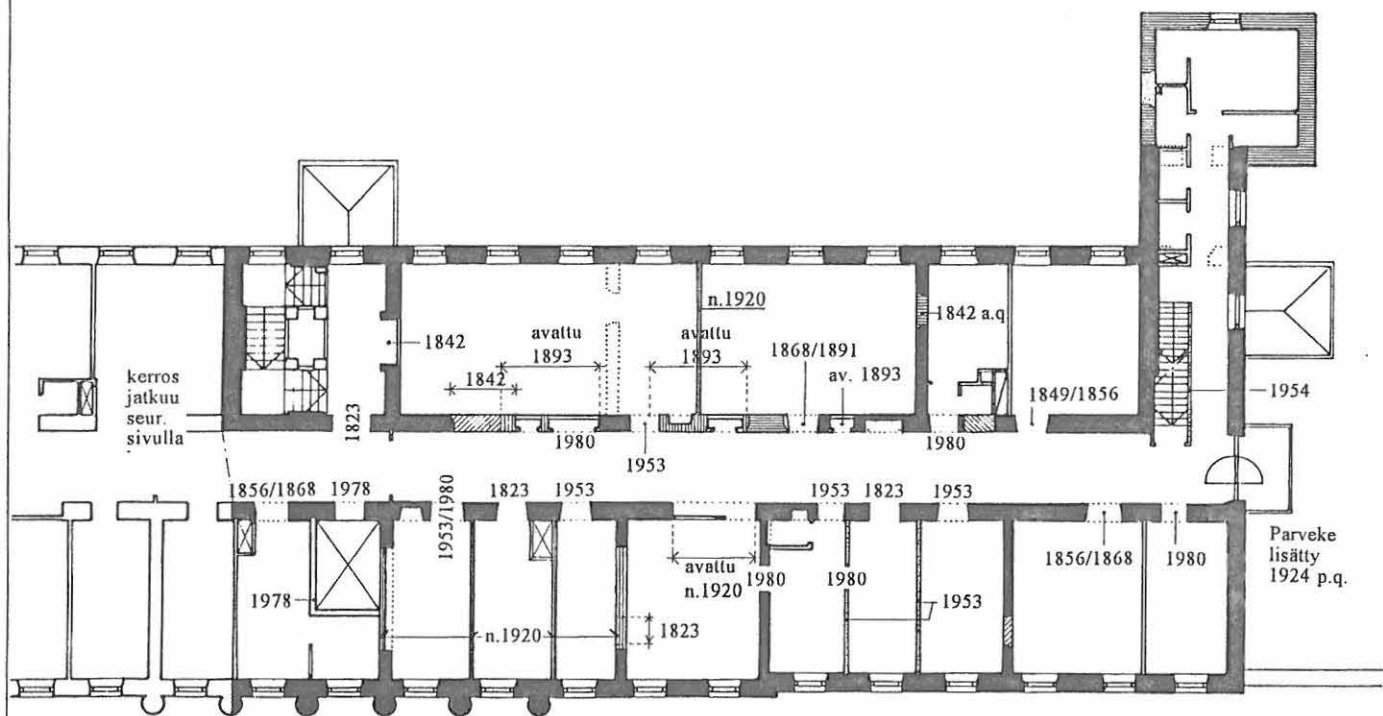
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

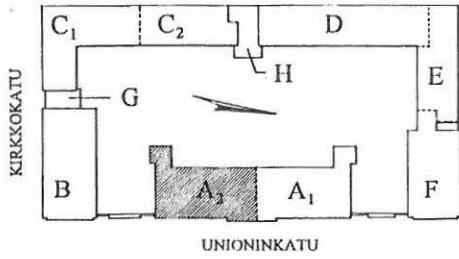
RAKENNUS KERROS SIVU

A₁ II 32

RAKENTEIDEN
VAIHEITA

- 1823 Uudisrakennussuunnitelmista ensimmäiset päivätty vuonna 1821, työt valmistuneet ilmeisesti 1823.
- Purettuja alkuperäisrakenteita.
- 1842 Lisärakennussuunnitelman päiväyksen mukaan.
- 1850-1870 1850- ja 1860- lukujen muutostyöt, suunnitelmapäiväysten (1856-1868) perusteella.
- 1870-1918 Lähinnä 1870-, 1880- ja 1980 -lukujen muutostyöt, suunnitelmapäiväysten (1868-1893) perusteella.
- 1920 Muutostöitä itsenäisyyden ajan alussa noin 1918-1924 todennäköisten suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1953 Muutostöitä noin vuosilta 1953-57 suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1980 Muutostöiden toteutus vuosien 1977/82 korjaustöissä.

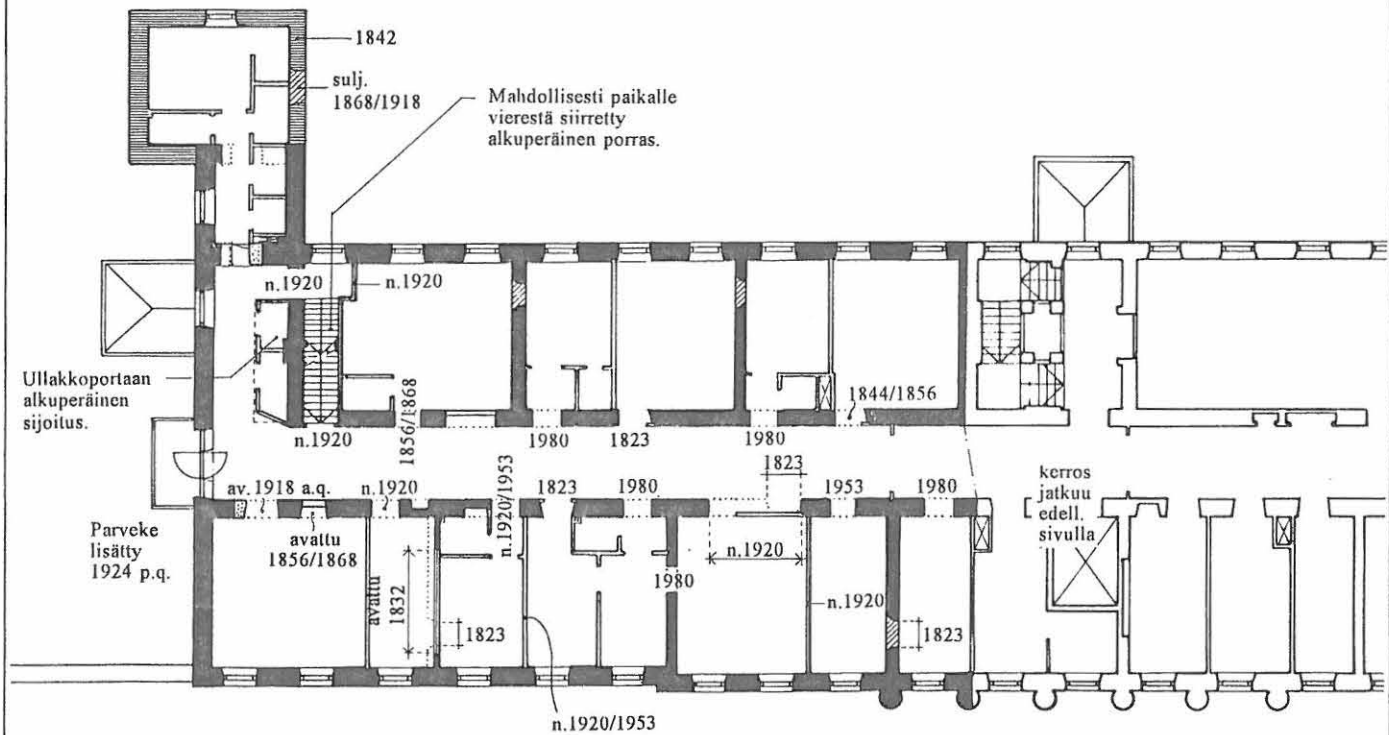

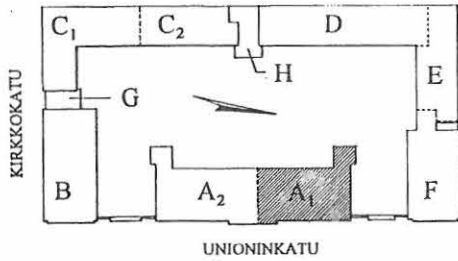
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
A ₂	II	33
RAKENTEIDEN VAIHEITA		

Merkkien selitykset: ks. edellinen sivu.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU

A II

42

YHTEENVETO

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

1823 Rakennustöiden valmistuminen: kantonistien majoitusluoneita.
1831 Maasotasairaala: potilassaleja.
1918 Yleisen sairaala: vuodeosastoja.
1980 Vuodeosastot 1 ja 2.

+ Alakattojen taakse käteytyvät ilmeisen laajalti säilyneet kattolistoitukset ja mielenkiintoiset yksityiskohdat ent. uunien kohdalla.

Mille tahansa tiloista, erityisesti suuremmille saleille ja käytävälle olisi eduksi, jos alakatoista voitaisiin luopua.

- Suuressa osassa kerroksen huoneista ikkunan editse ikkunapenkkitasen yläpuolella kulkeva sähkökotelointi vaikeuttaa ikkunan avaamista ja on huonetilan kannalta ikävä.

PORRASHUONE

+ Keskusrakennuksen pääporras on koko alueen keskeisin, pääasiassa sellaisenaan säilytettävä huonetila. Tila on säilynyt monia yksityiskohtia myöten: holvauksia, kalkkiviiporaat, iäkkäät sementtimosaikkilaatat, rautakaitteet, kaariukko kerrossisäänkäynnit profiloituine puuosineen ja peiliövineen, kattolistat. Ks. A I/ ERITYISPIIRTEITÄ.

- Ongelmana on kuitenkin porrasaulaan liittyen keskikäytävän toisella puolella oleva rst-päälystetty matala hissiportti, joka rikkoo historiallisen sisäänkäynnin tunnelmaa.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan vastaavassa kohdassa oli umpinainen muuriseinä: sisääntulija ohjautuu porrashuoneesta käytävään oikealle tai vasemmalle.

+ Tyypilliset vanhasta rakennuksesta kertovat ja tunnelmaa luovat piirteet ovat paksujen ulkomuurien viisteleviä ikkunoita varten & uudokojen ikkunoiden ulkopuitteissa säilytetty 8-jakoisuus sekä käytävämuurien eriaikaiset usein viistelelliset muuriaukot.

+ Säilytettävä, 1954 suunnitellulla teräslankalasisseinällä rajattu porras.

+ Muutamia rakennuksen alkuajoilta säilyneitä lasillisia peiliovia.

+ Säilytettävä puupintainen ullakoporras, mahd. alkuperäinen, n. 1920 nykyiselle paikalleen siirretty.

Kirkkokäytössä olleet korotetut suuret salit, hieno kasettikatto ja seinäpintoja jäsenöivä runsasmuotoinen karniisilista. Mahdollisuus avata edustava käynti suoraan porrashuoneesta.

+ Ilmava käytävä: poikkeuksellisen leveä, alakatosta huolimatta korkea ja käytävän päätteinä olevien kaariukkoon istutettujen ikkunoiden ansiosta valoisa.

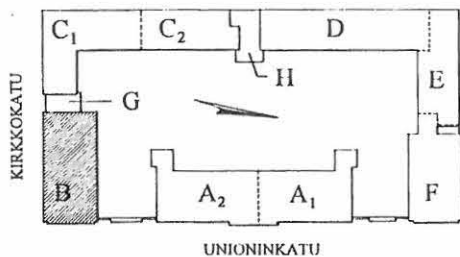
- Käytävän juoksun katkaisevat käytännössä läpinäkymättömät teräslankalasisseinäkkeet.

Sairaalanomaiset yksityiskohdat esim. ylileveät ovet, erikoisvetimet, törmäyssuojat.

- Käytävä on rytmiltään rikkonainen runsaitten hieman sekalaisten ovien, komeroiden ym. johdosta, jotka kaikki on sijoitettu seinämurin käytäväpintaan. (Alunpitäen ovien sijoitus lienee ollut syvemmällä muurissa.) Toisaalta sama seikka tietysti kertoo rakennuksen runsaista muutoksista.

Näkymä 1920(?) -luvulta noin huoneen 242 kohdalta pohjoiseen. vk. 9.20

Käytävätilan parantaminen värityksen avulla? Aiemmin käytäväseiniä (muittenkin tilojen seinä?) on jäsentänyt jako kahteen värikerrokseen: seinien alaosaa on ollut myös yläosaa tummempi. Värikenttien rajakohtaa merkitsee vielä tumma n. sentin levyinen viiva.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU

B I 51

RAKENTEIDEN
VAIHEITA

- 1829 Uudisrakennussuunnitelmista ensimmäiset ovat vuodelta 1821, rakentaminen aloitettiin kuitenkin vasta 1827 ja työt saatiin rungon osalta ilmeisesti päätökseen. v.1829.
- 1831 Muutostyöt sairaalakäyttöön suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1852 Lisärakennustyöt. Suunnitelmat päiväty vuonna 1851 ja toteutettu ilmeisesti seuraavana vuonna.
- 1918 a.q. Muutostöitä 1800-luvun loppupuolelta, ennen vuotta 1918, suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1950 Muutostöitä 1950-luvun alussa suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1959 Muutostöitä 1950/60-lukujen taitteessa suunnitelmapäiv. perusteella.
- 1980 Muutostöitä 1977/82 korjauksissa.

Sisäinen porras
n. vuoteen 1920.

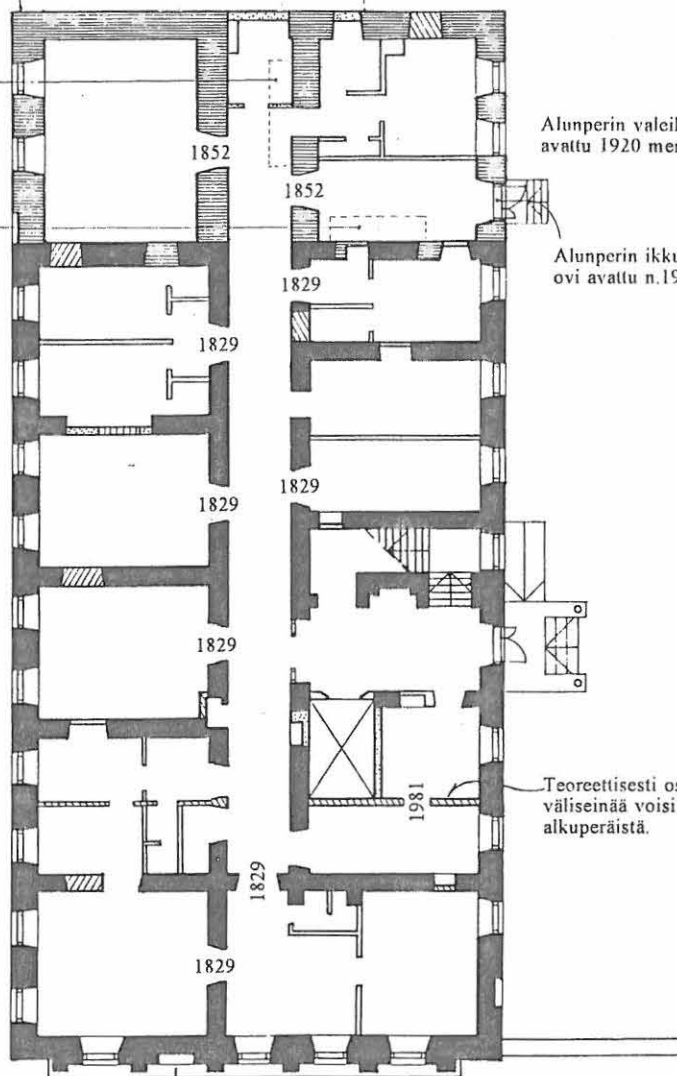
Sisäinen porras
n. 1920-1970-l.

Alunperin valeikkuna,
avattu 1920 mennessä.

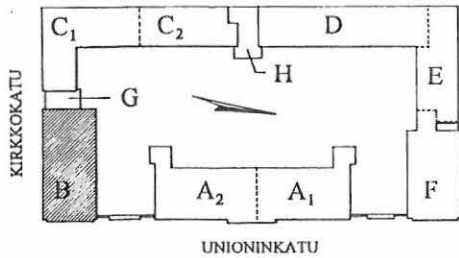
Alunperin ikkuna,
ovi avattu n.1920.

Teoreettisesti osa
väliseinää voisi olla
alkuperäistä.

Ikkuna ummistettu
mhd. 1950-luvulla.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

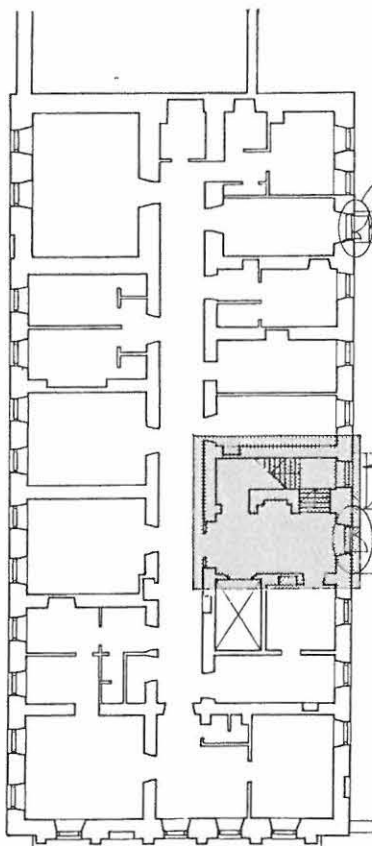
RAKENNUS	KERROS	SIVU
B	I	57
YHTEENVETO		

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA:

- 1829 Rakennustyöt kutakuinkin valmiit.
- 1831 Maasotasairaala; apteekkarin asunto sekä apteekki aputiloineen.
- 1918 Yleinen sairaala; korvaklinikka.
- 1951 Suunnitelmat sädefysiikan laitosta ym. varten.
- 1956 Suunnitelmat poliosairaalaksi.
- 1980 Vuodeosasto.

+ Vanhat rapatut alakatot kattolistoituksineen tai piirteitä niistä on suurelta osin tallella alakattojen takana (täydennysmahdollisuus).

+ Vanhat ovet, tyypit O2 ja aulaovi O3 ovat harvinaisuus koko kohteessa.

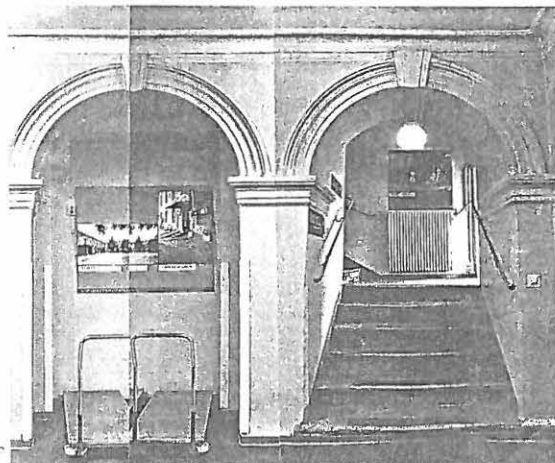
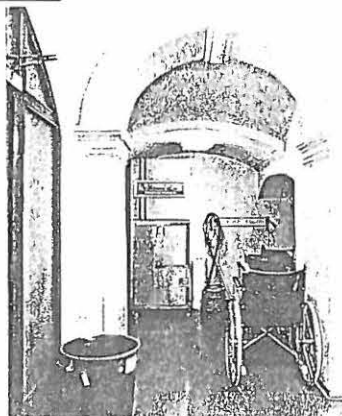

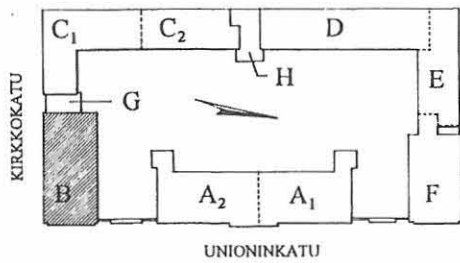
SISÄÄNKÄYNTI

- + Pääsisääkäyntiovi on detaljeiltaan huoliteltu, 1950-luvun ovi, joka liittyy ilmeeltään Rakennushallituksen/ R.Wessmanin kohteessa vuosina 1930-1960 suunnittelemiin muutos- ja korjaustöihin (vrt.ulko-ovet A101, A147, C101, D, E, F117).
- Ulko-ovet ovat toisaalta jossain määrin ristiriidassa rakennuksen yleisen klassisen ilmeen kanssa.

PORRASHUONE

- + Kerroksen tärkeä historiallinen piirre. Porraskokonaisuus on yleisesti ottaen holvauksineen, arkkivoltteineen, käytävään johtavine kaariaukkoineen, kalkkikiviaskelmineen ja tiettyine yksityiskohtineen (porrastasanteen kattolistat ja portaan rautaputkikaiteet) sellaisenaan (kunnostaen) säilytettävä.
- On havaittavissa tiettyjä epäkohtia, joista porrashuoneen vanha hengen voi katsoa kärsivän:
  - Tilaan antavien käyntiovien kirjavuus: ulko-ovet, beessi laminaattiovi tilaan 103, leveä tummanruskea ja kolhiintunut hissinovi, teräslankalasilinen oviseinä.
  - Lämminilmapuhallin ripustettuna oven päälle yläikkunan eteen.
  - Materiaalien ja pintojen yleinen kolhiintuneisuus ja nuhrisuus.

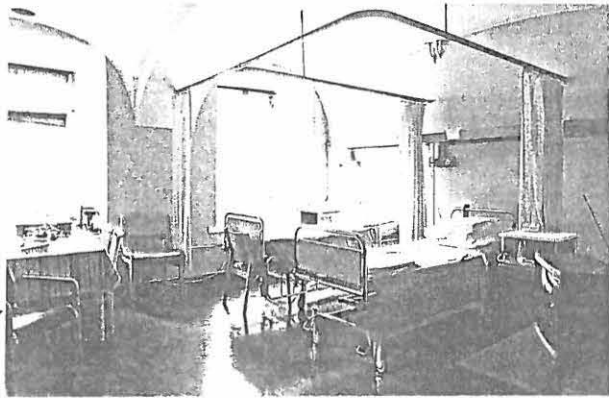

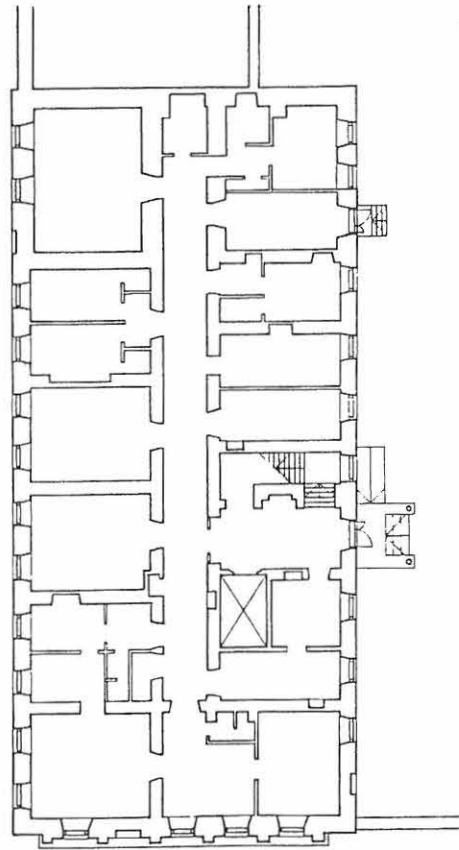
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

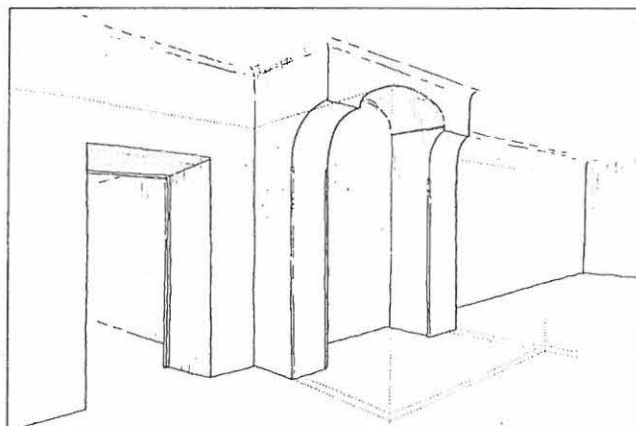
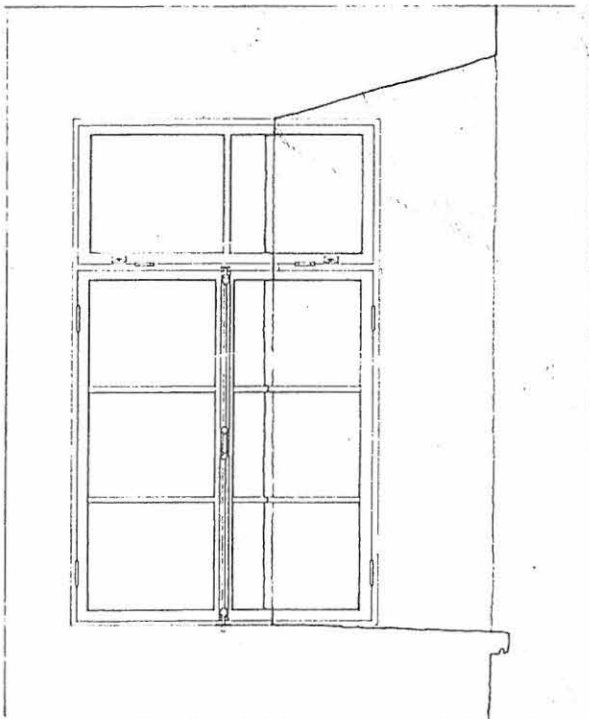
RAKENNUS	KERROS	SIVU
B	I	58
YHTEENVETO		

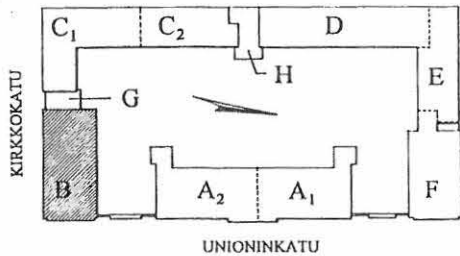
+ Tunnelmallinen ristiholvattu, erityisen paksuseinäinen huone (ikkunapenkkiisyys n. 90 cm).

- + Tyypilliset vanhasta rakennuksesta kertovat ja tunnelmaa luovat piirteet ovat
- paksujen ulkomuurien viistelävistykset ikkunoita varten ja iäkkäät rakennuksen ilmeeseen soveltuvat 2+6 -jakoiset ikkunat ja syvä puinen ikkunapenkki
  - sekä
  - paksujen muurien rajaama väljätkö keskikäytävä usein viistepielisine muuriaukkoineen. Vanhat aukot ovat sivuiltaan ja ylhäältä viistettyjä ja niiden laajemman suun pystypielet on usein detaljoitu viisteellä tai pyöristyksellä.

Tila 106-108: huononäkymä ilman nykyistä WC-rakennelmaa ja alakattoa

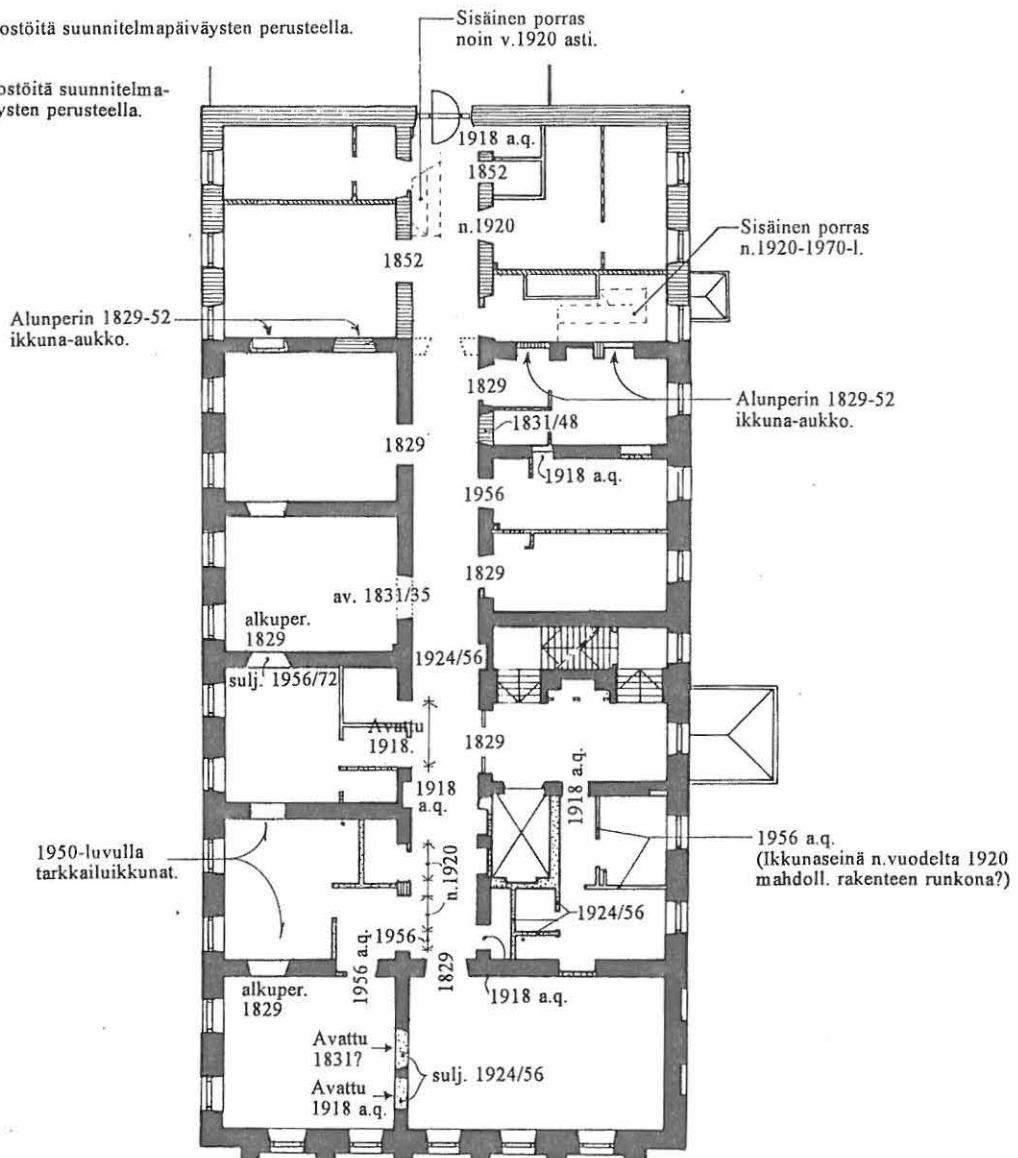
UNIONINKATU 38

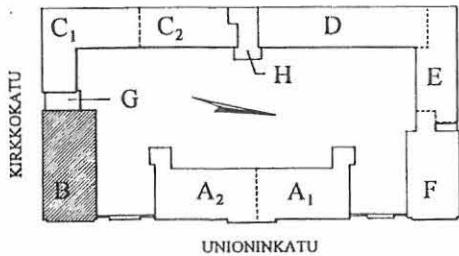
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU
B II 71
 RAKENTEIDEN
 VAIHEITA

- 1829 Uudisrakennussuunnitelmista ensimmäiset ovat vuodelta 1821, rakentaminen aloitettiin kuitenkin vasta 1827 ja työt saatiin rungon osalta ilmeisesti päätökseen v.1829.
- 1852 Lisärakennustyöt. Suunnitelmat päivätty vuonna 1851 ja ilmeisesti toteutettu seuraavana vuonna.
- 1918 a.q. Muutostöitä 1800-luvun loppupuolelta, ennen vuotta 1918, mutta jälkeen 1852, suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1920 Muutostöitä itsenäisyyden ajan alussa noin 1918-1924 todennäköisten suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1956 Muutostöitä suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1972 Muutostöitä suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1978 p.q. Muutostöitä suunnitelmapäiväysten perusteella.

Käynti kattoterassille ja sen kautta hätäpoistumisreitti pihalle syntynyt 1950-luvulla G:n rakentamisen yhteydessä.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU

B II

77

YHTEENVETO

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

1829 Runkotyöt kutakuinkin valmiit.

1831 Maasotasairaala: kuraattorin ja ylilääkärin asunnot palveluskuntatiloineen.

1851 Laajennussuunnitelmat, toteutus 1852.

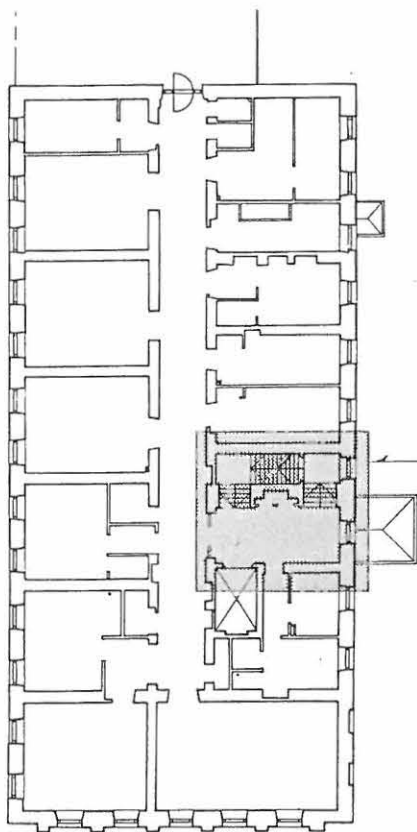
1918 Yleinen sairaala: vuodeosasto.
Vrt. I kerros.

+ Kerroksessa on selkeä tilarakenne, joka on säilynyt pitkälti alkuperäisessä muodossaan.

+ Tyypilliset vanhasta rakennuksesta kertovat ja tunnelmaa luovat piirteet ovat

- paksujen ulkomuurien viisteläviestykset ikkunoita varten ja iäkkäät rakennuksen ilmeeseen soveltuvat 8 -jakoiset ikkunat sekä
- paksujen muurien rajaama väljätkö keskikäytävä usein viistelellisine muuriaukkoineen.

+ Melko yhtenäisesti säilyneet 1950 -luvun ovet detaljeineen.

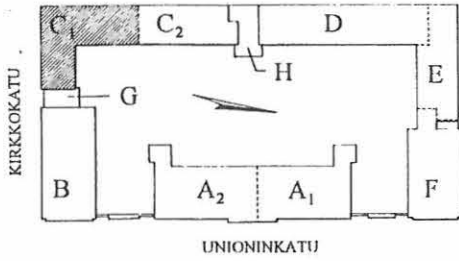

PORRASHUONE

+ Kerroksen tärkeä historiallinen piirre. Porraskokonaisuus on yleisesti ottaen holvauksineen, arkkivolteineen, ikkunoineen, kalkkiviaskelmineen ja tiettyine yksityiskohtineen (porrastasanteen kattolistat ja portaan rautaputkikaiteet) sellaisenaan (kunnostaen?) säilytettävä.

- On havaittavissa tiettyjä epäkohtia, jotka heikentävät porrashuoneen vanhaa henkeä:

- Porrastasanteelta käytävään johtava oviaukko on suorakulmaistettu ja varustettu teräslankalasisseinäkkeellä: alkupeäinen kaariaukko ja puuovi- ja lasiseinät ovat kadonneet (vrt. I kerros).
- Suurikokoinen hissinovi, joskin se on seinän väriin sovitettu maalattu.
- Komerolla on tukittu ent. uuninissi.
- Kolhiintuneisuus.
- Porrastasanteen lattiapinnointi on huolenharmaa ja nuhrainen kontrastina portaan kauniille kalkkivilaatoitukselle.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
C ₁	I	92
RAKENTEIDEN VAIHEITA		

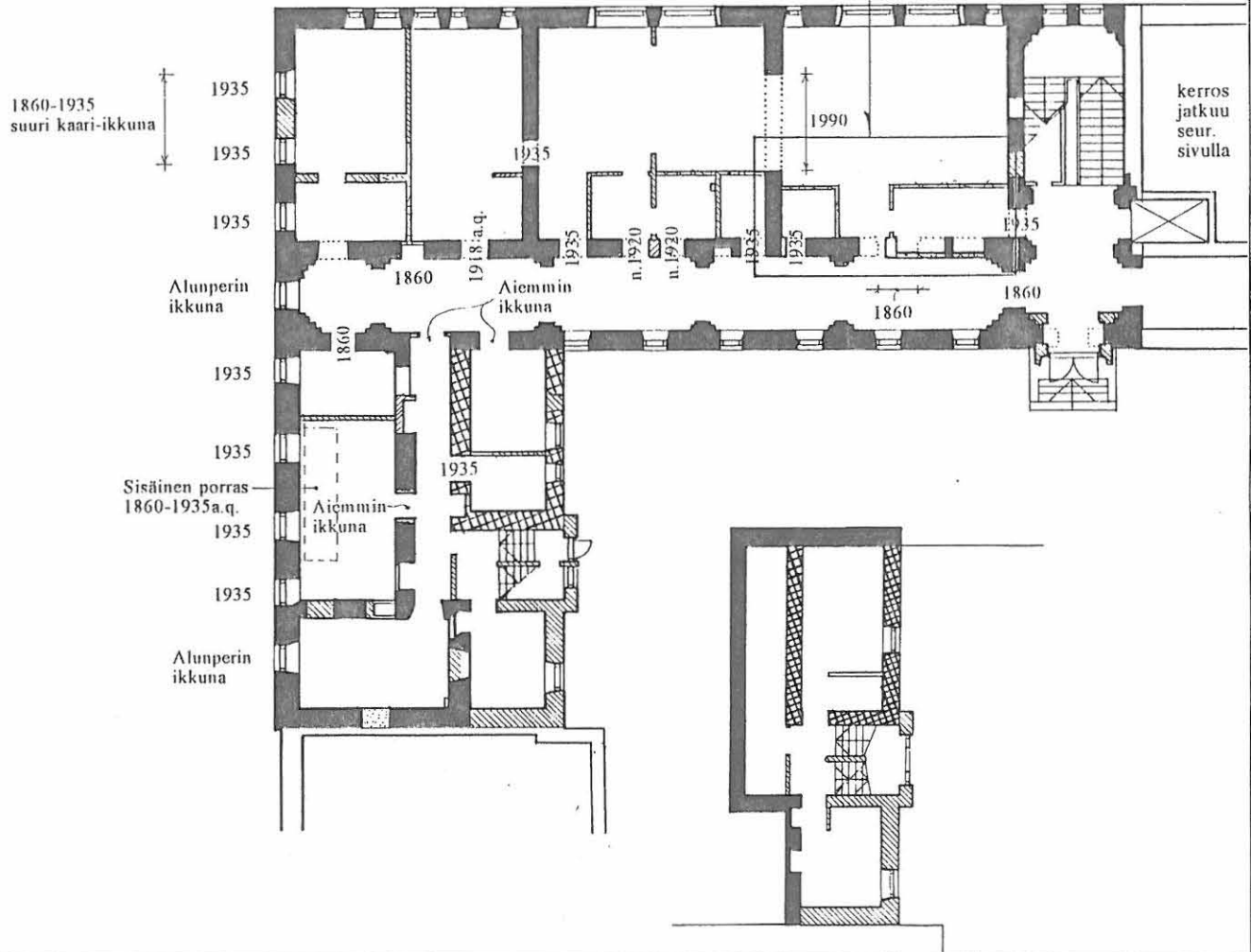
Merkintöjen selitykset seuraavalla sivulla.

Oikealla parvi ja sen alla oleva asiakaspalvelutila.
REPRO vk 11.2.

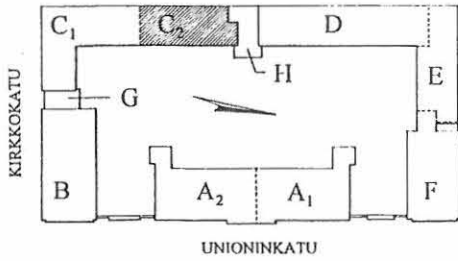

Osa tilasta, joka on ollut parven avulla jaettu kahteen kerrokseen (1950-70-luvuilla).

Kuten Fabianinkadun ikkunajako muutenkin 1935 a.q.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

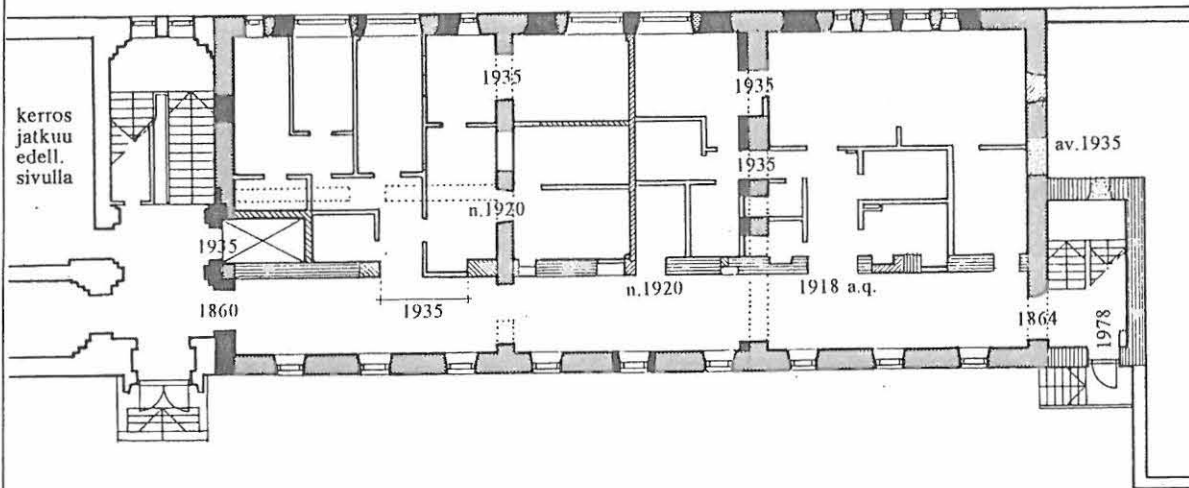
RAKENNUS KERROS SIVU

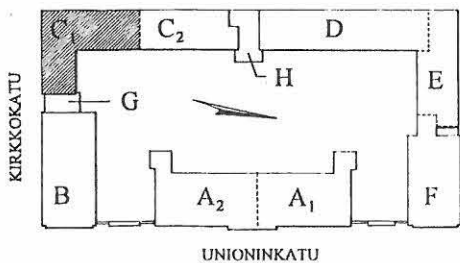
C₂ I

93

RAKENTEIDEN
VAIHEITA

- 1851 Uudisrakennussuunnitelmat yksikerroksista keittiörakennusta varten, työt lienee saatettu loppuun vuoden 1852 aikana.
- 1860 Uudisrakennussuunnitelmat keittiön laajentamiseksi nykyisen mittaiseksi sairaalarakennukseksi. Työt lienee suoritettu pääosin mainittuna vuonna.
- 1864 Lisärakennustyöt suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1867 Muutostyöt suunnitelmapäiväysten perusteella.
- n. 1895 Lisärakennustyöt aikavälillä 1893-1896.
- n. 1920 Muutostöitä vuosisadan alussa, erityisesti itsenäistymisen aikaan.
- 1935 Muutos- ja lisärakennustöitä, suunnitelmapäiväysten perusteella. Työt valmistuneet vuonna 1936.
- 1950 Muutostöitä 1950-luvulla suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1980 Muutostöitä vuosina 1974-1982.
- 1990 Pieniä muutostöitä viime vuosina.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU

C I 102

YHTEENVETO

KÄYTÄVÄT JA KORKEUS

- + Kerroksen hallitseva ominaisuus: korkeus.
  - Kerroskorkeus n. 4½ m.
  - Kattomaailma laajalti säilyneine yksityiskohtineen.
  - Potilassaleissa ikkunoiden korkea sijoitus.
- Joitakin häiritseviä elementtejä on osoitettavissa erityisesti käytävässä 106 (C₁):
  - Lämpimenevän korkeuden vaikutelmaa rikkova alaslaskettujen kattojen vyöhyke salitilojen ja käytävän välissä.
  - Näkyvillä olevat sähköhyllyt.
  - Ristiholvin pinnassa selkeämmin kuin muualla kohteessa silmiinpistävä pintavahvistuskangas (repsottavine palkeenkieliseen).
  - Viileän vaaleanpunaisen ja viileän loisteputkiylävalon kylmä yhdistelmä, lisänä lattian hailca merivedenvihreä muovipinnoite.

Ks. myös tilarakenne, C II/ YHTEENVETO.

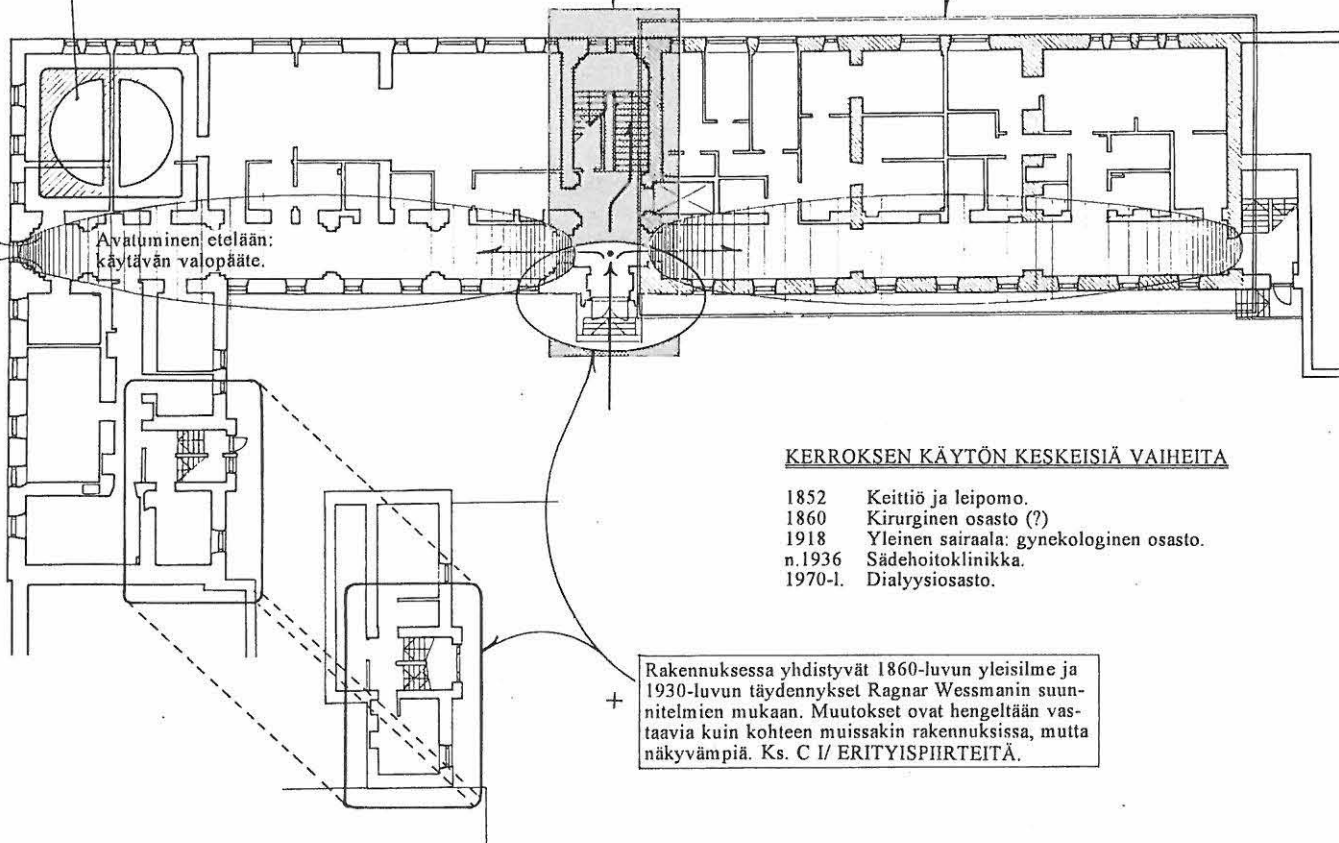
Suurten huonetilojen avaaminen alkuperäiseen tapaan olisi kerroksessa tilallisesti tavoittelemisenarvoinen ratkaisu.

SISÄÄNKÄYNTIJÄRJESTELYT, PORRASHUONE

- + Kerroksen tärkeä säilytettävä historiallinen piirre. Porras- ja käytäväkokonaisuus ks. II kerros.
- + Porrashuoneen 1930-luvulla rakennettu uusi sisäänkäynti on voimakas mutta säilyttämisenarvoinen lisäys, ks C I/ ERITYISPIIRTEITÄ.
- Joitakin epäkohtia on osoitettavissa, esimerkiksi:
  - Uuden alaslasketun katon myötä on menetetty puolet alkuperäisen sisäänkäyntihallin holvistosta. (Jo 1935 muutoksissa alkuperäinen sisäänkäyntijulkisivu poistettiin.)
  - Portaalle rakennetun koppimaisen teknisen tilan myötä porrashuone menettää väljyytensä ja sen ohella rikkonaisuutta aiheuttavat myöhemmin avatun aukotuksen ja vähemmän juhlavien ovien kirjo (hissin verkko-ovi, käytävien palo-ovet, laakaovi).
  - Lattiamateriaalin nuhrisuus (vrt. aiemmin sementtiosaikkilaatta tms, REPRO vk 8.30).

- Ks. myös C I/ ERITYISPIIRTEITÄ.

Rakennusosa, johon kätkeytyy muuhun nähden noin 10 vuotta aiempi rakennusvaihe, entinen keittiö. Se aiheuttaa julkisivujäsentelyyn "kummastuttavuuden", joka kuitenkin on nähtävä historiallisena kerroksisuutena.

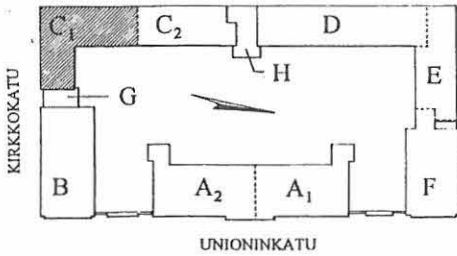
Avatuminen etelään: käytävän valopäätte.

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

- 1852 Keittiö ja leipomo.
- 1860 Kirurginen osasto (?)
- 1918 Yleinen sairaala: gynekologinen osasto.
- n. 1936 Sädehoitoklinikka.
- 1970-l. Dialyysiosasto.

+ Rakennuksessa yhdistyvät 1860-luvun yleisilme ja 1930-luvun täydennykset Ragnar Wessmanin suunnitelmien mukaan. Muutokset ovat hengeltään vastaavia kuin kohteen muissakin rakennuksissa, mutta näkyvämpiä. Ks. C I/ ERITYISPIIRTEITÄ.

Rakennukselle perinteinen seinien käsittely, ks. C II/ ERITYISPIIRTEITÄ.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU

C I

103

ERITYISPIIRTEITÄ

+ UUDEN 1935 MUUTOKSET JA LISÄYKSET

Muutettaessa rakennus synnytyssairaalasta sädehoito-laitokseksi tehtiin seuraavat rakennuksen ilmeeseen keskeisesti vaikuttavat muutostyöt:

1. Pääsisäänkäynnin uudistaminen.
2. Pitkän aurinkoparvekkeen lisääminen.
3. Fabianinkadun ikkuna-aukkojen muuttaminen.
4. Lisäosan uudisrakentaminen porrashuoneineen.

Nämä aloittavat arkkitehti Ragnar Wessmanin koko kohteeseen vuosina 1930-1960 Rakennushallituksessa suunnitteleminen muutostöiden sarjan. Arkkitehtuurikieli on muuttunut vähitellen tänä aikana säilyttäen kuitenkin C -rakennuksessa luodun perussävyin. Vrt. lähes samoihin aikoihin, piirustuspäiväysten mukaan v. 1938 suunniteltu E -rakennus. Osana tätä muutosten sarjaa em. rakennukset ovat olennainen, säilytettävä osa C -rakennusta.

- + **SISÄÄNKÄYNTI**, terastirapatut piletet ja tyypilliset lasi-ovet (ulko- ja sisä-ovet) jyhkeine, tosin pinnoitukseltaan huonokuntoisine vetimineen, graniittiporras.

- Näyttävän sisäänkäynnin olemusta sotkevat:
- Epäsiistit putkikaiteet.
  - Nostinlaite ja portaannurkan aputaso.
  - Tuulikaapissa ylälasin edessä oleva puhallin.
  - Ks. myös C I/ YHTEENVETO.

Huom. Sisäänkäynnin uusimisen yhteydessä sen sisäulkisivu muutettiin, missä yhteydessä alkuperäinen käytävien ja muun porrashuoneen porrastettua seinäjäsentelyä noudattanut sisänäkö poistettiin.

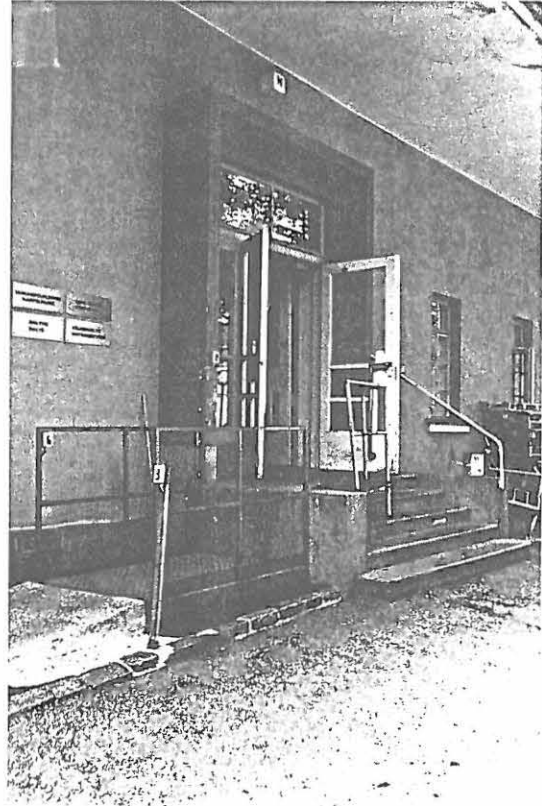
vk 11.35, oik.

PARVEKE, II krs, vk 14.24, 14.25.

FABIANINKADUN IKKUNA-AUKOT.

Aiemmin: ks. REPRO vk 8.33, vk 9.9, vk 9.11.

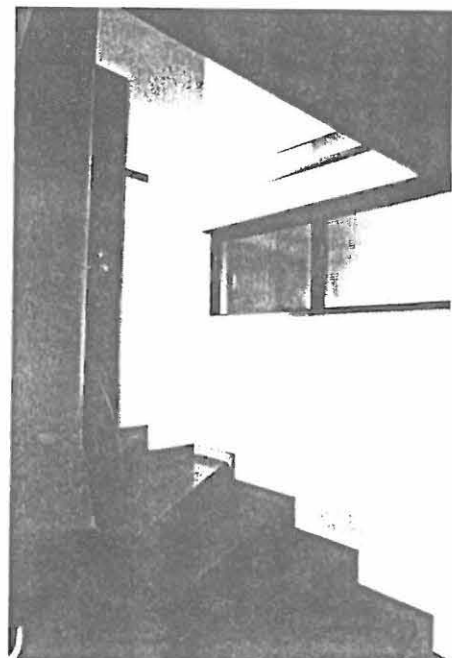
Nyt: ks. C II/ OVET, IKKUNAT, YKSITYISKOHDAT, vk 14.15.

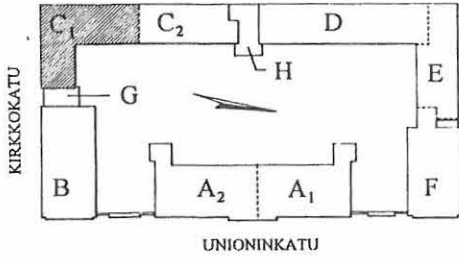

LISÄOSA JA PORRASHUONE. 2-kerroksisen C:n "kainaloon" rakennettu 3-kerroksinen täydennys on tilallisesti monimutkainen. Se muodostuu itseasiassa vain portaasta ja yhdestä huoneesta. Lisäksi aiempi korkea tila (107+109) on jaettu välitasolla. vk 16.32, vk 16.34.

- + Valkoinen porrashuone on tyylikäs: vaihtelevasti nouseva juoksu, hyväkuntoinen sementtimosaiikkilattia, funktionalistisen linjakas keskipilari käsijohteineen (rapattu kuten seinätkin), ikkunaseinä, jossa II kerroksessa tyylinmukainen ovi parvekkeelle, hankalan paikan takia monimuotoinen, mutta kauniisti johtuva kattoholvi.

Mataluuden takia porrashuone vaikuttaa hieman ahtaalta ja pimeältä.

UNIONINKATU 38

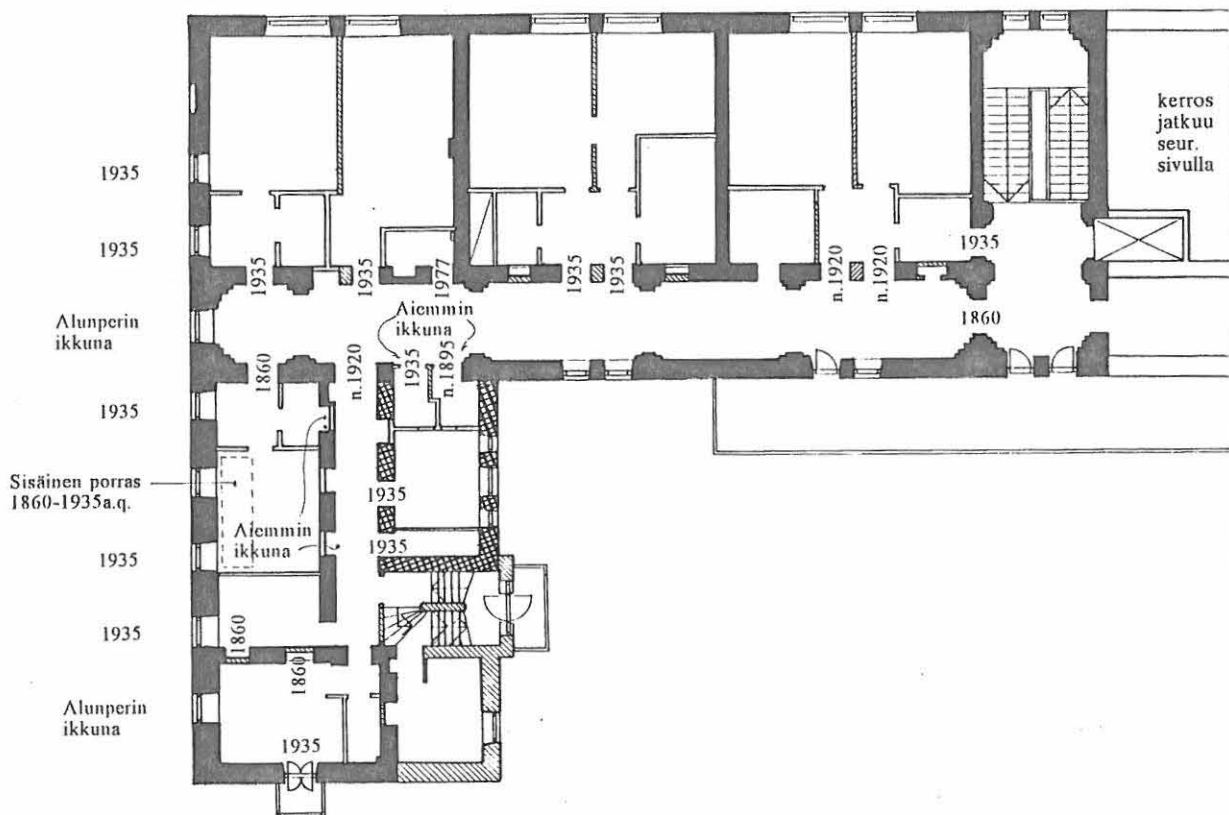
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

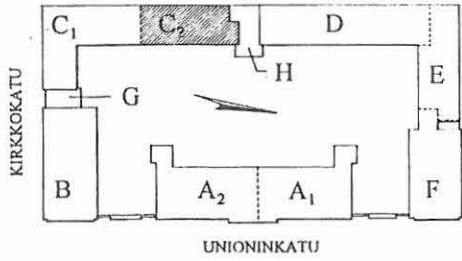
RAKENNUS KERROS SIVU

C₁ II 112

RAKENTEIDEN
VAIHEITA

- 1860 Uudisrakennussuunnitelmat keittiön laajentamiseksi nykyisen sairaalarakennukseksi. Työt lienee suoritettu pääosin mainittuna vuonna.
- 1864 Lisärakennustyöt suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1867 Muutostyöt suunnitelmapäiväysten perusteella.
- n. 1895 Lisärakennustyöt aikavälillä 1893-1896.
- n. 1920 Muutostöitä vuosisadan alussa, erityisesti itsenäistymisen aikaan.
- 1935 Muutos- ja lisärakennustöitä, suunnitelmapäiväysten perusteella. Työt valmistuneet vuonna 1936.
- 1950 Muutostöitä 1950-luvulla suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1980 Muutostöitä vuosina 1974-1982.
- 1990 Pieniä muutostöitä viime vuosina.

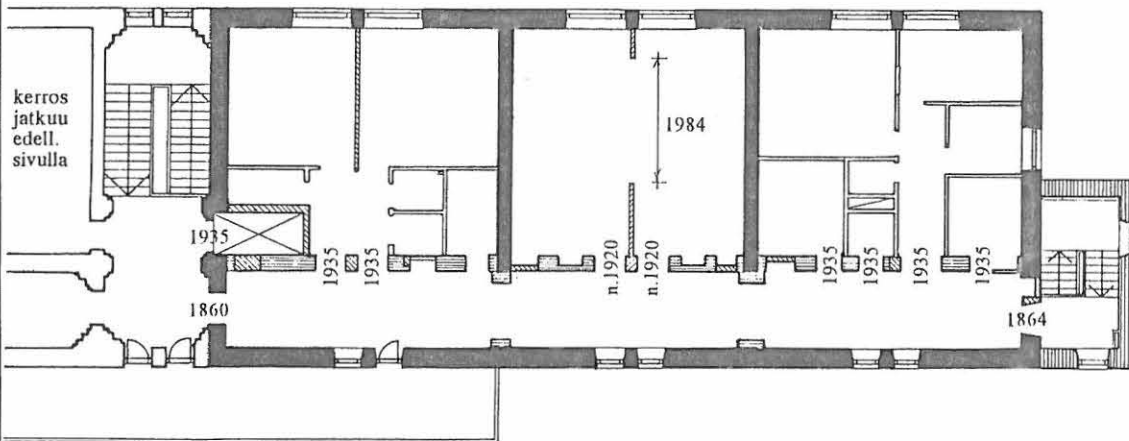

UNIONINKATU 38

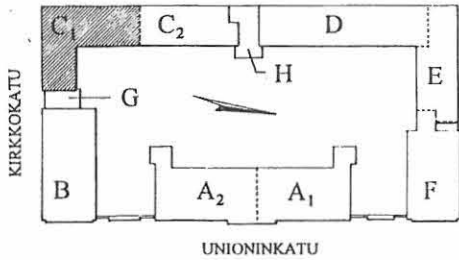
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
C ₂	II	113
RAKENTEIDEN VAIHEITA		

Merkintöjen selitykset edellisellä sivulla.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
C	II	122
YHTEENVETO		

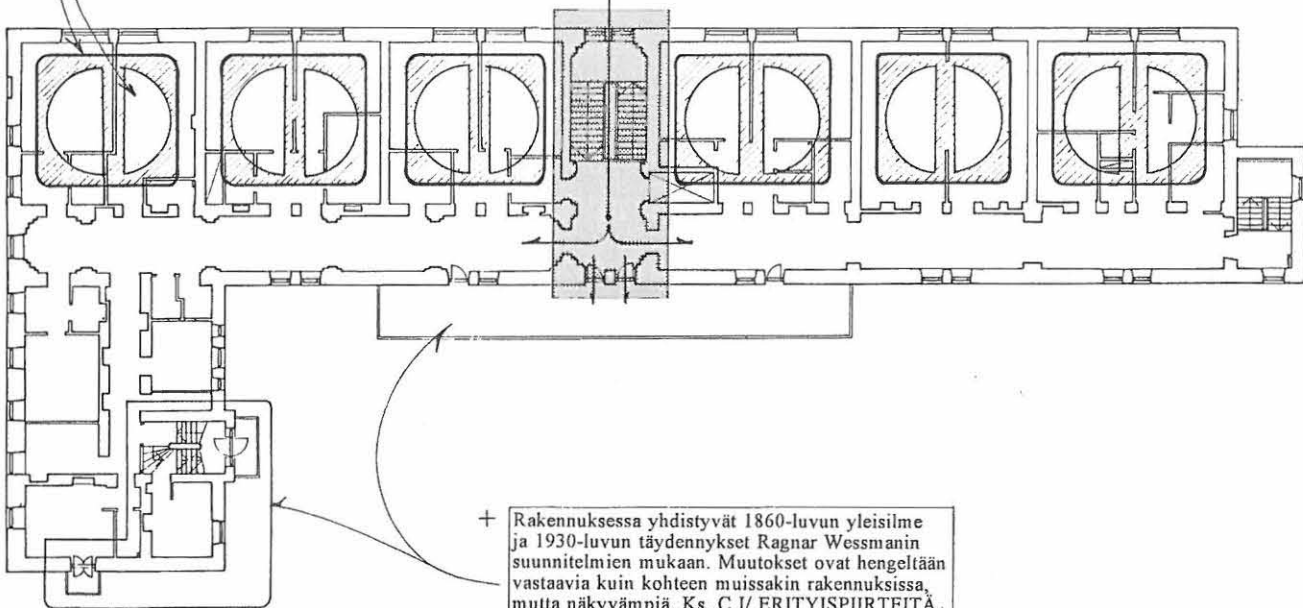
- Kerroksen alkuperäinen tilarakenne, valoista käytävä ja sen varrella toisiaan seuraavat suuret sairaalasalit, on hämärtyneet myöhempien "kopitusten" vuoksi. Tosin itsenäisyyden aikana salit ovat olleet perinteisesti kahtiajaettuja (ikkunamuutos).
- + Kerroksen hallitseva ominaisuus: korkeus.
  - Kerroskorkeus n. 4½ m.
  - Kattomaailma laajalti säilyneine yksityiskohtineen.
  - Ikkunoiden yläsijoitus.
- Korkeusvaikutelmaa rikkoo alaslaskettujen kattojen vyöhyke salitilojen ja käytävän välissä.

Suurten huonetilojen avaaminen alkuperäiseen tapaan olisi kerroksessa tilallisesti tavoiteltava ratkaisu.

PORRASHUONE JA KÄYTÄVÄT

- + Kerroksen tärkeä säilytettävä historiallinen piirre. Porras- ja käytäväkokonaisuus on yleisesti ottaen korkeana, ristiholvauksineen ja karniisilistoituksineen sekä yksityiskohtineen (porraskaide, kalkkikiviaskelmat etc.) on sellaisenaan (kunnostaen?) säilytettävä.
- Käynti porrashuoneesta suorassa akselissa myöhemmin lisätylle parvekkeelle on positiivinen lisä. Joitakin epäkohtia on osoitettavissa, esim. porrastasanteen rikkonaisuus myöhempien avattujen aukotusten ja vähemmän juhlanan ovien kirjon vuoksi.

Porras- ja käytäväinteriöörit, ks. C II/ ERITYISPIIRTEITÄ.

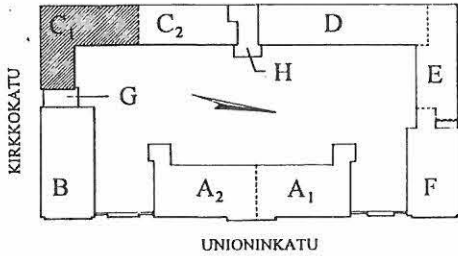

- + Rakennuksessa yhdistyvät 1860-luvun yleisilme ja 1930-luvun täydennykset Ragnar Wessmanin suunnitelmien mukaan. Muutokset ovat hengeltään vastaavia kuin kohteen muissakin rakennuksissa, mutta näkyvämpiä. Ks. C I/ ERITYISPIIRTEITÄ.

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

- 1860 Kirurginen osasto (?)
- n.1920 Yleinen sairaala: gynekologinen osasto.
- 1936 Vuodeosasto.
- 1970-l. Dialyysiosasto.

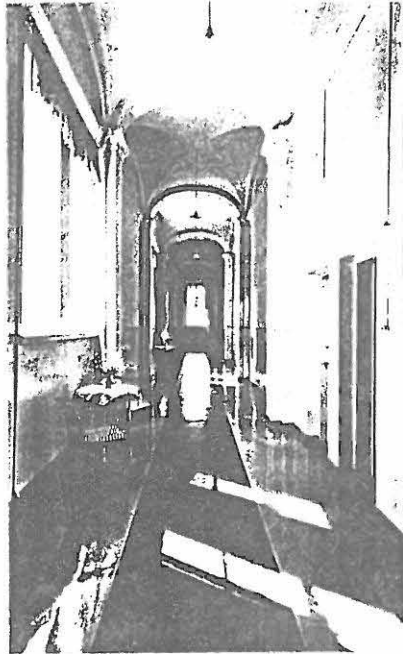
Ks. myös C II/ ERITYISPIIRTEITÄ.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
C	II	123
ERITYISPIIRTEITÄ		

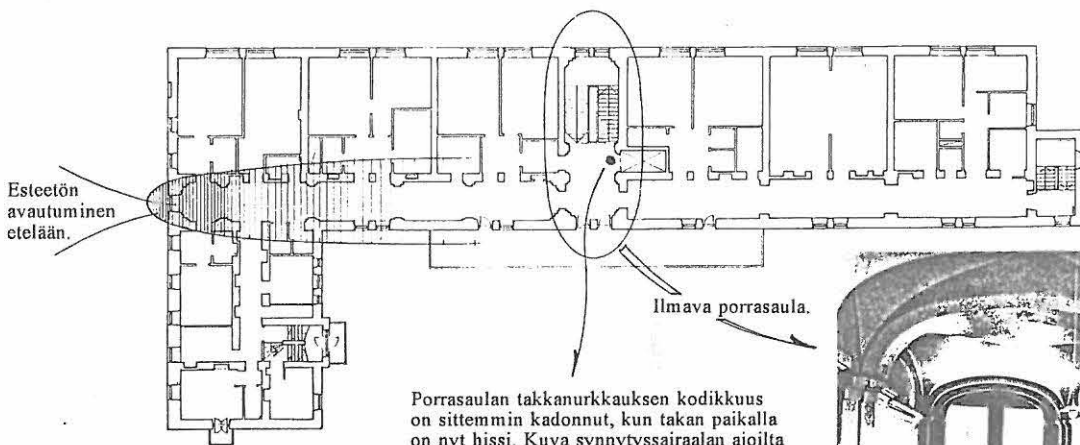
Käytävätila C₁:ssä (myös I kerroksessa) on koko kohteen hienoimpia tiloja, jossa tunnelma on melkein pä sakraali yläviivostosta laskeutuvine sivuvaloineen ja alttarinissin omaisine käytäväpäätteineen. REPRO vk 9.10.

Selkeä seinän jakaminen värikenttiin - sama ilmiö näkyy hieman herkemmin toteutettuna myös sivun muissa kuvissa. (Kuva mahdollisesti I kerroksesta.) REPRO vk 9.11.

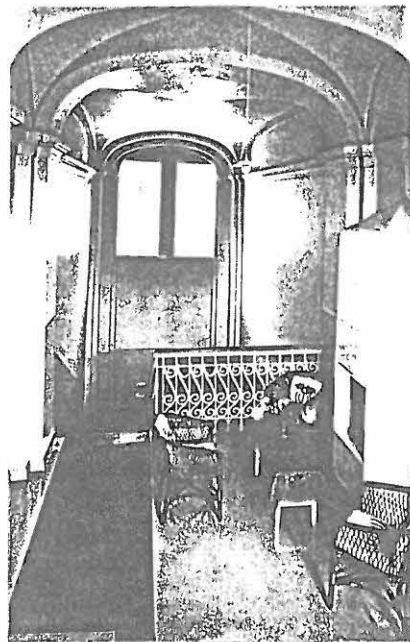
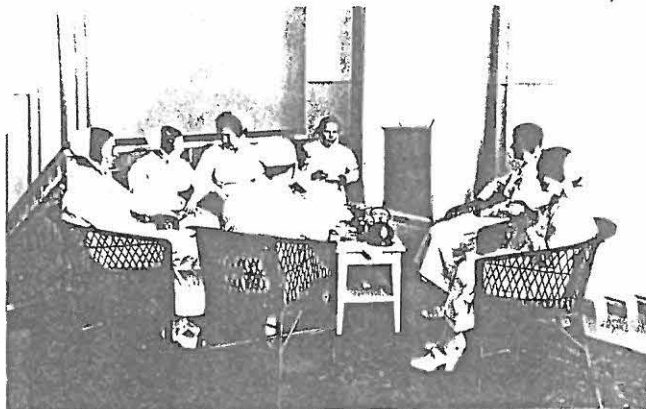
Kohteen rakennuksiin soveltuva elävöittämisskeino, jonka voisi ottaa käyttöön kunnostustöissä. (Ks. C₁ I/ SEINÄT).

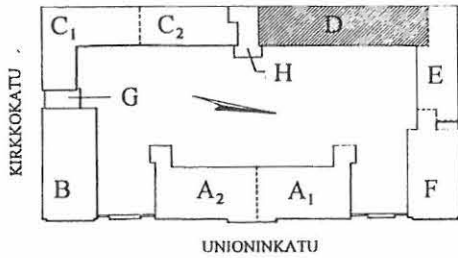
+ KÄYTÄVÄINTERIOÖRIT

REPRO vk 9.8.

Porrasaulan takkanurkkauksen kodikkuus on sittemmin kadonnut, kun takan paikalla on nyt hissi. Kuva synnytyssairaalan ajoilta 1920 -luvulta. REPRO vk 9.9.

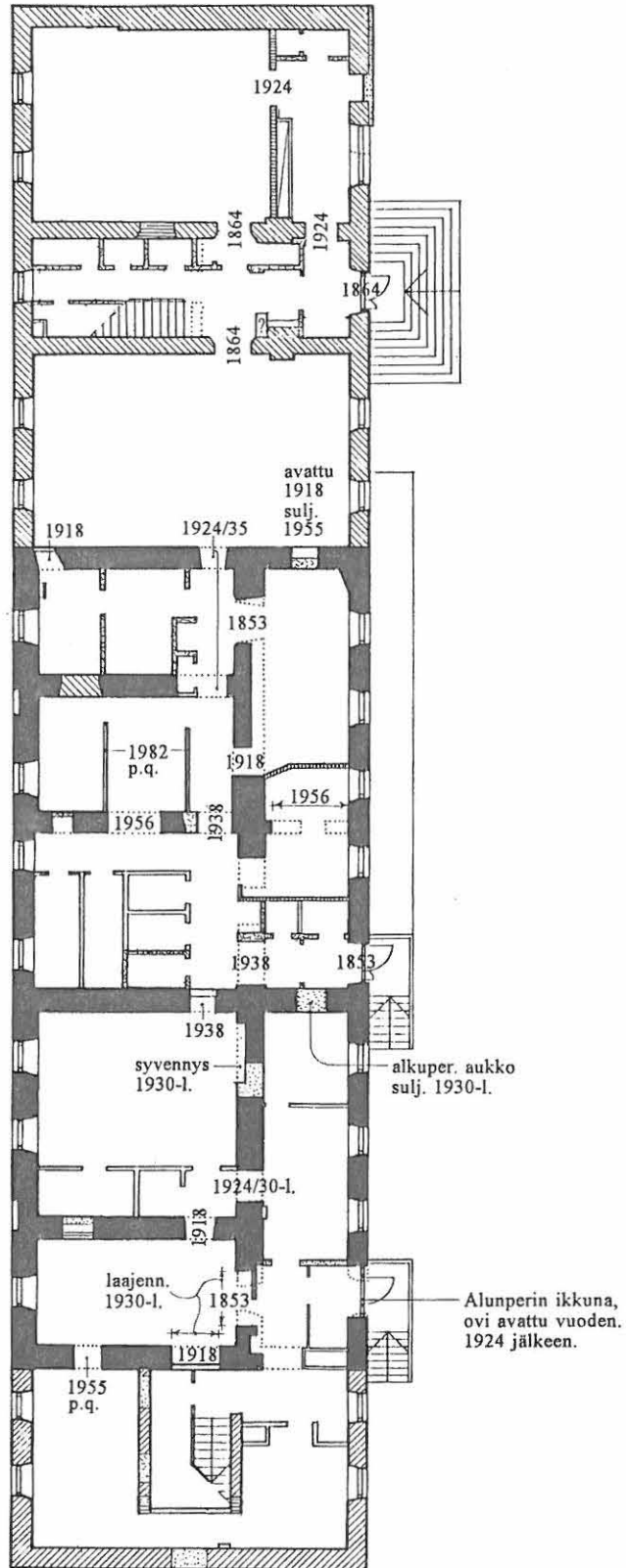

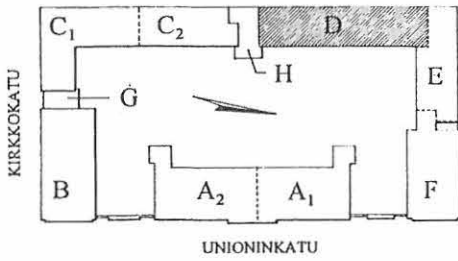
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU
 D I 151
 RAKENTEIDEN
 VAIHEITA

- 1853 Uudisrakennussuunnitelmat 1851, työt valmistuneet 1853.
- Purettuja alkuperäisrakenteita.
- 1863 Lisärakennussuunnitelmat 1862, työt valmistuneet 1863.
- 1864 Lisärakennustyöt valmistuneet.
- n. 1918 Suunnitelmapäiväysten perusteella muutostöitä vuosisadan vaihteesta 1920-luvun alkupuolelle. Painopiste noin vuoden 1918 tienoilla.
- n. 1935 1930 -luvun muutostöitä.
- 1955 Muutostöitä noin vuosilta 1955-56 suunnitelmapäiväysten perusteella.
- n. 1980 Muutostöiden toteutus vuosien 1977/82 korjaustöissä.
- n. 1990 Muutostöitä vuoden 1982 jälkeen.

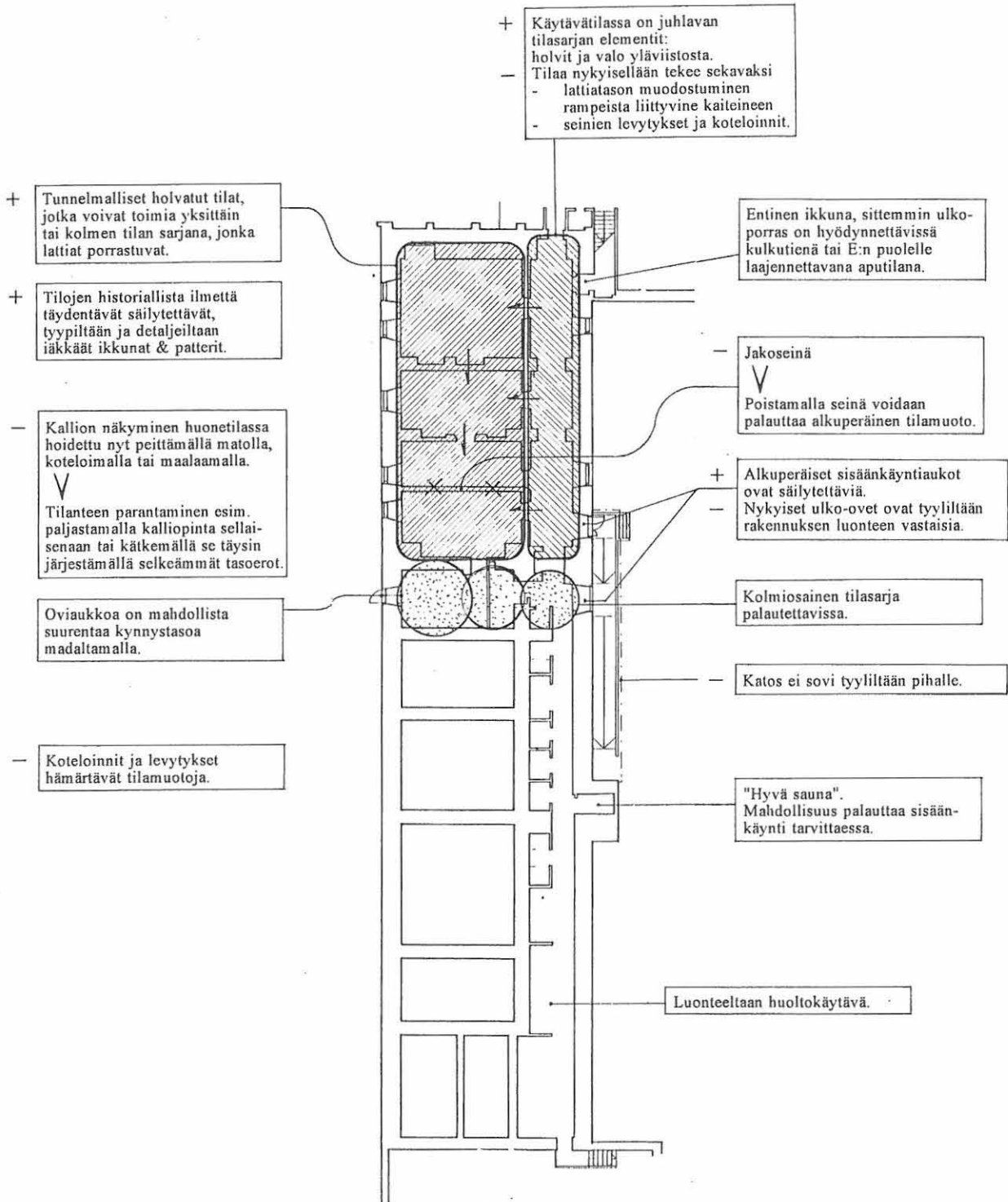
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
D	K	136
YHTEENVETO		

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

1864 Leipomon kellaritiloja.
 1800-l. loppu: Pesula.
 1970-l. Kanttiini ja huoltotiloja.

+ Käytävätalassa on juhlanan tilasarjan elementit: holvit ja valo yläviistosta.
 - Tilaa nykyisellään tekee sekavaksi
 - lattiatason muodostuminen rampeista liittyvine kaiteineen
 - seinien levytykset ja koteloinnit.

+ Tunnelmalliset holvatut tilat, jotka voivat toimia yksittäin tai kolmen tilan sarjana, jonka lattiat porrastuvat.

+ Tilojen historiallista ilmettä täydentävät säilytettävät, tyypiltään ja detaljeiltaan iäkkäät ikkunat & patterit.

- Kallion näkyminen huonetilassa hoidettu nyt peittämällä matolla, koteloidulla tai maalaamalla.
 V
 Tilanteen parantaminen esim. paljastamalla kalliopinta sellaisenaan tai kätkemällä se täysin järjestämällä selkeämmät tasoerot.

Oviaukkoa on mahdollista suurentaa kynnystasoa madaltamalla.

- Koteloinnit ja levytykset hämärtävät tilamuotoja.

Entinen ikkuna, sittemmin ulkoporras on hyödynnettävissä kulkutienä tai E:n puolelle laajennettavana aputilana.

- Jakoseinä
 V
 Poistamalla seinä voidaan palauttaa alkuperäinen tilamuoto.

+ Alkuperäiset sisäänkäyntiaukot ovat säilytettävissä.
 - Nykyiset ulko-ovet ovat tyyliltään rakennuksen luonteen vastaisia.

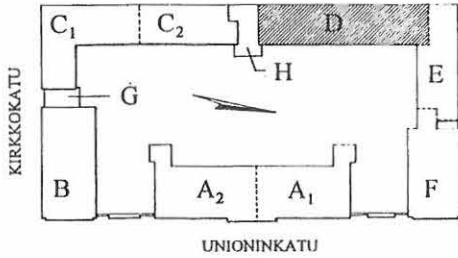
Kolmiosainen tilasarja palautettavissa.

- Katos ei sovi tyyliltään pihalle.

"Hyvä sauna".
 Mahdollisuus palauttaa sisäänkäynti tarvittaessa.

Luonteeltaan huoltokäytävä.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU

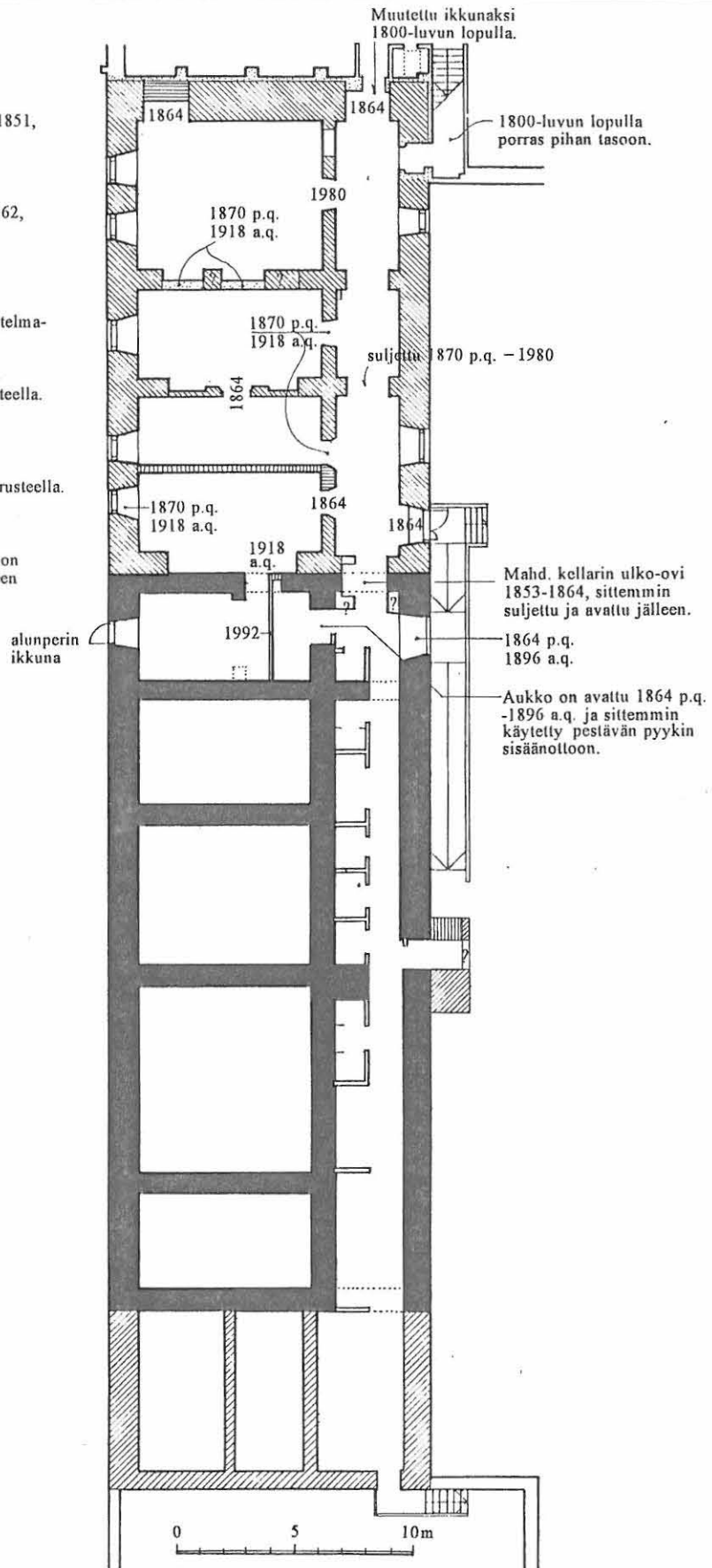
D K

131

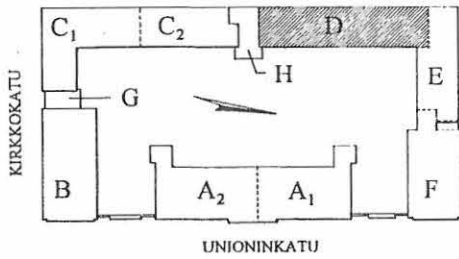
RAKENTEIDEN
VAIHEITA

- 1853 Uudisrakennussuunnitelmat 1851, työt valmistuneet 1853.
- Purettuja alkuperäisrakenteita.
- 1863 Lisärakennussuunnitelmat 1862, työt valmistuneet 1863.
- 1864 Valmistuminen.
- 1800-l. 1870 p.q. - 1918 a.q., suunnitelma- loppu
- 1930-l. Muutostöitä 1924 p.q - 1938 suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1980 Toteutus vuosien 1977/82 korjauksissa.
- 1992 Suunnitelmien päiväysten perusteella.

Vuosiluvulla merkitty aukon alkuperä. Moni aukko on ollut välillä suljettuna ja otettu myöhemmin uudelleen käyttöön huonejärjestelyjen muututtua.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU
D I 156
 YHTEENVETO

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

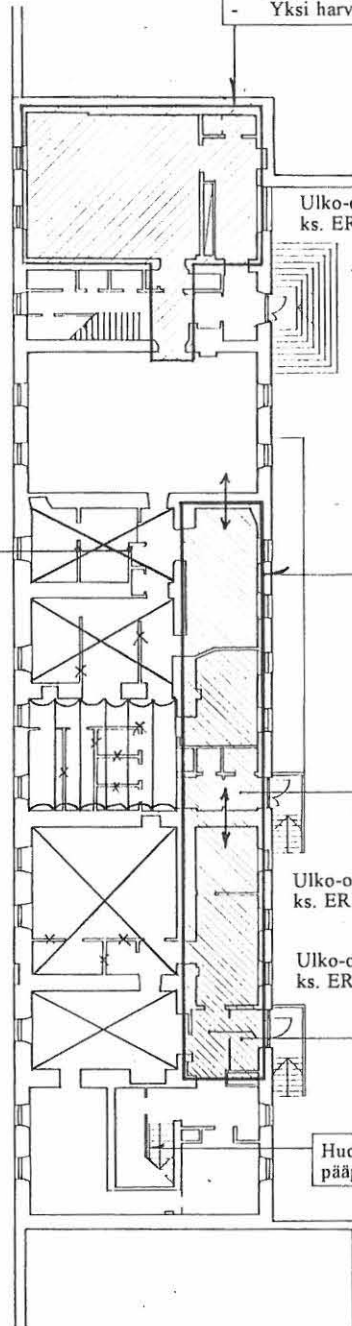
- 1853 Saunat sotilaille ja upseereille.
- 1864 Keittiö, leipomo, saunat sekä ruumishuone.
- 1870 Kuten edellä, mutta tartuntatautosasto upseerisaunan tilalle.
- n.1920 Keittiö, ym. huoltotoimintoja.
- n.1980 Keittiö, ruokailu ja fysioterapia.

+ Koko kerroksessa mielenkiintoinen välipohjan alapinta ristiholveineen ja kappaholveineen, osin alaslaskujen takana.
 V
 Mahdollisuus poistaa alakattoja?

+ Säilyneitä, säilytettäviä vanhoja yksityiskohtia:
 - WC seinineen, 6-kulmalaattoineen, ovineen ja listoituksineen 1950-luvulta.
 - Ilmeisesti kokonaisuuden vanhimmat säilyneet jalkalistat (pj11) sekä 50-luvun tyyppi (pj12).
 - Yksi harvoista peiliovista vuorilistoineen.

+ Molemmat porrashuoneet ovat luonteeltaan pelkistettyjä ja kolkojkoja
 - portaiden valupinta
 - rautaputkirakenteinen kaide
 - tämänhetkinen valaistus
 verrattuna kohteen muihin vanhat piirteensä säilyttäneisiin portaikkoihin, mutta ovat toisaalta sellaisenaan rakennuksen alkuperäiseen käyttötarkoitukseen nähden (huolto) tarkoituksenmukaisia. Tämä piirre olisi hyvä huomioida.

+ Näyttävät ristiholvaukset.
 - Myöhemmät väliseinäjaot.
 V
 Väliseinien purkaminen palauttaisi voimakkaat tilamuodot.
 + Poikkeus:
 Tilaryhmässä 105 (osa)-118-119 jakoseinät ovat yksilölliset 1950-luvulle ominaisin detaljein ja mielellään säilytettävät (keittiön toimisto ja emännän tilat).

Ulko-ovi:
 ks. ERITYISPIIRRE

- Nostettu massapintainen lattia, kaakeloinnit ikkunapenkkejä ja smyygejä myöten, alumiinisäle-alakatot, runsaat tekn. laitteet: loimallisesti keittiötilaa.

+ Pihanpuolen käytävämäiset tila ovat haettavissa esiin.
 V
 Väliseinien avaaminen? Kappaholveituksen esiinotto?

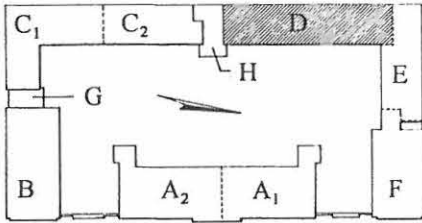
- Betonivälipohjan madaltama sisäänkäynti.

Ulko-ovi:
 ks. ERITYISPIIRRE

Ulko-ovi:
 ks. ERITYISPIIRRE

- Betonivälipohjan madaltama sisäänkäynti.

+ Huom. Puukäsijohde, joka on poistettu pääportaasta 102, on tässä tallella.

UNIONINKATU

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS

SIVU

D I

157

ERITYISPIIRTEITÄ

ERITYISPIIRRE: ULKO-OVIJÄRJESTELYT

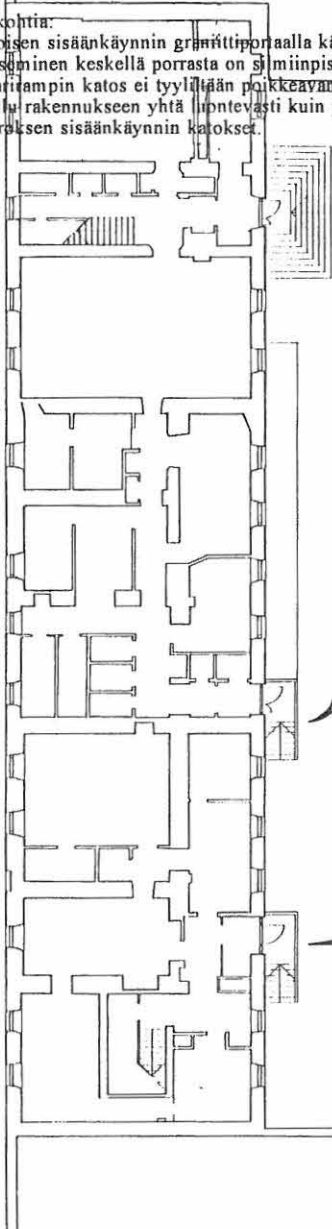
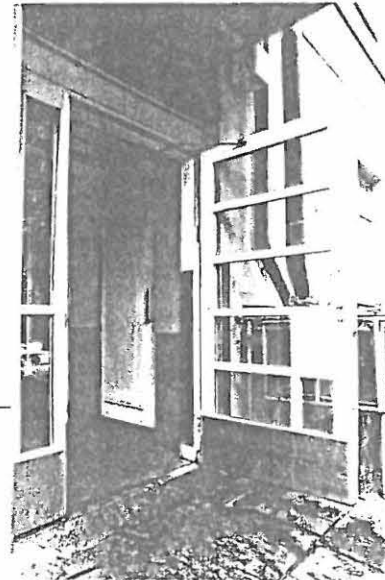
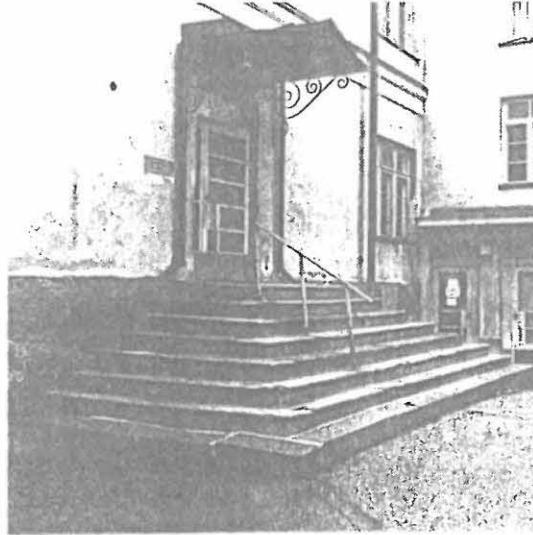
Pohjoinen ja keskimäinen sisäänkäynti ovat rakennuksen alkuperäisiä sisäänkäyntejä. Eteläinen sisäänkäynti on myöhäisempi, mutta tyyliään keskimäisen kaltainen.

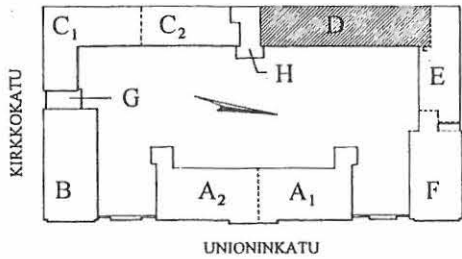
Ehdotetaan, että sisäänkäynnit säilytetään pitkälti nykyisellään:

- Vanhassa rakennusrungossa loogisilla paikoilla olevien oviaukkojen täydentävät osat (ovilevyt detaljeineen ja pielineen) eivät ole alkuperäisiä, mutta ne liittyvät siihen tavallaan yhtenäiseen kaksi aikakautta yhdistävään ilmeeseen, jonka sairaala sai 1930-luvulta 1950-luvulle arkkitehti Ragnar Wessmanin suunnittelutyön tuloksena. Vrt. rakennus E (v. 1938).
- 1950-luvun ovet heloituksineen ovat säilyneet pääasiassa kokonaisuuksina.
- Alkuperäiset t. alkuperäisen henkiset portaat (graniitti) ja pellakatokset ovat säilyneet.

Ongelmakohtia:

- Pohjoisen sisäänkäynnin graniittiporaalla käsijohteen sijainti keskellä porrasta on siinä missäkin.
- Kellariin katos ei tyyliään poikkeavana ja raskaana sovelly rakennukseen yhtä luontevasti kuin po. kolmen I kerran sisäänkäynnin katokset.

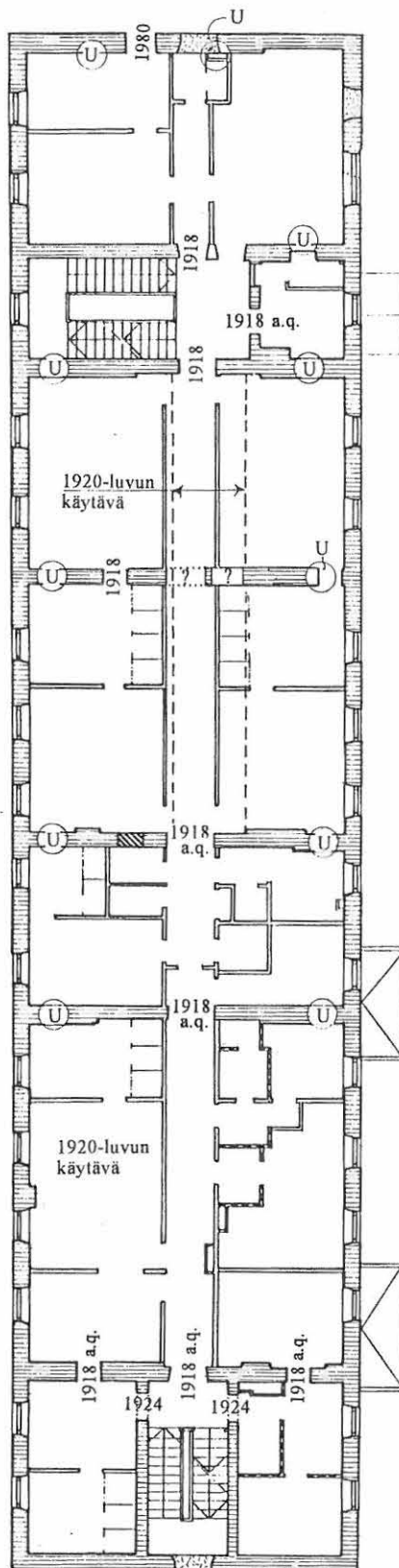
UNIONINKATU 38

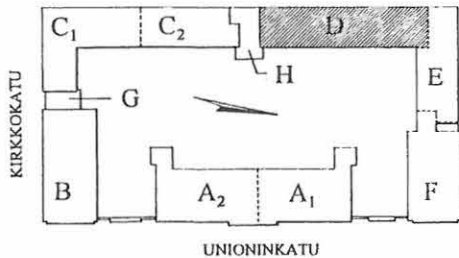
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU
D II 171
 RAKENTEIDEN
 VAIHEITA

- 1918 a.q. Lisärakennustyöt valmituneet toistaiseksi täsmentymättömässä vaiheessa ilm. 1910-luvulla, ennen vuotta 1918.
- Purettuja alkuperäisrakenteita.
- 1930-l.
- 1950-l.
- n. 1980 Muutostöiden toteutus vuosien 1977/82 korjaustöissä.
- 1982 Muutostyöt suunnitelmapäiväysten perusteella.

U Entinen uunin paikka.

UNIONINKATU 38

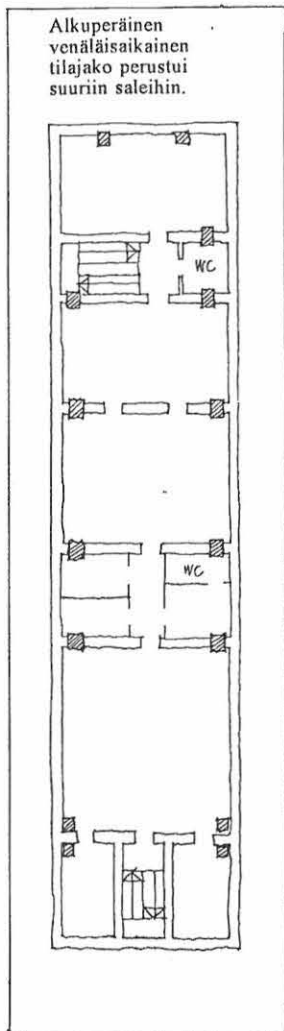
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU

D II

177

YHTEENVETO

Alkuperäinen venäläisaikainen tilajako perustui suuriin saleihin.

+ Kerroksen tärkein ominaispiirre on yhtenäisesti säilynyt ikkunoiden vanha ilme yhdistyneenä niiden alapuolelle kiinnitettyihin, osin upotettuihin vanhoihin pattereihin.

- Kerroksen millään väliseinällä (lukuunottamatta kuutta välimuuria ja porrashuoneisiin liittyviä muraattuja jakoseiniä) ei voi katsoa olevan antikvaarista arvoa. Muurien rajaamien huone-tilojen, joita lisäksi merkitsevät katon ja seinän rajakohdan pyöristykset, sisäiset jaot voi hyvin järjestää tarpeen mukaan.

+ Porrashuone ullakolle: ullakon vanha peltiovi, rautaputkikaide ja vino kappaholvattu yläpohjapinta. Ks. vk 13.30, .31.

+ Molemmat porrashuoneet ovat luonteeltaan pelkistettyjä ja kolkkoja verrattuna kohteen muihin vanhat piirteensä säilyttäneisiin portaikkoihin.

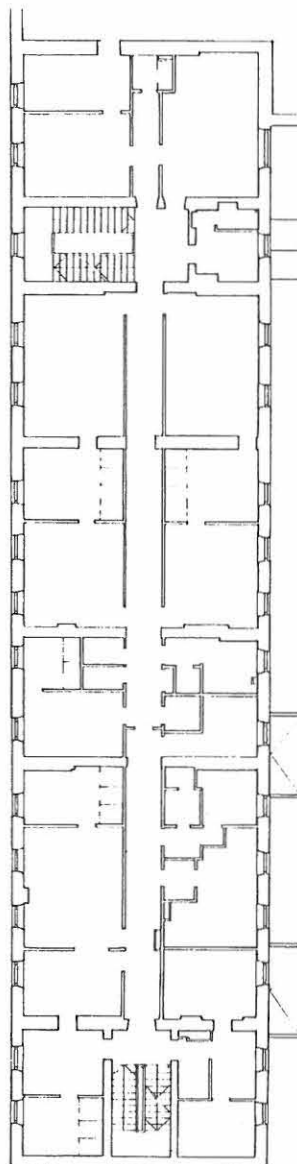
- portaiden (huonokuntoinen) valupinta
- rautaputkirakenteinen kaide
- porrastasanteen "jokasortin" ovet
- tämänhetkinen kolikko valaistus yms.

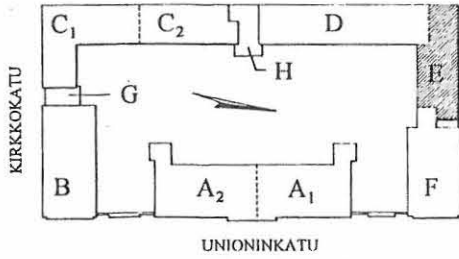
Kuitenkin portaat sellaisenaan ovat rakennuksen alkuperäiseen käyttötarkoitukseen nähden (huolto) tarkoituksenmukaisia. Tämä piirre olisi hyvä huomioida suunnittelussa.

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

1918 a.q. Asuintiloja.
 n.1920 Asuintilojen lisäksi leikkaussali ja potilasosasto.
 1950-l. Asuintilojen lisäksi mm. ompelmo.
 1980 Sosiaalityö.

+ Porrashuone kerroksen tasalta ullakolle: vanhat ovet, rautaputkikaide, jossa säilynyt puinen käsijohde ja vino kappaholvattu yläpohjapinta. Ks. vk 14.13, 17.15, 17.16.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

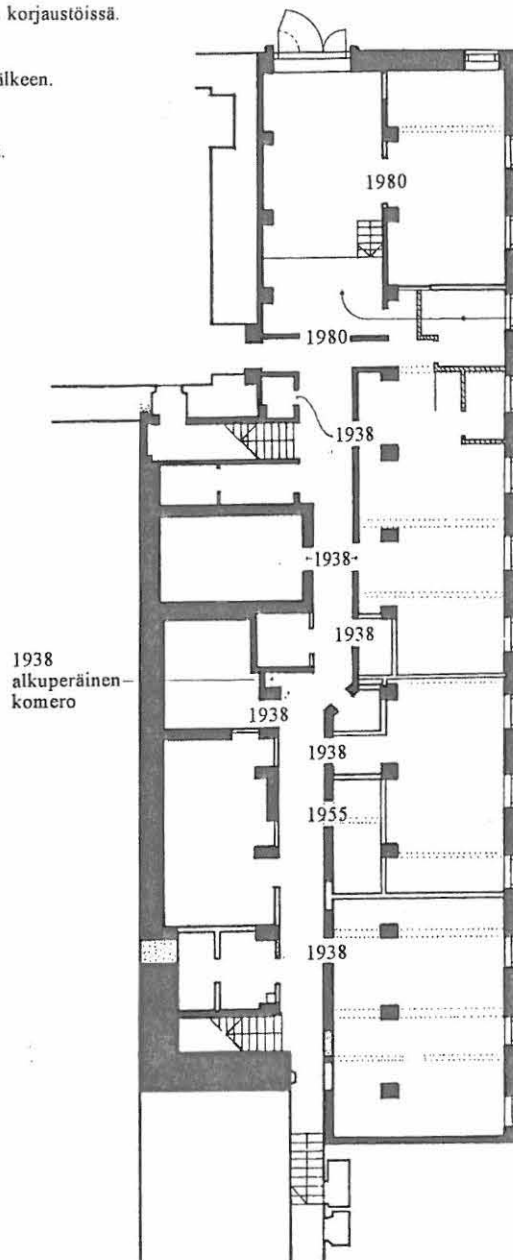
RAKENNUS KERROS SIVU

E K 191

RAKENTEIDEN
VAIHEITA

- 1938 Uudisrakennussuunnitelmat.
- Purettuja alkuperäisrakenteita.
- 1959 Suunnitelmat.
- 1980 Toteutus vuosien 1977/82 korjaustöissä.
- 1982 p.q. Toteutettu vuoden 1982 jälkeen.

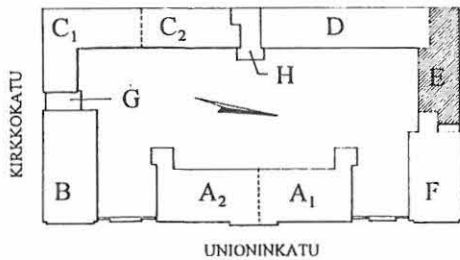
Vuosiluvulla merkitty aukon alkuperä.

Alkuperäinen lattiataso oli noin metrin alempana, K101 ja 102:n tasolla. Nykyinen tilanne on vuosien 1977/82 korjauksista.

1938
alkuperäinen
komero

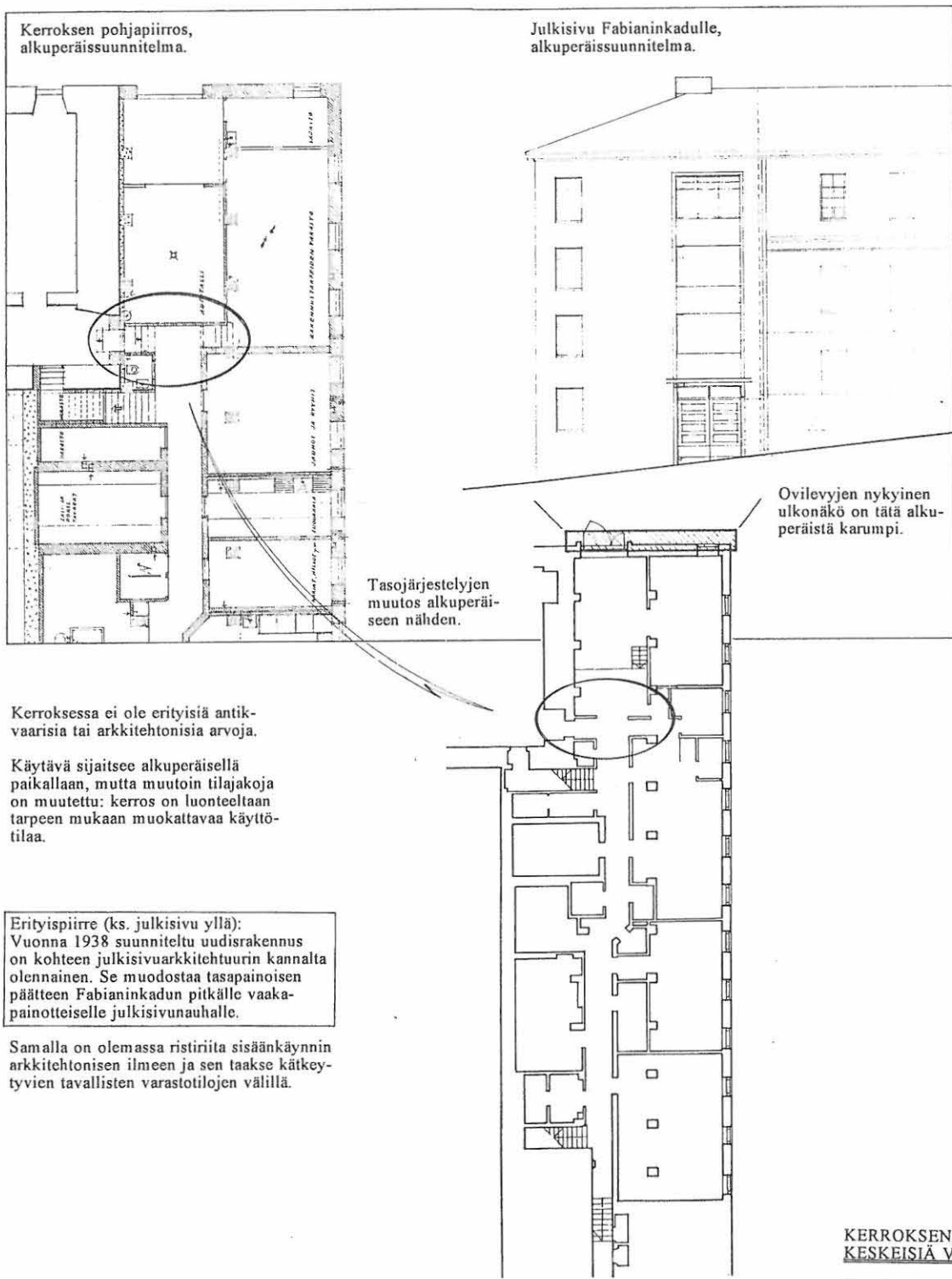

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
E	K	196
YHTEENVETO		

Kerroksen pohjapiirros, alkuperäissuunnitelma.

Julkisivu Fabianinkadulle, alkuperäissuunnitelma.

Tasojärjestelyjen muutos alkuperäiseen nähden.

Ovilevyjen nykyinen ulkonäkö on tätä alkuperäistä karumpi.

Kerroksessa ei ole erityisiä antikvaarisia tai arkkitehtonisia arvoja.

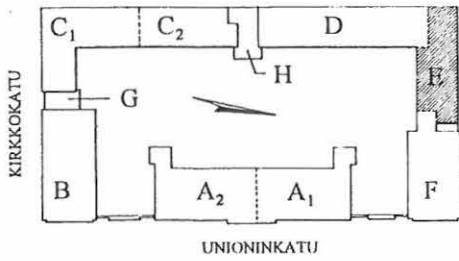
Käytävä sijaitsee alkuperäisellä paikallaan, mutta muutoin tilajakoja on muutettu: kerros on luonteeltaan tarpeen mukaan muokattavaa käyttötilaa.

Erityispiirre (ks. julkisivu yllä): Vuonna 1938 suunniteltu uudisrakennus on kohteen julkisivuarkkitehtuurin kannalta olennainen. Se muodostaa tasapainoisen päätteen Fabianinkadun pitkälle vaakapainotteiselle julkisivunauhalle.

Samalla on olemassa ristiriita sisäänkäynnin arkkitehtonisen ilmeen ja sen taakse kätkeytyvien tavallisten varastotilojen välillä.

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

Kerroksessa on aina ollut pääasiassa teknisiä tiloja sekä varasto- ja aputiloja.

UNIONINKATU 38

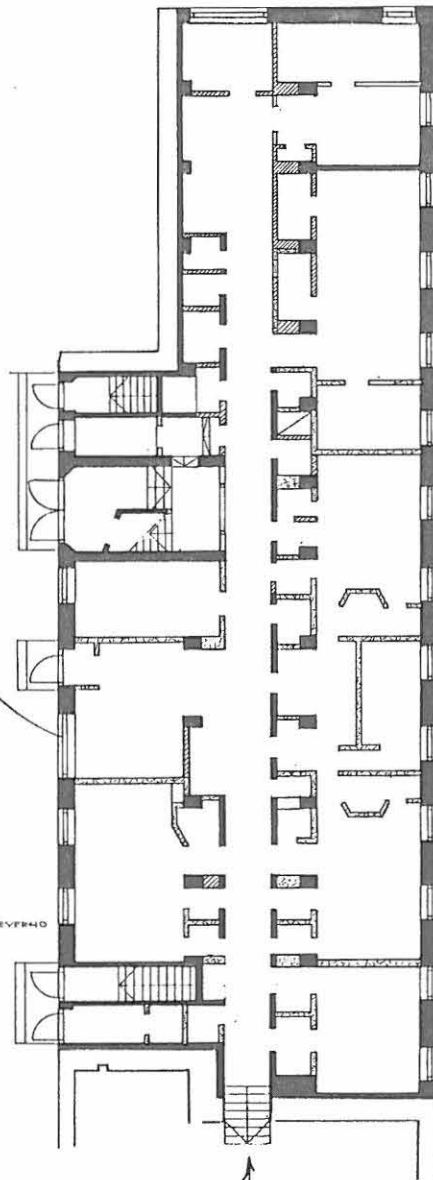
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU

E I 211

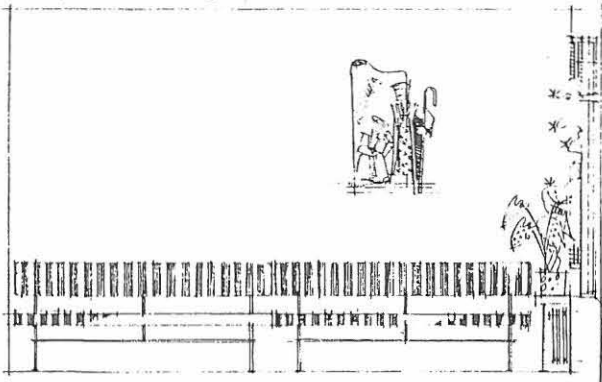
RAKENTEIDEN
VAIHEITA

- 1938 Uudisrakennussuunnitelmien päiväyksen mukaan.
- 1955 Muutostöitä suunnitelmapäivysten perusteella.
- 1980 a.q. Muutostöitä ennen vuosien 1977/82 korjauksia.
- 1982 p.q. Muutostöitä vuosien 1977/82 korjauksen jälkeen.

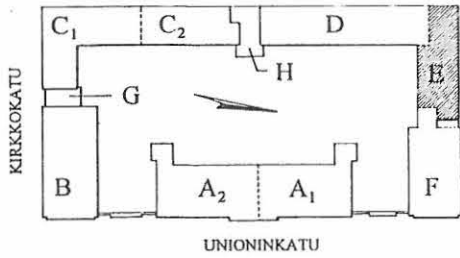

Halkovaraston alku peräinen autotalliovi muutettu odotustilan suureksi ikkunaksi (1955).

Uuden röntgenkuvauksen odotushuoneen vuonna 1956 suunniteltu ilme (Rak.hall./W.Rumjantsev).

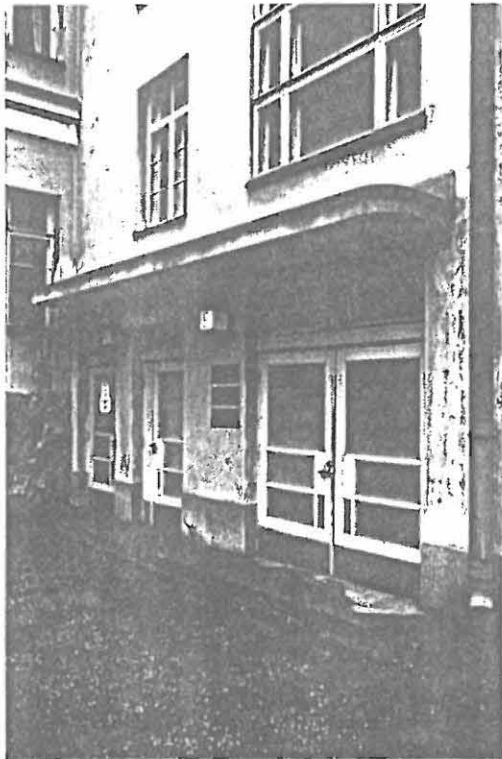
Läpikäynnin järjestelyä ei ole merkitty alkuperäisiin suunnitelmiin, mutta oletus on, että suunnitelmia näiltä osin on muutettu jo rakennusvaiheessa.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
E	I	216
YHTEENVETO		

Alkuperäisen suunnitelman mukaiset ovet ja katos ovat säilytettäviä yksityiskohtia.

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

1938 Varasto- ja vaatehuoltotiloja, asuintiloja.
1950-l. Röntgenosasto

+ Erittäin hienot näkymät kohti Kaisaniemen puistoa.

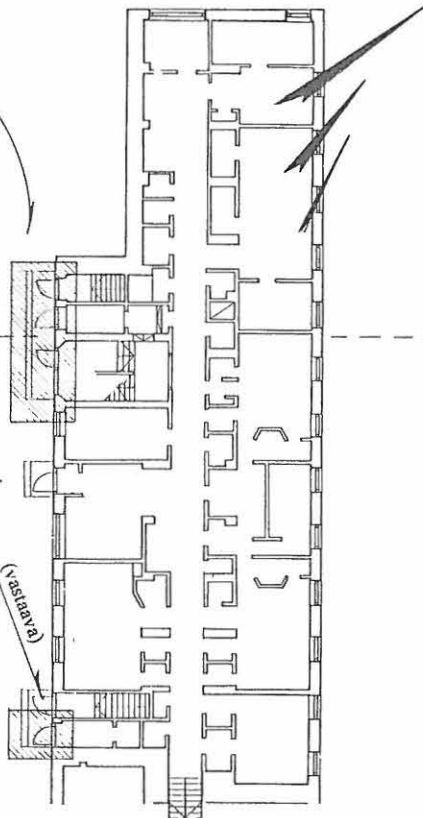
Eri-ikäisten korjaustöiden rajalinja

"1980-LUVUN ILME":

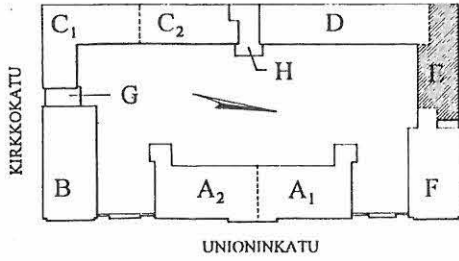
- Uudemmat väliovet
- Muovinauhajalkalistat
- Alakatot metallisäleitä
- Uudehkot levy patterit

"1950-LUVUN ILME":

- Vanhat säilytettävät laakaovet detaljeineen
- Puujalkalistat
- Alakatot levystä
- Liitepatterit

1950-luvulla avatussa oviaukossa ovilevy on toteutettu hieman toisin ja katos alkuperäiseen nähden hieman toiseen henkeen 1977/1982 korjauksissa.

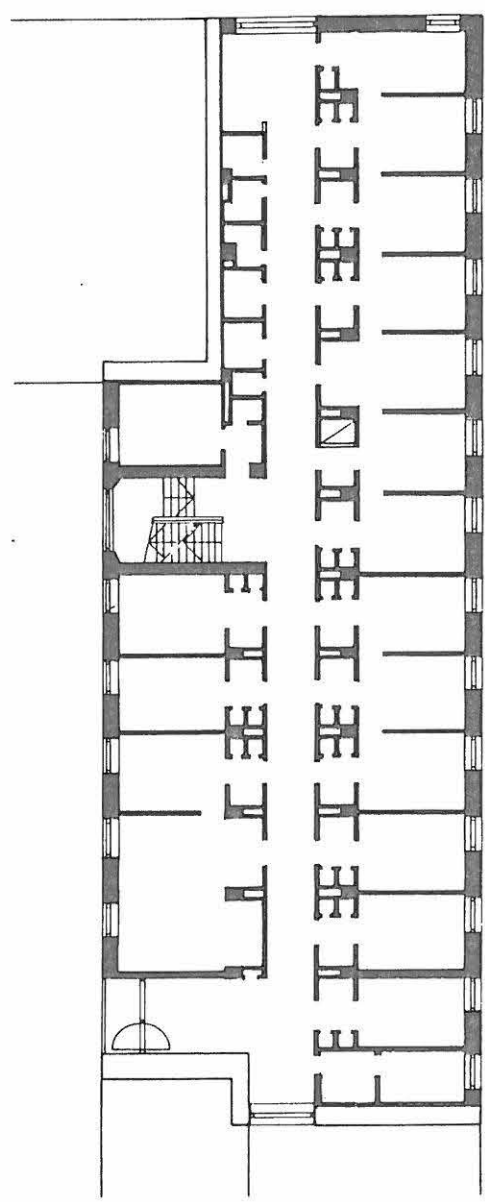
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

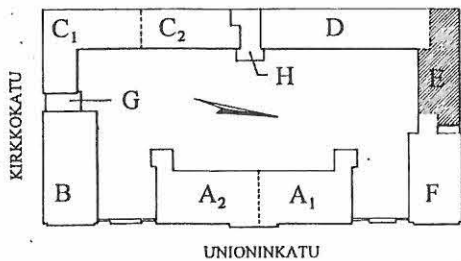
RAKENNUS KERROS	SIVU
E II	231
RAKENTEIDEN VAIHEITA	

1938 Uudisrakennussuunnitelmien päiväyksen mukaan.

Rakenteet ovat lähes täydelleen alkuperäisiä.

KIRKKOKATU

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
E	II	237
YHTEENVETO		

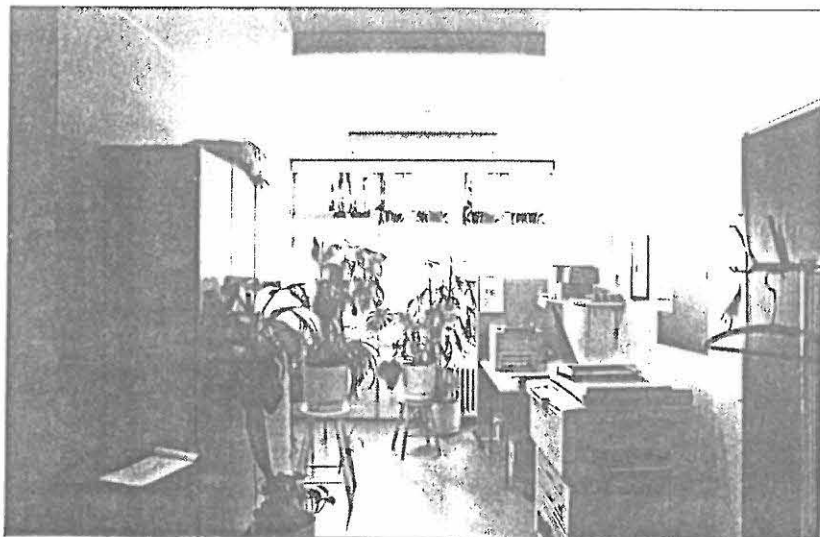
Kerroksessa on erittäin hyvin säilynyt rakennuksen alkuperäinen ilme, jonka osatekijöitä ovat:

- Säilynyt selkeä tilajako, johon uudemmat huoneiden välille avatut ovet hyvin istuvat.
- Ei laskettuja alakattoja käytävissä, eikä varsinaisissa huonetiloissa.
- Linokuvioitu matto käytävissä ja suuressa osassa huoneista rakennuksen yleisilmeeseen hyvin sopien, vanhat jalkalistat yhtenäisesti.
- Käytäväovet yhtenäisesti vanhaa säilynyttä ja kevyesti profiloitua laakaovityyppiä. Sama vanha ovi on myös kaikissa komeroissa vanhoine heloineen. Nykyinen vihreä maali on hyväkuntoinen. Myös yhtenäinen vuorilistoitus (valkoinen) ja vanhat kynnykset.
- Alkuperäiset ikkunat säilyneet. Tiloille tässä kerroksessa kuten koko rakennuksessa tyyppilliset vanhamalliset liitepatterit yhtä tyyppiä.

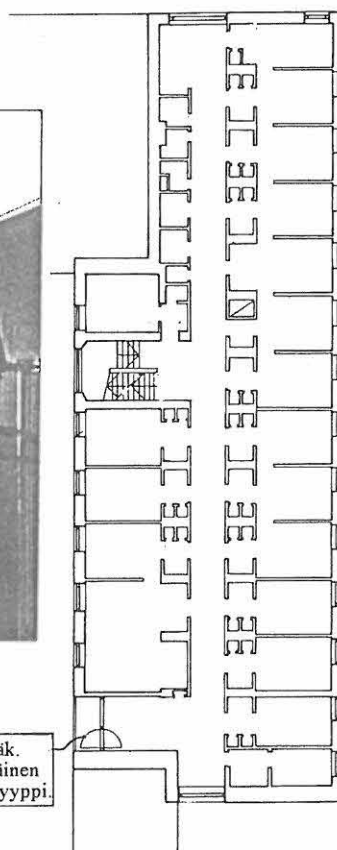
Koska myös seinien maalaustyöt on suoritettu vastikään (1989), ei kunnan vuoksi tai historiallisista syistä muutostöitä kaivattane.

Käytävän länsipäätteenä oleva laajentuma ja ikkuna Fabianinkadulle, vk 5.2.

Käytävän itäpäätteenä oleva laajentuma ja parvekkeen ikkunaseinä, vk 5.6.

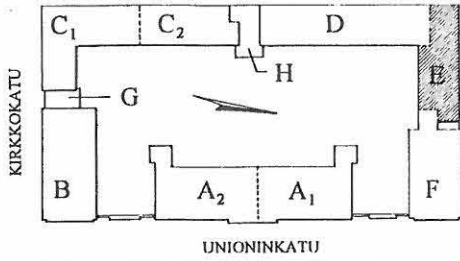
Erittäin hienot näkymät kohti Kaisaniemen puistoa.

Todennäk. alkuperäinen painiketyyppi.

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

1938 Asuntola.
1970-l. Toimistoja.

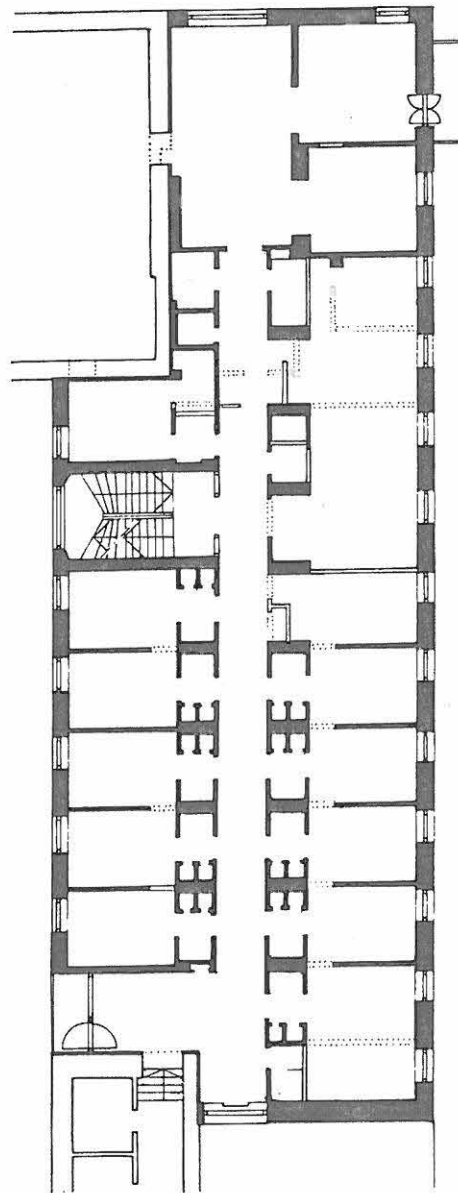

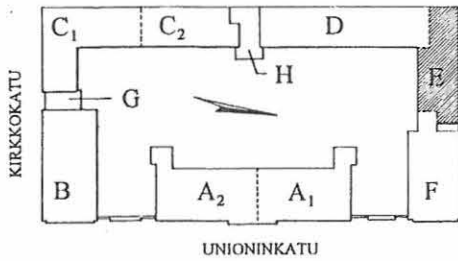
UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
E	III	251
RAKENTEIDEN VAIHEITA		

- 1938 Uudisrakennussuunnitelmien päiväyksen mukaan.
- Purettuja alkuperäisrakenteita.
- 1980 Muutostöitä vuosien 1977/82 korjauksista.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
E	III	256
YHTEENVETO		

Kerroksessa on melko hyvin säilynyt rakennuksen alkuperäinen ilme, jonka osatekijöitä ovat:

- Säilynyt selkeä tilajako, johon uudemmat huoneiden välille avatut ovet hyvin istuvat.
- Yhtenäinen, vaikkakin uusi lattiamaailma.
- Käytäväovet yhtenäisesti vanhaa säilynyttä ja kevyesti profiloitua laakaovityyppiä. Sama vanha ovi on myös kaikkissa komeroissa vanhoine heloineen. Samoin yhtenäinen vuorilistoitus (valkoinen) ja vanhat kynnykset.
- Alkuperäiset ikkunat säilyneet. Tiloille tässä kerroksessa kuten koko rakennuksessa tyypilliset vanhanmalliset upotetut liitepatterit yhtä tyyppiä.

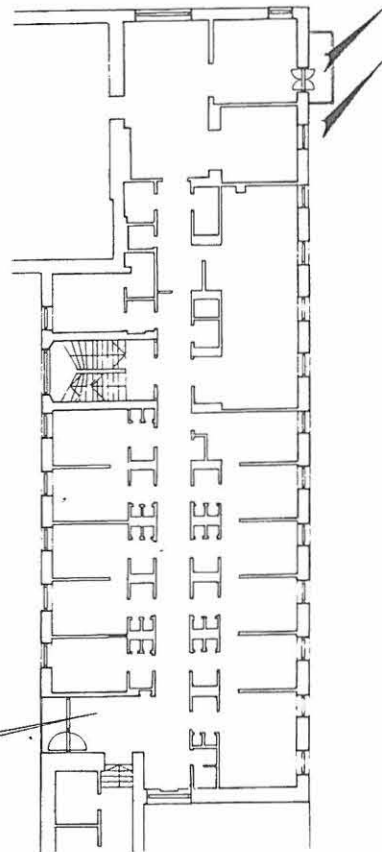
Lisäksi huomattava entinen asunto, nykyinen kirjasto erikoistilana liukuovineen ja parvekkeineen.

Hiukan painostava piirre kerroksessa on hyvin alhaalla (2.2 m) oleva alakatto. Esimerkiksi käytävän päättävälle "seurustelutilalle" olisi eduksi alakaton poistaminen sen osalta.

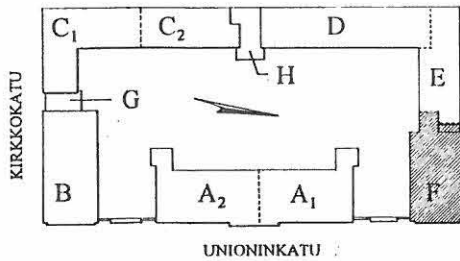
KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

- 1938 Asuntola ja yksi suurempi asunto.
1980 Kirjasto ja lääkärinkansliota.

Erittäin hienot näkymät kohti Kaisaniemen puistoa.

Käytävän päätteenä oleva laajentuma parvekkeineen. vk 5.12.

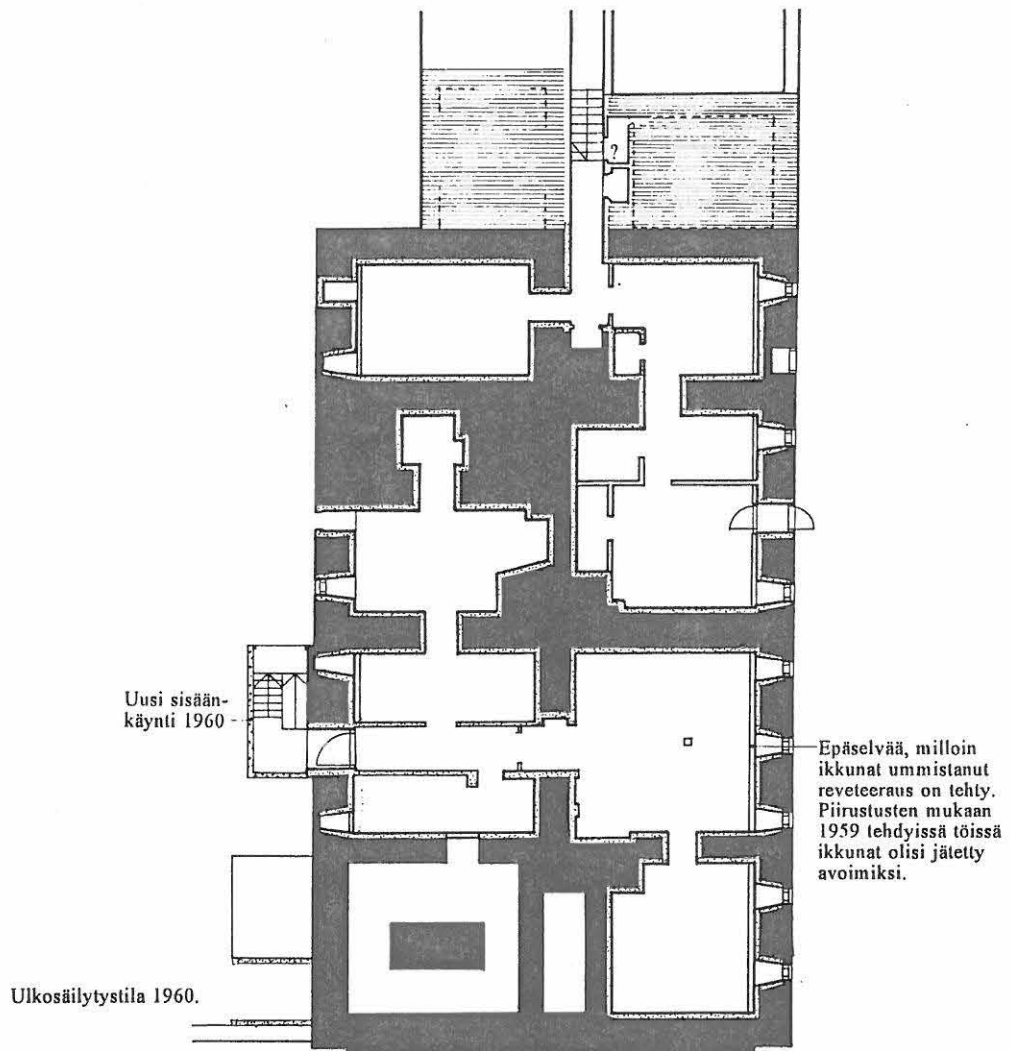
UNIONINKATU 38

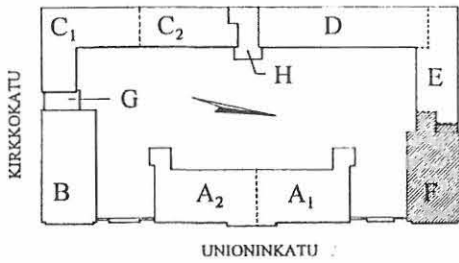
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
F	K	271
RAKENTEIDEN VAIHEITA		

- 1825 Uudisrakennussuunnitelmat 1821, rakennustyöt valmistuneet 1825.
- 1831 Lisärakennustyöt suunnitelmapäiväysten perusteella. Rakennustyöt valmistuneet 1832.
- 1959 Muutostyöt suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1980 Muutostöiden toteutus vuosien 1977/82 korjaustöissä.

Huom! Piirustusten poiketessa toisistaan mittasuhteiltaan ja täsmällisten mittausten puuttuessa rakenne-esitystä on kauttaaltaan pidettävä skemaattisina. Näin erityisesti myös vuoden 1959 tiilirevetterauksen suhteen.

UNIONINKATU 38

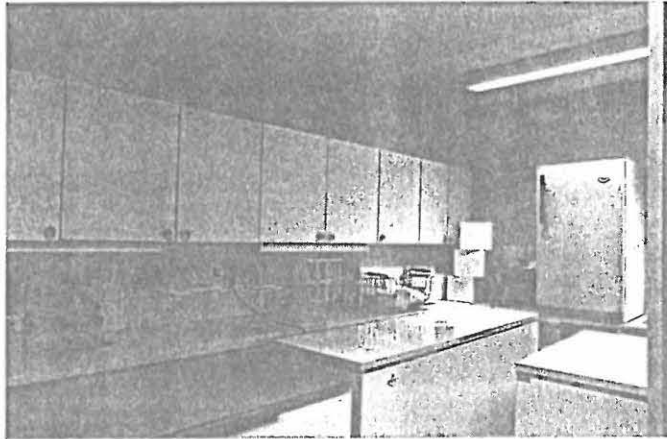
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
F	K	276
YHTEENVETO		

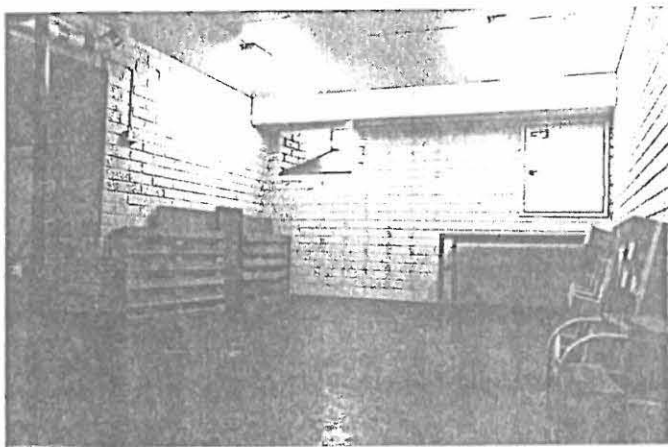
Kerros on aina ollut pääasiallisesti varastokäytössä.

Kerros on pelkistettyä kellaritilaa ilman erityisiä arkkitehtonisia arvokohtia. Ominaista kerrokselle ovat paksut tiilireveteeratut seinämuurit.

Käyttäjän havainto:
"Pirun kylmä talvella".

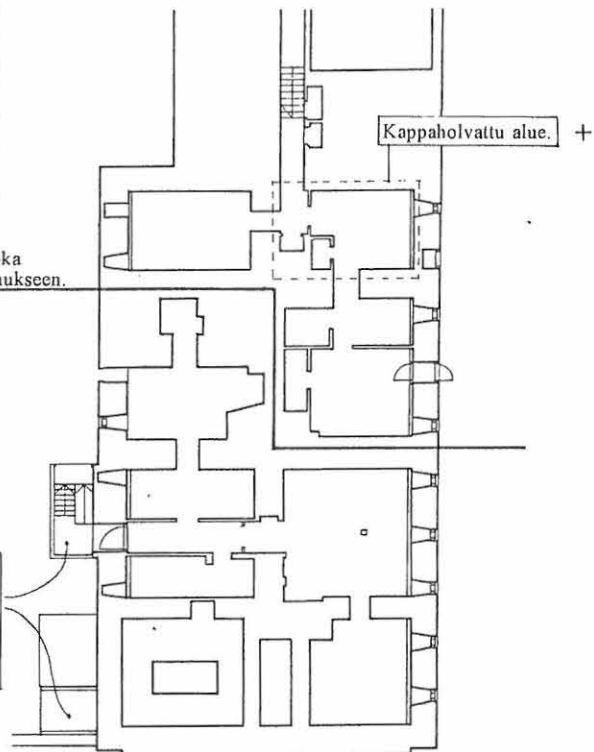
vk 16.14: Kappaholvattu tila laboratoriovarustuksineen toimii nykyisin varastona.

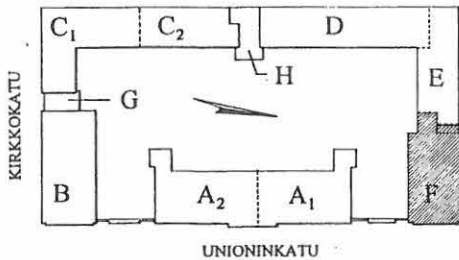

vk 14.28: Kellarin ainoa ikkunallinen huone.

Kellarin osa, joka liittyy E-rakennukseen.

1960-luvun sisäänkäyntikoppi ja ulkosäilytystila ovat rakennuksen muutoin karun klassistiselle luonteelle vieraita. Vrt. ulkoporras/1 kerros.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU

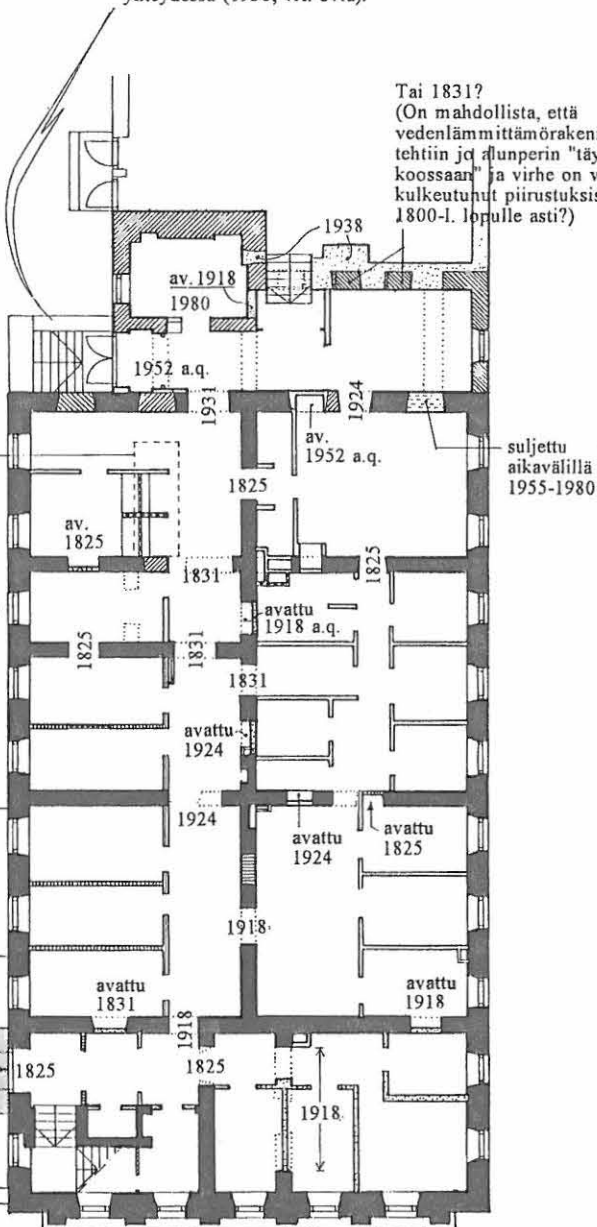
F I 291

RAKENTEIDEN VAIHEITA

- 1825 Uudisrakennussuunnitelmat 1821, työt valmistuneet 1825.
- Purettuja alkuperäisrakenteita.
- 1831 Lisärakennustyöt suunnitelmapäiväysten perusteella. Työt valmistuneet 1832.
- 1847 Portaat rakennettu, suunnitelmapiirroksen perusteella.
- 1897 a.q. Lisärakennustyöt aikavälillä 1870-1897 suunnitelmapiirrosten perusteella.
- 1918 a.q. Muutostöitä eri suunnitelmapiirrosten päivityksien perusteella venäläisen sotaisäraalan loppujalta.
- 1924 Itsenäisyyden ajan alussa (n. 1918-1924) tehtyjä muutostöitä suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1952 a.q. Muutostöitä aikavälillä n. 1930-1952, suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1955 Suunnitelmapiirroksen päivityksen perusteella.
- 1980 Muutostöiden toteutus vuosien 1977/82 korjauksissa.
- 1983 Myöhempiä vähäisiä muutostöitä.

Uusi sisäänkäynti on avattu vuoteen 1952 mennessä, mahdollisesti E:n rakentamisen yhteydessä (1938, vrt. ovia).

Tai 1831?
(On mahdollista, että vedenlämmittämörakennus tehtiin jo alunperin "täydessä koossaan" ja virhe on vain kulkeutunut piirustuksissa 1800-l. lopulle asti?)

1920-luvun alkuun asti sisäinen porras alakerroksesta (rak. 1832. p.q.).

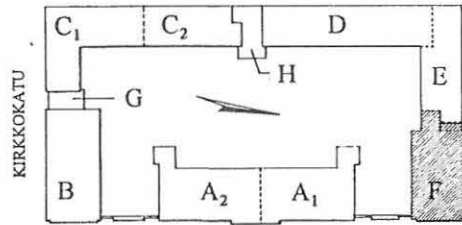
Kohta, jossa sijainnut tilaan 101 johtavan sisäänkäynnin kanssa identtinen porras ja ovi: järjestely purettu 1950-luvun alkuun mennessä (mahd. E:n rakentamisen yhteydessä?)

Kellariporras, ks. F K.

Alunperin I kerros oli kahdessa osassa: yhteyttä tämän linjan läpi ei ollut.

Portaiden vaiheet

Portaat olivat alunperin rakennettu hirsiaarkkuina (1825), jotka ilmeisesti kuitenkin lahosivat pian ja olivat uusi-
misen tarpeessa jo 1837. Uudistaminen on saatettu jättää tekemättä, koska vain 10 vuoden kuluttua tästä puurakenne korvattiin graniittiaskelmin. Tässä yhteydessä edelleen nähtävät katokset tulivat osaksi rakennusten ulkoasua (1847). Katosten koristeelliset pylväät ovat valmistajan leimojen perusteella osin Fiskarsin, osin Högforsin tuotantoa.

UNIONINKATU 38

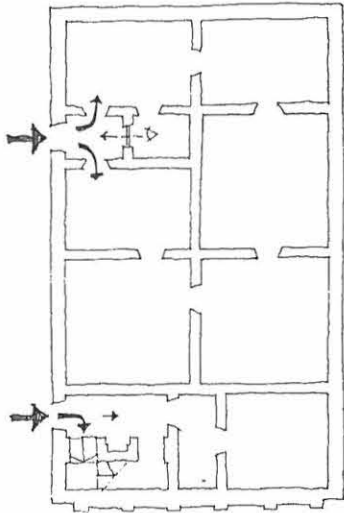
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU

F I 297

YHTEENVETO

UNIONINKATU

- Kerros on tilallisesti sekava ja sokkeloinen. Vrt. vieressä: alkuperäinen huonejärjestys. Toisaalta juuri tässä kerroksessa salitilojen jakamisella lokeroihin on pitkä perinne.

+ Näyttävä kappaholvisto,
- jota nykyasussaan jakoseinät ja alaslaskut ja ilmastointivetojen koteloinnit hämärtävät.

+ 1930-luvun sisäänkäynti. Liittyy sujuvasti kohteen ulkoarkkitehtuurin "II vaiheeseen", arkkitt. R. Wessmanin kokonaisuudelle antamaan ilmeeseen.

+ Vanha kaariaukko ajalta, jolloin alkuperäistilajärjestys alettiin I kerran muuttaa ja ensimmäinen sisäinen käytävä järjestettiin: käytävätilan elävöittäjä.

+ Rakennuksen ulkoarkkitehtuuri on selkeälinjaista klassismia. Koko kohteenkin kannalta olennainen yksityiskohta siinä ovat graniittiporaat 1840-luvun rakennussuunnitelmiä noudattavine katoksineen. Sisäänkäyntiin liittyy lukuisia iäkkäitä säilytettäviä yksityiskohtia (graniittiaskelmat, valurautapylväät, katosrakenne, peilipariovi detaljeineen ja yläikkunoineen).

- Kompaktia sisäänkäyntijärjestelyä sokevat 1960-luvun betoninen säilytystila portaan kyljessä ja eri henkinen kellarisisäänkäynti. Vrt. repro vk 9.22 ja 9.23.

PORRASHUONE

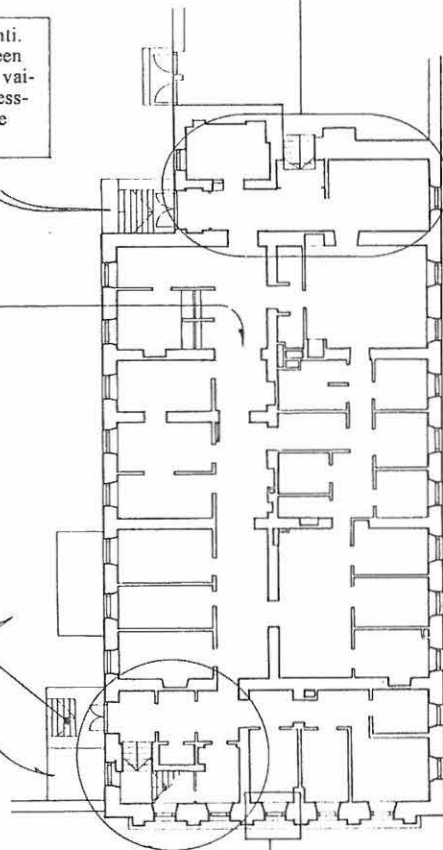
Kerroksen tärkeä säilytettävä (kunnostettava?) historiallinen piirre.

+ Porraskokonaisuus on yleisesti ottaen holvauksineen, arkkivolteineen, ikkunoineen ja tiettyine yksityiskohtineen (ulos johtava haitariovi yläikkunoineen, vanhahko liitepatteri, rautakaide, yms.) sellaisenaan säilytettävä.

- Siinä on kuitenkin havaittavissa eräitä epäkohtia:

- Sisäänkäynti on ahtaan ja sokkeloisen tuntuinen useine peräkkäisine pikkutiloineen: 101 - 102 - 103 (- 104) - 107 et.osa - 107 käytäväosa.
- Porrasalueen kattomaailma ei ole niin selkeä kuin klassisessa portaassa mielellään näkisi: puhallinmöykky ja johtokimput, huonokuntoinen kattolista, joka katkeaa jakoseinään, jonka takana puolestaan kattotasoa on painettu pykälittäin alemmas.
- Seinien pinnoitukset: profiilimuotoja "löysentävät" lukuisat pintakerrokset ja pintavahvistuskangas sekä nykyinen väriyty.
- Porrasaskelmien nykyinen (huonokuntoinen) pinnoite.
- Sisäänkäyntitasan pinnoite.

Toisaalta on huomattava, että syy siihen, ettei sisäänkäynti tätä kautta I kerrokseen ole erityisen raffinoitusti järjestettävissä, on lähtötilanne, jossa tämä sisäänkäynti palveli käytännössä vain tiloja 137-139 ja 140 II kerroksen lisäksi.

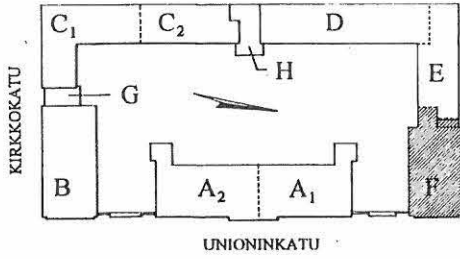
+ Tyypillisesti syvät viistetyt ikkunapielet, ikkunapenkit melko korkealla, ikkunan edessä vanha liitepatteri.

Tilannetta olisi mahdollista selkiyttää esimerkiksi poistamalla seinäke 103-107, poistamalla wc 104(?), avaamalla kattokenttä tilojen 102-103-107 osalla yhtenäiseen korkeuteen ja ilmeeseen.

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

1825	Kantonistikoulu: opetustilat.
1831	Maasotasairaala: hallinto, päivystys, kylpyhuone.
1918	Yleinen sairaala: poliklinikka.

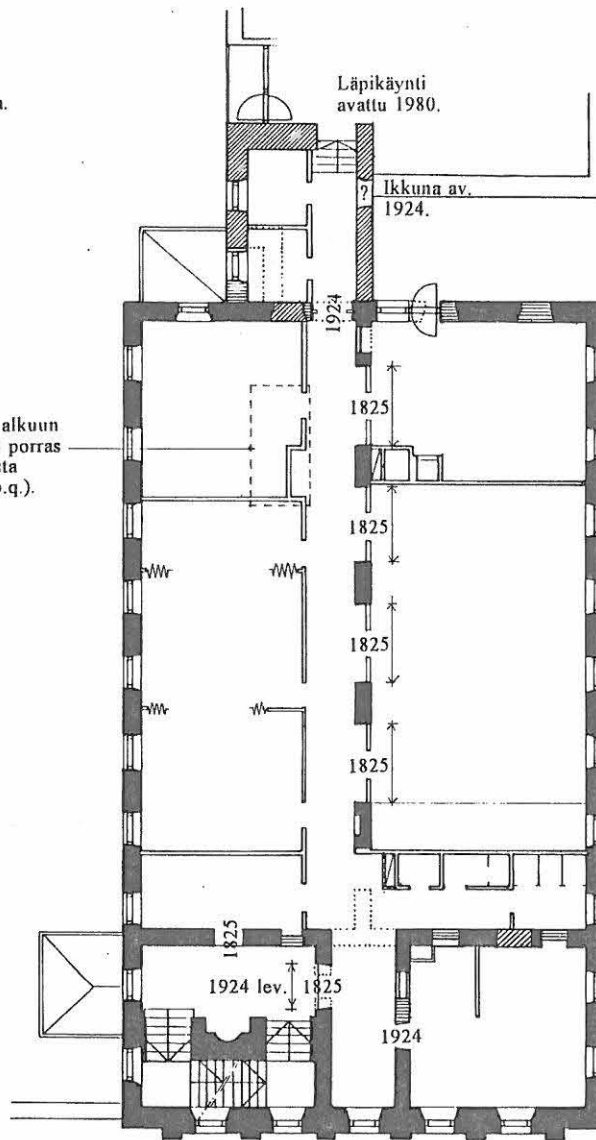
UNIONINKATU 38

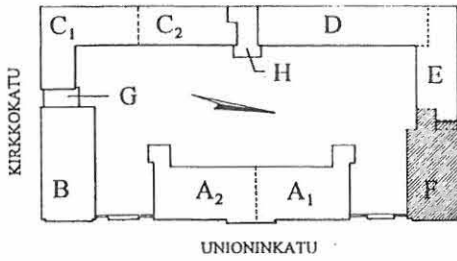
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU
 F II 311
 RAKENTEIDEN
 VAIHEITA

- 1825 Uudisrakennussuunnitelmat 1821, työt valmistuneet 1825.
- Purettuja alkuperäisrakenteita.
- 1831 Lisärakennustyöt suunnitelmapäiväysten perusteella. Työt valmistuneet 1832.
- 1924 p.q. Muutostöitä eri piirustuspäiväysten perusteella, ilm. 1920 -luvulta.
- 1980 Muutostöiden toteutus vuosien 1977/1982 muutostöissä.
- 1982 p.q. Myöhempiä vähäisiä muutoksia.

1920-luvun alkuun asti sisäinen porras alakerroksesta (rak. 1832 p.q.).

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS	KERROS	SIVU
F	II	316
YHTEENVETO		

KERROKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

1825 Kantonistikoulu: ruokailutilat.
 1831 Maasotasairaala: potilassali.
 1918 Yleinen sairaala: henkilökunnan majoitushuoneita.
 1980 Opetustiloja ja arkisto.

- + Keskiseinä kaariaukkoineen on kerroksen keskeisiä historiaa välittäviä piirteitä. Käytävä nykyisellään tuntuu väljältä ja lasiseinien vuoksi valoisa.
- Tilan alkuperäinen hallimainen luonne hahmottuu vain hämärästi umpinaisen toisen käytäväseinän vuoksi.
 (Alkuperäisen tilaluonteen palauttaminen, tai sen tavoittelu yläikkunoilla tai lasiseinillä?)

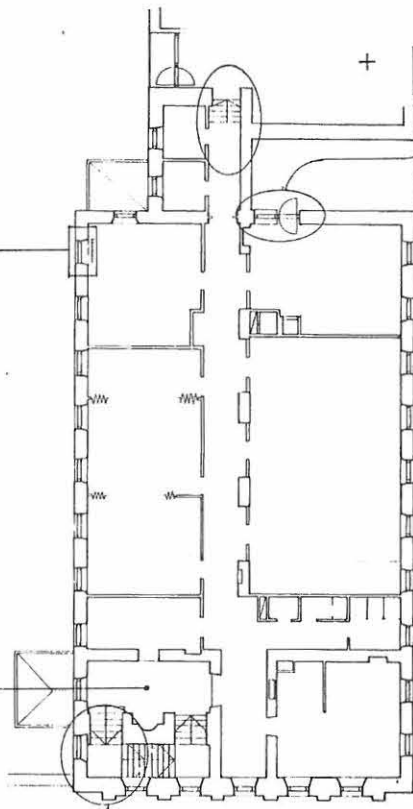
- Sekava alakattojärjestely.

+ Tyypillisesti syvät viistetyt ikkunapielet, ikkunapenkit matalalla. Ikkunan edessä vanha liitepatteri.

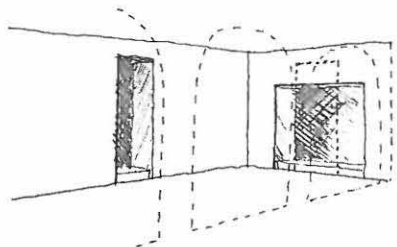
+ Ovi-ikkunakokonaisuus.

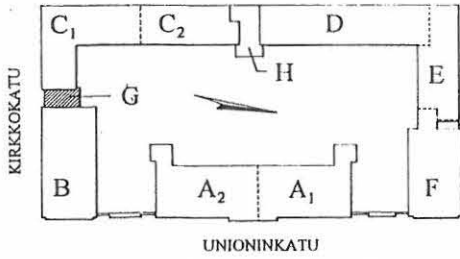
PORRASHUONE

- + Kerroksen tärkeä säilytettävä (kunnostettava?) historiallinen piirre.
- Porraskokonaisuus on yleisesti ottaen holvauksineen, arkkivoltteineen, ikkunoineen, tiettyine yksityiskohtineen (rautaputkikaide) sellaisenaan säilytettävä. Siinä on kuitenkin havaittavissa eräitä epäkohtia:
  - Porrassaulan oviaukkojen epäsuhta (ks. OVET etc.)
  - Seinien pinnoitukset: profiilimuotoja "löysentävät" lukuisat pintakerrokset ja pintavahvistuskangas sekä nykyinen väritys.
  - Porrassaulan katon vaimennuslevyt.
  - Porrassaskelmien nykyinen pinnoite (myös huonokuntoinen).
  - Porrastasanteen nykyinen pinnoite.

+ Antikvaarisesti arvokkaat ja ehdottomasti varjeltavat yksityiskohdat ullakolle johtavassa porrashuoneen osassa, ks. vk 17.22 -29. Sijainti yleisöliikenteeltä rauhallisessa kohdassa säilymisen kannalta hyvä.

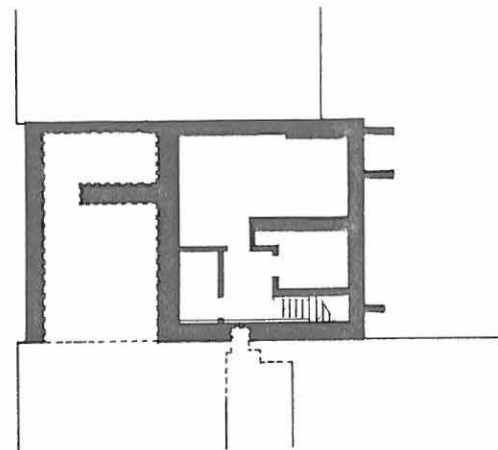
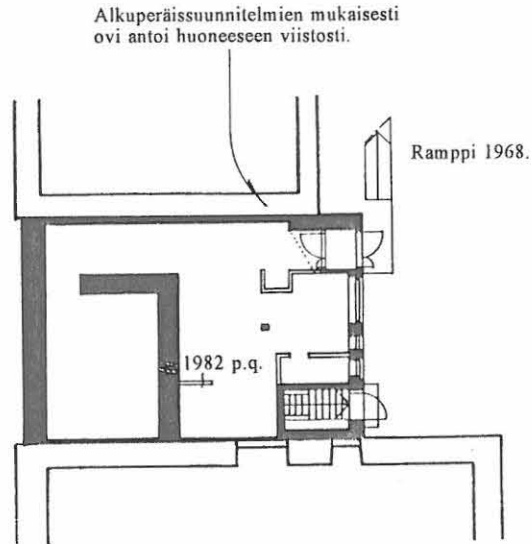

UNIONINKATU 38

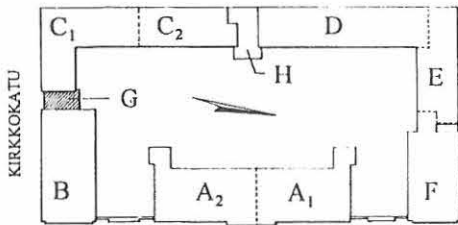
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU
G K&I 331
 RAKENTEIDEN
 VAIHEITA

- 1957 Uudisrakennussuunnitelmat päivätty vuonna 1956, lupa myönnetty seur. vuonna.
- 1980 Toteutus vuosien 1977/82 korjaustöissä.

K. K. K. K. K.

UNIONINKATU

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU

G K&I

336

YHTEENVETO

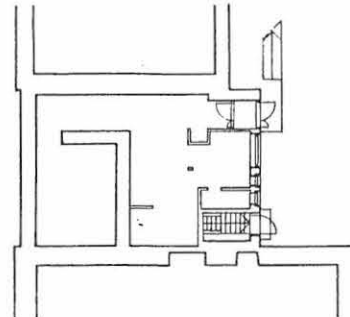
G -rakennus on oma pieni kokonaisuutensa ilman sisäistä yhteyttä viereisiin B ja C -taloihin. Se on rakennettu kobolttihoitoja varten ja säteily-suojauksen vuoksi paksuina betonirakenteina toteutettu. Alkuperäiset kevyemmät jakoseinät on myöhemmin muutettu.

RAKENNUKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

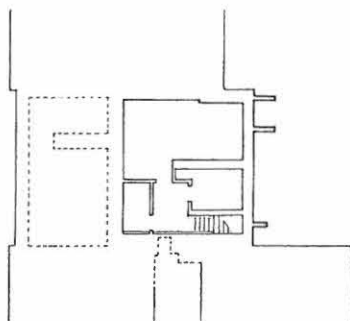
1957 Kobolttikanuunayksikkö
 1980 a.q Laboratorio
 1980 Apteekki.

Kellari on aina ollut varastokäytössä.

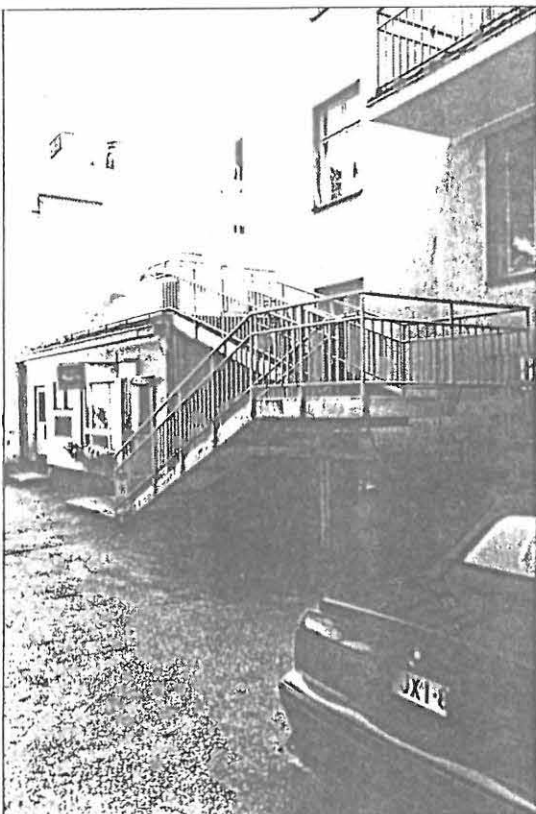
- Ramppi suurena laitteena sekavoittaa pihan lounaisnurkan ilmettä. Ks. vk 11.34. Ramppi on rakennettu alunperin tilapäisenä (5 v lupa 1968, jatkolupa 1973)

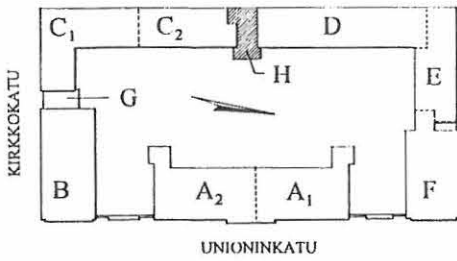

+ Pihajulkisivun alkuperäiset ovet ja ikkuna mataline ikkunapenkkeineen.

vk 11.34

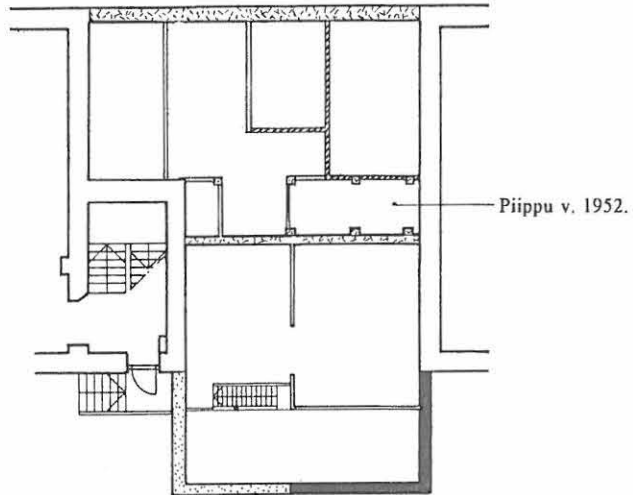

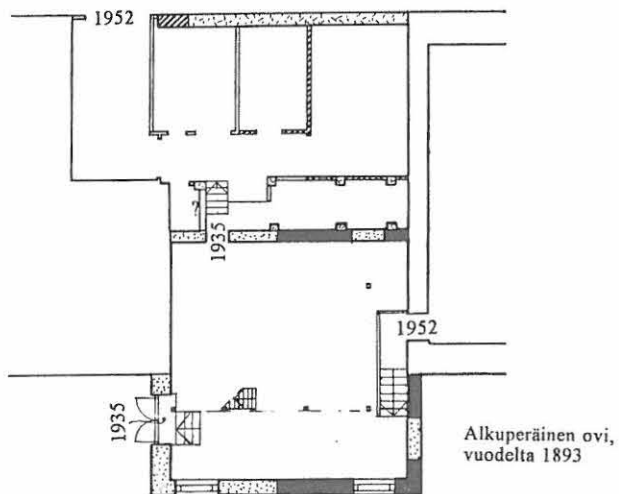
UNIONINKATU 38

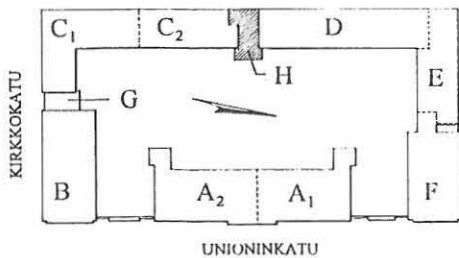
RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU
 H I&II 351
 RAKENTEIDEN
 VAIHEITA

- 1893 Uudisrakennustyöt suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1935 Lisärakennustyöt suunnitelmapäiväysten perusteella, 1935 tai 1935 a.q.
- 1952 Lisärakennustyöt suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1967 Muutostyöt suunnitelmapäiväysten perusteella.
- 1992 Muutostyöt suunnitelmapäiväysten perusteella.

UNIONINKATU 38

RAKENNUSINVENTOINTI 1995

RAKENNUS KERROS SIVU
 H I&II 356
 YHTEENVETO

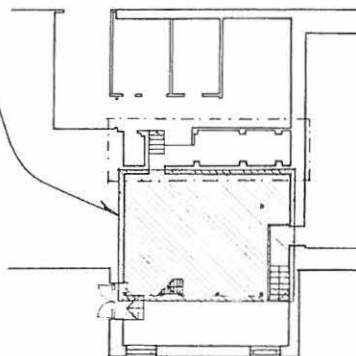
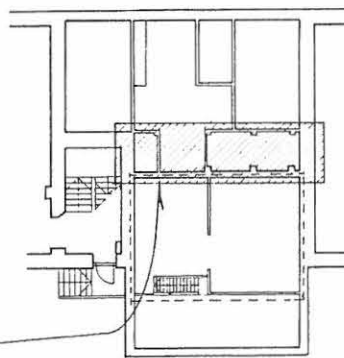
RAKENNUKSEN KÄYTÖN KESKEISIÄ VAIHEITA

1893 Steriloituyksikkö.
 1952 Lämmityslaitos, sittemmin lämpö- ja huoltokeskus.

H -rakennus on oma pieni kokonaisuutensa, nykyisin ilman sisäistä yhteyttä viereisiin C- ja D -taloihin. Se on luonteeltaan pelkistettyä käyttötilaa, teknisiä laitteistoja ja huollon tarpeita silmällä pitäen.

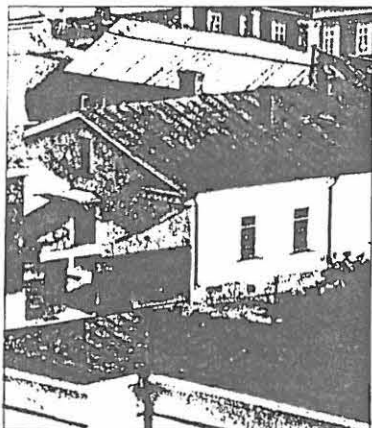
+ Haluttaessa on mahdollisuus järjestää läpikäynti C- ja D -rakennusten välille.

- I Porrashuoneen C 104 alin lepotosa ja porrashuoneen D 103 lepotosa ovat n. kolmen-neljän askelman tasoerolla toisiinsa nähden. Suora läpikäynti sijoituisi käytöstä poistetun savukanavan kohdalle, joka täytyisi madaltaa tai ylittää joitakin askelmia nousemalla.
- II Metallirakenteinen välitaso on periaatteessa muusta rakenteesta irrallinen kokonaisuus, joka on mahdollista haluttaessa poistaa osmoosilaitteiston poistamisen jälkeen. Läpikäynti (jähinnä I kerrosten tasossa) tai muu tilallinen järjestely olisi näin toteutettavissa myös tilan H 101 alueella.

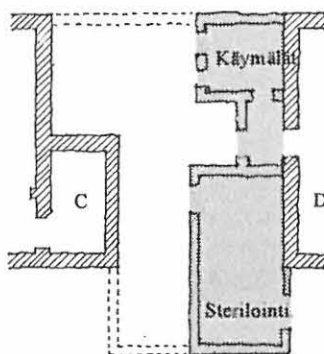

H on rakentunut vähitellen varsinaisten sairaalarakennusten väliin jääneeseen aukkoon.

1860-luvulla paikalla oli vielä vain aita ja sisäänkäynti D -rakennukseen. Repro vk 10.29.

1893 suunnitelmien jälkeinen tilanne.

1930-luvun laajennus sulki suoran käynnin tontilta Fabianinkadulle.

